

Esayi

Nabi Esayi Alaa Falan Naxan Sεbε

Heburu xuini, Nabi Esayi xinla bunna nεen fa fala, “Alatala nan marakisi tiin na.” Falani ito nan findixi Kitabun yireni ito falan xunna ra, bayo xaranni ito kui, en na a toma nεn fa fala, a Alatala, Isirayilaa Ala mən yigin nun kisin fima a yamaan ma.

Nabi Esayi a sεbεni ito yitaxunxi dəxə saxan nan na lan Isirayila yamana fe taruxun waxatine ma. A yire singena keli sora 1 han 39, na lanxi feene nan ma naxanye danguxi keli jee kemε soloferε jee tongue naaninna ma han jee kemε soloferε benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, Nabi Esayi nan yi Alaa falan nalima Yerusalen yi. Misiran yamanan sεnbεn yi gbo Isirayila sogeteden yi-ifanna ma. Asiriya yamanan sεnbεn yi gboma ayi a kəmen fəxəni. Isirayila yi lu mangaya sεnbεma firinne longonna ra. Nayi, yεngεne yi lu kelε Isirayila nun Yuda nun yamana gbεtεye tagi. Tərə waxatini ito yi, Esayi yi a falama Isirayila kaane xa nεn a e xa la Ala ra e yi e lannayaan sa a yi.

A yire firindena keli sora 40 han 55, na xili nεn waxatina nde yi a “Isirayila madəndənna.” Ala xuiin naxanye menne yi, ne yamaan madəndənma nεn a yi e sεnbε so. A mi luxi alo a yire singena. Na waxatini, Asiriya kaane mi yi fa findixi yamanan sεnbεmaan na fə Babilən kaane. Ne yi Yerusalen taan suxu yεngεni jee kemε suulun jee tongue solo-masexε nun soloferε benun Marigi Yesu xa bari, e yi siga a dugurenne fəxə kedenna ra konyiyani.

Nabi Esayi yi muxu suxine ralimaniya Alaa falane xon. A naxa a Ala mon a yamaan naxetema nen a yamanani alo a to e ramini Misiran yi a foloni.

Kitabun yireni ito kui, waliyiya falana ndee tima lan “Alatalaa walikeen” ma. (Na sebexi sora 42.1-7 nun 49.1-6 nun 50.4-9 nun 52.13 han 53.12 kui). Na kanna, waxatina nde a luxi nen alo Ala yetena, waxatina nde alo yamaan naxan Alaa falan suxi, waxatina nde yi mon, a luxi nen alo Perise mangan Kirusi. Na falana ndee Yesu fa feen yebaxi nen nee kemel wuyaxi benun a xa bari katarabi Esayi sora 53 ma.

Esayi yire saxandena sora 55 han 66, na lanxi muxu suxine xete waxatin nan ma Yuda yamanani nee kemel suulun tonge saxan nun solomasex benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, Perisene yi noen seta Babilon yamanani. Nayi, Yuda kaane yi fa noe xete nen Yuda yi. Perisene manga Kirusi kedin sebe nen na waxatini naxan a ragidi a Isirayila kaane mon xa Ala Batu Banxi nen ti. Muxu suxin xetena a konni, na mi findixi fe boroxxi ra bayo taan kalaxin nan yi a ra. Na nan na ra, Esayi yi xibaru fajin nali toro muxuni itoe ma naxanye bata tunnaxelo e ma. Marigi Yesu Esayi a falane nan tongoxi alogo a xa a yete fa xunna yeba. Na sebexi Luka 4.16-21 kui.

¹ Feni itoe maknen Amesi a dii xemena Esayi nan xa lan Yuda nun Yerusalen ma, Yusiya nun Yotami nun Axasi nun Xesekiya Yuda mangane waxatine yi.

Yama murutexina fe

² Kore xonna, ito ram!

Bəxə xənna, i tuli mati!
 Amasətə, Alatala falan tima, a naxa,
 “N bata diine ragbo,
 n yi e maxuru,
 koni e bata murutə n ma.
³ Ningena a kanna kolon,
 sofanla a kolon
 a kanna a dəgema dənaxan yi,
 koni Isirayila mi sese kolon,
 n ma yamaan mi sese famuma.”
⁴ Gbalon yama yulubitəni ito xa,
 siyaan naxan hakəne goronna binya,
 fe naxi rabane bənsənna,
 dii tinxintareni itoe!
 E bata Alatala rabejin,
 e yi e mə Isirayilaa Ala Sarıjanxin na,
 e xun xanbi so a yi.
⁵ Ε wama a mən xa ε bənbə minən ma,
 ε to luma murutə a ma?
 Ε xunna birin bata findi furen na,
 ε bəjenen birin səxəlexi.
⁶ Keli ε sanna ma han ε xunna,
 sese mi kendə.
 Maxələdene nun bənbə fəxəne nun fure dəeñe ε
 fatin birin ma,
 muxe mi naxanye dandanma,
 muxe mi e maxidima,
 muxe mi turen tima e də.
⁷ Ε yamanan luxi nən
 alo tonbon naxina,
 ε taane bata gan.
 Xəjnənε ε yamanan sansine kalama ε yee xəri.
 Ε bəxən bata halagi,
 a lu alo yaxune na dangu a yi.

⁸ Siyon taan nan keden pe luxi
alo bubun manpa bili nakoni
alo gagen kəkunba xee ni
alo yaxune na taan nabilin a yengε xinla ma.

⁹ Xa Alatala Sənben Birin Kanna
mi yi muxe lu a nii ra en konni nun,
en yi luma nən nun alo Sodoma taana,
en ligi alo Gomora taana.

¹⁰ Ε Alatalaa falan namε,
Sodoma mangane!
Ε tuli mati en ma Alaa sariyan na,
Gomora kaane!

¹¹ Alatala naxa,
“Ε saraxa wuyaxine tənən mundun n ma?
Ε bata yexεεne gan n xa saraxan na
e nun xuruse raturaxine turena,
han n yi wasa na feene ra.

Turane nun yexεε diine nun kətəne wunla mi fa n
kənənxi sənən!

¹² Ε na fa n yətagi,
nde a falaxi
ε xa fa n batu banxin tandem mabodon gbansan?

¹³ Ε ba fε kiseene ra n xən,
naxanye tənə mi na,
ε wusulanna tutin haramuxin na a ra n yεε ra yi.
Ε kike nənən sanle rabama
e nun Matabu Ləxəne,
ε malanne tima.

Ε haken naxanye ligama malanne yi,
ne bata n yili.

¹⁴ Ε kike nənən sanle nun ε malanne bata n niin tərə.
Goronna nan e ra n xun ma,
n bata xadan e bun.

¹⁵ Ε na ε yiine yite n maxandideni,

n mi n yεen tima ε ra.
 Hali ε n maxandi han,
 n mi n tuli matiyε ε ra.
 Wunla ε yiin birin na.

16 Ε maxa, ε yεtε rasarijnan,
 ε yi ε kewali naxine ba n yεtagi,
 ε ba fe naxine ligε.

17 Ε xaran fe fajin ligan ma,
 ε tinxinna fen,
 ε naxankata tiine ti kira fajin xɔn.
 Ε yi kiridine xun mayεngε kitin bolon,
 ε kajna gilene xun mafala kitini.”

18 Alatala naxa,
 “Ε fa,
 en fa feene fεsefεse en bode xɔn.
 Hali ε yulubine luxi alo wunla,
 e fixama nεn alo balabalan kεsena.
 Hali e to gbeeli iki,
 e mεn sarijanma nεn
 alo dugi fixεna.

19 Xa ε xuru,
 ε n ma falan nameε,
 ε nɔε yamanan bogise fajine donjε nεn.

20 Koni xa ε tondi,
 xa ε lu murute n xili ma
 silanfanna nan ε faxama,”* Alatala dε xuiin nan
 na ra.

21 Taa tinixinxin findixi taa yalunxin na di?
 Kiti kεndεn yi Yerusalεn yiren birin yi a fεlεni nun.
 Tinxin muxune nan yi dεxi na.
 Koni iki, faxa tiine nan na yi.

* **1:20:** Silanfanna: Sofane yεngεso dεgεmāna.

- 22** Yerusalen kaane,
 ε gbetin bata findi wuren gbiin na,
 igen bata basan ε dələ fajin na.
- 23** Muxu murutexine nan ε kuntigine ra
 e nun muñadene bata malan.
 Dimi yi seene rafan e ma mayifuni
 e yi e gi kiseene fəxə ra.
 E mi kiridine xun mayengε kitin bolonma.
 Kaja gilεne kitine bətə mi e xa.
- 24** Nanara, Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna,
 Isirayilaa Ala Sənbəmana falan ni ito ra,
 a naxa, “Gbalona ε xa!
 N nan n yetə sətəma nən n yəngəfane ra.
 N nan n gbeen yəxəma nən n yaxune ra.
- 25** Yerusalen kaane,
 n kelima nən ε xili ma.
 N na ε rasarijanma nən
 alo wuren gbiin na ba təen na,
 a maxa safunna ra.
 N yi ε fe yəxine birin ba ε yi
 alo yəxən bama wuren kii naxan yi.
- 26** N mən kitisa fajine fima ε ma nən
 alo a fələni,
 ε kawandi muxune yi lu
 alo a singene.
 Na xanbi ra, a fa falama ε ma nən nayi,
 a taa tinxinxina, lannaya yirena.”
- 27** Siyon taan xunbama nən kitikendən xən.
 A muxun naxanye na fa Ala ma,
 ne xunbama nən tinxinyaan xən.
- 28** Koni murutedene nun yulubitəne halagima nən
 e bode xən.

Naxanye na e mε Alatala ra,
ne fe bata dan.

²⁹ Nayi, ε yagima nεn ε wudi binle fe ra,
ε yi naxanye batuma
e nun ε nakø yiren naxanye sugandi ε kidene ra.

³⁰ Amasøtø ε luma nεn
alo wudin naxanye dε yolonma,
hanma alo ige mi nakøøn naxanye yi.

³¹ Ε sεnbεrmane luma nεn
alo sεxε xarena,
e kεwanle yi findi tεε fuluxaan na
naxan tεεn soma,
e nun e wanle yi gan e bode xøn,
muxu yo mi na tεεn natu.

2

Alaa geyana fe

Mike 4:1-3

¹ Feni itoe makεnεn Amøsi a dii xεmεna Esayi
nan xa lan Yuda nun Yerusalen ma.

² Waxati famatøni
Alatala Batu Banxin geyaan naxan fari
na danguma nεn geyane birin na,
a lu geyane birin xun ma,
siyane birin yi lu fε a ma han!

³ Siya wuyaxine fama nεn,
e a fala, e naxa,
“Ε fa, en siga,
en te Alatalaa geyaan ma,
Yaxubaa Alaa banxini.
A xa en xaran a sigati kiine ma,
alogo en xa bira a kirane føxø ra.”
Amasøtø sariyan minima nεn Siyon yi.

Alatalaa falan minima nən Yerusalən yi.
4 A findima nən kitisaan na siyane tagi.
 A yəngəne jənma nən yama wuyaxi tagi.
 E e silanfanne bənbəma nən
 e yi e rafala jingē kenne ra,
 e tanbane yi rafala wəlitene ra.
 Siya yo mi fa silanfanna tongoma gbətə xili ma.
 Yəngən mi fa maxaranjəe mumə.
5 Yaxuba yixətəne, ε fa,
 en sigan ti Alatalaa kənənni!

Alatalaa ləxən findixi kitisa ləxən nan na

6 Ala, i bata i me i ya yamaan na,
 Yaxuba bənsənna,
 bayo koron bənbəne waraxi ayi
 naxanye sa kelixi sogeteden mabinni,
 yiimatone fan bata wuya ayi
 alo naxanye Filisitine konni.
 I ya yamaan nun siya gbətəne bata so feene yi.
7 Yamanan nafexi gbeti fixən nun xəmaan nan na,
 a nafunla mi nəe yate.
 Yamanan nafexi soone nan na,
 a yəngə so wontorone mi nəe yate.
8 Yamanan nafexi susurene nan na.
 Muxune e xinbi sinma e yii fəxən nan bun ma,
 e tan yətəen seen naxanye rafalaxi.
9 Nayi, muxune birin e mafelenma nən,
 e fe yi magodo.
 Ala, i nama e rakeli de!
10 ε sa ε luxun fanyene bun,
 ε so bəxən bun ma
 alogo ε xa ε gi Alatala bun ma
 naxan magaxu,
 e nun a binye gbeen nərəna!

11 Adamadi yee rawasoxine xun sinma nən,
wasodene yi mafelen.

Alatala nan keden ma fe yitema na ləxəni.

12 Amasotə Alatala Sənbən Birin Kanna ləxən
maməma
a kelima wasodene nun yete yigbone xili ma ləxən
naxan yi,

a yi ne ragodo naxanye e yete yitema.

13 A kelima nən Liban suman kuyene birin xili ma
e nun Basan yamanan warine birin

14 e nun geya gbeene nun yire matexine birin,

15 e nun kore banxine nun makantan yinne birin,

16 e nun Tarasisi kaane kunki gbeene nun gise
fajine birin.

17 Wasodene mafelenma nən,
yete yigbone fe yi godo.

Alatala nan keden ma fe yitema na ləxəni.

18 Suxurene birin yi lə ayi.

19 Muxune soma nən faranne nun yinle ra
alogo e xa e luxun Alatala ma,
naxan magaxu,
e nun a binye gbeen nərəna
a na keli bəxəni maxadeni.

20 Na ləxəni,
muxune e susure gbeti daxine nun
xəma daxine rawolima ayi nən suluməne nun
tuyəne bun

e susuren naxanye rafalaxi e batu seen na.

21 E soma nən fanye longonne nun yinle ra
alogo e xa e gi Alatala ma,
naxan magaxu
e nun a binye gbeen nərəna
a na keli bəxəni maxadeni.

²² Nayi, ε xεtε adamadiine fəxə ra
nii raxili keden peen nan fa e nun sayaan tagi.
Nayi, nanse e tan na?

3

Ala Yuda rabejinma nən

¹ Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna balon nun
fəren birin bama nən
Yerusalən kaane nun Yuda kaane birin yii.

A donseene nun igene birin ba na

² e nun sofa kəndəne nun yengesone
nun kitisane nun nabine
nun yiimatone nun fonne birin,

³ e nun sofa kuntigine nun muxu gbeene
nun kawandi tiine nun yii rafalane,
e nun woyime yəbaxine.

⁴ Ala naxa,
“N diidine findima nən e mangane ra,
naxanye mangayaan nabama e waxənna ra.”

⁵ Muxune e bode jaxankatama nən yamani,
birin yi lu a dəxə boden xili ma
diidine yi jaxu fonne ra
fuyantenne yi jaxu muxu binyene ra.

⁶ Muxuna nde a ngaxakedenna suxuma nən a fafe
xabilani,

a yi a fala a xa, a naxa,
“Dugi fajin mən i yii,
findi en ma mangan na,
i ti yama kalaxini ito yee ra!”

⁷ Bodena a yabima nən na ləxəni,
a naxa, “Ε mali fəren mi n xa.
Donse mi n konni,
marabəri ba mi na.

I nama n findi yamaan mangan na de!”

8 Yerusalen kalamatoon ni i ra,
Yuda yamanan bata bira.

Amasoto e bata murute Alatalaa binyen xili ma,
e a matandima e falane nun e kewanle yi.

9 E yetagin kiin gbansanna e xun maxidima.
Kenen ma feen nan fa e yulubine ra
alo Sodoma kaane,
e mi fa e fe luxunma.
Gbalon na kanne xa,
amasoto e halagin nan yitonma e yete xa na ra!

10 Ε nœ a fale nœn,
ε naxa, “Tinxin muxune nan herini.

E kewanle tonon sotoma nœn.

11 Koni gbalon muxu naxine xa!

Feene birin xedexema ayi nœn e ma.

Amasoto, e saranma nœn e kewanle ra.”

12 Ala yi a fala, a naxa,

“Diidine nan n ma yamaan naxankata tiine ra,
naxanle nan e xun na.

N ma yamana,

ε yeeratine ε raloma ayi nœn,
e yi ε kirani fu ε ma.”

Alayyeratine makiti fena

13 Alatala bata keli,
a yitonxi kitin xili ma,
a bata keli siyane makitidi.

14 Alatala a yamaan fonne nun a kuntigine mak-
itima, a naxa,

“Ε tan nan n ma nakœon kalaxi,
n ma yamana.

Ε yi ε banxine rafe yiigelitöne seene ra.

15 Nanfera ε n ma yamani lunburunma.
 Nanfera ε yiigelitōne paxankatama?"
 Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna falan nan na
 ra.

16 Alatala naxa,
 "Syon sungutunne bata e yεtε yite.
 E sigan tima e kœni texin na
 e muxune rakunfa e yεεne ra.
 E sigan tima dœjin dœjinna ra,
 e lu e san kœ rasone xuiin naminε."
17 Marigin Siyon kaa sungutunne findima nən teli
 kanne ra,
 Alatala yi e xunne magenle lu.

18 Na ləxəni, Marigina e ratofan seene bama nən
 e yii: San kœ rasone nun jərəne nun maxidi seen
 naxanye digilin fələxi alo kikena **19** e nun tunla
 soone nun yii kœ rasone nun kœ mafillinne **20** e
 nun labaranne nun jərə yələnxənne nun tagixidi
 dənbəxine nun latikənənne nun e kantan seene,
21 e nun yii soli rasone nun jərə raso wurene, **22** nun
 sali dugi fajine nun doma gbeene nun gubane
 nun gbeti sa seene e yii, **23** e nun mato kikene nun
 doma yelefuxin tofanine nun kœ raxidine nun
 tungun mafelenne.

24 E latikənənne xirin masarama nən se kunxin
 xirin na,
 e tagi xidin yi masara lutin na.
 E xun dənbəxi fajine gbananma nən,
 sunu dugine nun bənbənle yi ragodo e ma dugi
 fajine funfuni.
 Yagin larune yi sa e ma tofanna funfuni.
25 Yerusalən kaane,

ε xεmεne faxama nεn silanfanna ra,
ε sofane yi faxa yεngεni.

²⁶ Nayi, taan birin e wugama nεn,
e sunu.

A muxune halagixin yi lu dεxi bεxεni.

4

¹ Na lεxεni, naxalan soloferε xεmε kedenna sux-
uma nεn
e a fala a xa, e naxa,
“Nxu donseen nun marabεri baan fenjε nxu yεtε
xa,
alogo tun nxu xa yatε i ya naxanle ra,
i yi nxε yagin ba!”

² Na lεxεni, Alatala se fapi nεrεxina nde rasolima
nεn yamani. Yamanan bogi seene yi findi Isir-
ayila muxu dεnxεne kanba xunna nun binyen
na. ³ Nayi, naxanye na lu Yerusalεn yi, naxanye
mən na lu e nii ra Siyon yi, a falama nεn ne
ma, a “Muxu Rasarijanxine,” Ala bata naxanye
birin xili sεbε alogo e xa nii rakisin sεtε Yerusalεn
yi. ⁴ Marigina Nii Sarijanxin yi kiti kεndεn nun
tεen nafa Yerusalεn yi, a naxanle rasarijan e fe
xosixine ma. A Siyon taan nasarijan faxa ti wuli
funfune ma. ⁵ Na xanbi ra, Alatala kundaan nun
tutin naminima nεn Siyon geyaan nun a yama
malanxin xun ma. Kεεn na, a findi tεe dεgε gbeen
na. A nεrεn yi lu e birin xun ma alo xunna soona,
⁶ alo yigiyaden naxan nininna firma kuye wolon
waxatini yanyin na e nun soden nun luxundena,
tule gbeen na fa.

5

Isirayila yamanan luxi nεn alo Alaa nakεna

¹ N xa sigin sa n xanuntenna xa,
n xɔyina manpa bili nakɔna fe ra.
Manpa bili nakɔna nde yi n xanuntenna yii
geyaan sabati yireni.

² A bɔxɔn wali nɛn
a yi gɛmɛne ba a yi,
a yi sansi yɛbaxine si na yi.
A yi gbengben ti kantan tiden na.
A yi dɔlɔ ige baden ge fanyeni.
A yengi yi manpa bogi fajine nan ma a nakɔni,
koni a manpa bogi xɔlène nan sɔtɔxi.

³ Nayi, n xanuntenna naxa,
“ɛ tan naxanye dɔxi Yerusalɛn yi,
ɛ tan Yuda kaane,
ɛ tan nan kitin sama nxu nun n ma nakɔɔn tagi.

⁴ N yi lan nun n xa nanfe gbɛtɛ liga n ma nakɔɔn xa,
n munma naxan liga a xa singen?
N yengi yi bogi fajine nan ma nun,
nanfera nayi, a bogine birin xɔlɔ?

⁵ Iki, n xa a fala ɛ xa
n fama naxan ligadeni n ma manpa bili nakɔɔn na:
N na a sansanna kalama nɛn,
xuruseene yi a madon.
N na a rabilinna yinna rabirama nɛn
dangu muxune yi a yibodon.

⁶ N na a findima bɔxɔ rabɛjinxin na nɛn,
a mi fa masɛgɛ, a mi biyɛ.
Sɛxɛ jaxine nun jnanle minima nɛn a ma,
n yi tɔnna dɔxɔ kundane ma
a e nama tulen nafa a ma.”

⁷ Alatala Sənbən Birin Kanna manpa bili nakəən
lanxi
Isirayila yamaan nan ma.

Nakəən naxan yi rafan a ma nun han,
Yuda yamaan nan yi na ra.

Alatala yengi yi kiti kəndən nan ma a yamani
koni a gbalon nan lixi na.

A yengi yi tinxinyaan nan ma,
koni a gbelegbele xuiin nan məxi na.

⁸ Gbalon na kanne xa
naxanye banxine tima e bode fari,
e xəəne tugun e bode ra
han e bəxən birin tongo,
e yi dəxə kedenyani yamanani.

⁹ N tunla Alatala Sənbən Birin Kanna falani ito nan
məxi, a naxa,
“N bata n kələ,
banxi wuyaxini itoe kalama nən.

Banxi gbee fəjini itoe kui genla yi lu.

¹⁰ Manpa bili nakəən naxan gbo
han ɲingen xi fu tiyə naxan bideni,
na mi manpa litiri tonge naanin naminə.
Naxan na murutun kilo kəmə bi,
na kilo fu nan tun xabama.”

¹¹ Gbalon na kanne xa
naxanye kurunma,
e e gi dələn fəxə ra,
naxanye xima e yəə ra yi dələ minden,
han e xunna yi keli.

¹² E dəgema e banden don ɲaxajaxane yi
bələn xuiin nun konden xuiini
e nun tanban xuiin nun xulen xuiin nun dələna.

Anu, e mi Alatala kewanle rakorosima
e mi a wanle toma.

¹³ Nanara, Ala naxa,
“N ma yamaan sigama nən konyiyani,
bayo e mi waxi sese kolon feni.

E muxu gbeene faxama kamən nan na,
yamaan yi halagi ige xənla ma.”

¹⁴ Nanara, laxira a dəni bima nən pon,
a yi a so də gbeeni bi
dan mi naxan na
muxu gbeene nun e yamaan birin yi godo mənni
e nun e sənxə ratene nun e mananmanantəne
birin.

¹⁵ Muxune birin mafelenma nən,
adamadiine fe yi godo,
wasodene yi e xun sin.

¹⁶ Alatala Sənbən Birin Kanna fe yitema nən
a kiti kəndən xən.
Ala sarijənxina a sarijənna mayitama nən
a tinxinyaan xən.

¹⁷ Nayi, taa kalaxini ito findima nən
yəxəxəne rabaden na,
e fa e dəge na,
xəjəne yi e balon sətə nafulu kanne banxi xənne
yi.

¹⁸ Gbalon na kanne xa
naxanye hakəne e xidixi wulen xən
alo lutina,
e bubu e fəxə ra.

E e yulubin bandunma e fəxə ra
alo yələnxənna wontoron bandunma kii naxan yi.

¹⁹ E a falama, e naxa,
“Ala xa a mafura,

a xa a wanla kε xulen
alogo nxu xa a to.

A feen xa yiso,
Isirayilaa Ala Sarijanxina fe ragidixine xa raka-
mali,
nxu yi a fe kolon.”

20 Gbalon na kanne xa,
naxanye a falama,
a fe jaxin fan,
a fe fajin jaxu,
naxanye kεnenna yatema dimin na,
dimin yi yate kεnenna ra,
naxanye xəlen yatema a jaxumεn na,
jaxunna yi yate xəlen na.

21 Gbalon na kanne xa
naxanye e yεtε findixi fe kolonne ra
e yi e yεtε yate xaxilimane ra!

22 Gbalon na kanne xa
naxanye tunnafan dələ minden,
naxanye fatan dələ minseene basanjε!

23 E fe kalan bejinma se feen na
koni e mi tinma səntarena kitin sε.

24 Nanara, e luma nεn
alo tεen səxεn naxan ganma,
alo səxε xaren naxan jnanma tεε dεgεni.

E salenne kunma nεn,
e fugene yi siga ayi
alo gbangbanna.

Amasətə e bata e mε Alatalaa sariyan na,
Sənbən Birin Kanna.

E bata Isirayilaa Ala Sarijanxina falan nabejin.

²⁵ Nanara, Alatala bata xələ a yamaan ma han!
 A bata a yiini bandun e xili ma,
 a yi e naxankata.
 Geyane xuruxurunma,
 binbine biraxi na xun xən
 alo naman kiraan xən.

Koni hali na birin,
 Alatalaa xələn mi jan,
 a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

²⁶ Ala bata taxamasenni te
 alogo siya makuyene xa a to,
 a yi siyana nde xili kolinni
 sa keli bəxən danna ra.
 E mi e to fe e giyε?
 E xulun de!

²⁷ Muxu yo mi xadanxi e yε,
 e sese mi e madiganma,
 xixənla mi muxu yo ma,
 e birin bata xulun.
 Sofa yo mi a tagixidin fulunxi,
 e sese a sankidi luti mi bolonxi.

²⁸ E xalimakunle jəene ralemunxi,
 e xanle birin bandunxi.
 E soone torone xədəxə
 alo gəməna,
 e wontorone sanne firifirma
 alo wuluwunla.

²⁹ E sofane sənxə xuiin magaxu
 alo yatana,
 e wurundunma alo yata sənbəmane,
 e xajəxin xəayı seen sxuxuma,
 e yi a xali.
 Muxu yo mi nəε a bε e yii.

30 Na ləxəni,
e sənxəni tema nən na yi
alo fəxə igen na walanjə ayi.
Nayi, naxan na a yeeen ti yamanan na,
na dimin nun yigitəgen nan toma a yi,
kundaan yi lu kənənna yε ma.

6

Ala yi Esayi findi a walikεen na

1 Manga Yusiya faxa jneeni, n Marigin to nən dəxi mangaya gbədə matexini pon! A doma gbeen lenbene yi Ala Batu Banxin nafexi. **2** Maleka gubugubu kanne yi a xun ma. Gubugubu sennin nan yi e keden kedenna birin ma. Gubugubu firinna e yətagin yεε maluxunxi, firinna e sanne yεε maluxunxi, firin yi lu e tigan seen na. **3** E yi e xui raminima e bode ma, e naxa,
“A sarijan, a sarijan,
Alatala Senben Birin Kanna sarijan!
Bəxən birin nafexi a binyen nan na.”

4 Ala Batu Banxin dəen ti wudine nun a so dəen lonna yətəen yi lu xuruxurunjə e xuiin ma, na yi rafe tutin na.

5 N yi a fala, n naxa, “Gbalona n xa, n bata halagi! Amasətə muxun nan n na naxan de haramuxi, n dəxi yamaan yε, fala haramuxin minima naxanye de. Anu, n bata mangan to n yeeen na, Alatala Senben Birin Kanna.” **6** Koni maleka gubugubu kanna nde keden yi tigan, a fa n binni, tεe wolonna suxi a yii, a naxan tongo saraxa gan-den fari tεe kə seen na. **7** A yi tεe wolonna din n dəen na, a yi a fala, a naxa, “Iki, bayo ito bata din i dəen

na, i hakən bata xafari, solonaan bata ti i yulubin
jan feen na.”

⁸ Nayi, n yi Marigin xuiin mε maxədinna tiyε, a
naxa, “N na nde rasigama? Nde sigε nxu xa?” N yi
a yabi, n naxa, “N tan ni i ra, n nasiga.”

⁹ A mən yi a fala, a naxa,
“Siga, i sa a fala yamani ito xa, i naxa,
‘E tuli matima nən han,
koni ε mi fefe famuma.
‘E seen matoma nən han,
koni ε mi a yigbəma.’

¹⁰ E bəŋən naxədəxə ayi,
i yi e tunle xəri,
i e yeene raxi.
Xanamu, e yeene toon tima nən,
e tunle yi falan mε,
e xaxinle yi feen famu,
e yi xətə n ma,
e kəndəyaan sətə.”

¹¹ N yi maxədinna ti, n naxa,
“Marigina, han waxatin mundun yi?”

A yi n yabi, a naxa,
“Han taane na halagi waxatin naxan yi,
e muxu yo mi lu,
e banxine yi kui geli,
xeene yi kala,
e findi bəxə rabejinxine ra,
¹² han Alatala yi muxune masiga a ra
han yamanan yi rabejin fefe!”

¹³ Xa muxune yaten yaganna jəxən na lu ya-
manani,
teen mən xətəma nən na raxərideni.

Koni wudi gbeene dungine nun wari dungine
luma bəxəni
kii naxan yi e na səgə waxatin naxan yi,
bənsən sariñanxina nde fan luma yamanani na kii
nin
alo wudi dungin naxan sa maŋingima.

7

Esayi yi Alaa falan nali Axasi ma

¹ Yotami a dii xəməna Axasi, Yusiya mambenna, Yuda Mangan waxatini, Arami manga Resin nun Remaliyaa dii xəmən Peka, Isirayila mangan yi siga Yerusalen yəngə xinla ma, koni e mi a nə. ² Muxune yi a fala Axasi xa Dawuda yixetena, e naxa, “Arami kaane nun Efirami bənsənna muxune bata e malan ε xili ma.” Mangan nun a yamaan bəjən yi maxa na feen ma alo foyen wudine yimaxama kii naxan yi.

³ Nayi, Alatala yi a fala Esayi xa, a naxa, “Ε nun i ya dii xəmən Seyari-Yasubu* xa mini Axasi ralandeni ige ramaraden faxaraxiin xunna ra,[†] dugi xane xee ma kiraan xən. ⁴ A fala a xa, i naxa, ‘A liga i yeren ma, i raxara, i nama gaxu. I nama tunnaxələ i ma muxu firinni itoe xələ gbeena fe ra, Resin[‡] Arami kaan nun Remaliyaa dii xəməna. Yegen tumatən nan tun ne firinna ra. ⁵ N na a kolon Arami kaane nun Efirami bənsənna muxune nun Remaliyaa dii xəmən bata a nata a e xa fe jnaxin liga i ra. E naxa, ⁶ “En siga Yuda

* ^{7:3:} Seyari-Yasubu bunna nən Heburu xuini fa fala “Yamaan muxu dənxəne xətəma nən sa keli konyiyani.” † ^{7:3:} Ige ramaraden naxan geyaan na. ‡ ^{7:4:} Arami kaane mangan nan Resin na.

yamanan xili ma! En sa mən kaane yigitęgę! En yi e yamanani taxun, en yi Tabele a dii xəmən dəxə
mangan na e xun na.”⁷ Koni Marigina Alatala ito
nan falaxi,
Na mi lanję, na mi ligama.

⁸ Amasətə Damasi findixi Arami manga taan nan
tun na.

Resin findixi Damasi mangan nan tun na.

Benun nęe tonge sennin e nun suulun,
Efirami bənsənna kalama nən,
a mi fa yate yamaan na.

⁹ Samari findixi Efirami manga taan nan tun na.
Remaliyaa dii xəmən findixi Samari mangan nan
tun na.

Xa ε mi dənkəleya,
ε mi tiyε!”

Diin barima naxan xili Emanuweli

¹⁰ Alatala mən yi falan ti Axasi xa, a naxa,
¹¹ “Taxamasenna nde maxədin bəxən bun hanma
kore xənna ma Alatala ma, i ya Ala.”¹² Koni Axasi
yi a yabi, a naxa, “N mi sese maxədinma, n mi
Alatala bumbama.”§

¹³ Nayi, Esayi yi a fala Axasi xa, a naxa, “Ε tuli
mati, Dawuda yixətəne! Ε muxune tunnaxələma
e ma, koni ε mi ε wasa soxi na yi. Ε mən n
ma Ala fan tunnaxəle a ma ba?¹⁴ Nayi, Marigin
yətəen taxamasenna yite ε ra: sungutun nasələnxin
fudikanma nən, a yi dii xəmən bari. A yi xili sa
‘Emanuweli,’ na bunna nəen fa fala, ‘Ala en tagi.’¹⁵ A
baloma fenən nun kumin nan na, han a yi nə fe
naxin nun a fajin tagi rabę.¹⁶ Anu benun na diin
xa nə fe naxin nun a fajin tagi rabę, i gaxuxi manga

§ **7:12:** Na feen səbəxi Sariyane 6.16 kui.

firinna naxanye yee ra, ne yamanane rabejinma nen. ¹⁷ Koni Alatala jaxankata ləxəne rafama nen i tan xili ma, e nun i ya yamaan nun i babaa denbayaan xili ma. Na ləxəne jəxən munma lu na singen xabu Isirayila nun Yuda yamanane fata. Na fatama Asiriya mangan nan na.”

¹⁸ Na ləxəni,
Alatala tugetugene xilima nen kolinni
sa keli Nila baan biradeni fəxə igen ma Misiran yi
e nun kumi jəjən naxanye Asiriya yamanani.
¹⁹ E birin fama nen
e fa dəxə folone ra xudene xən,
e nun gəmə bəxine kanke ra,
e nun wudi dungine nun darane birin yi.

²⁰ Na ləxəni,
Marigina Asiriya mangan findima nen a walikəen
na,
a findi də xabe biin na
keli Efirati baan kidi ma
a yi ε xunne nun ε sanne mabi,
hali ε de xabene birin.

²¹ Na ləxəni,
muxuna nde jinge keden nun sii firin namarama
nen.
²² E yi nənə gbegbe fi muxune ma
e fənən yi don.
Muxun naxanye birin na lu yamanani,
ne baloma fənən nun kumin nan na.

²³ Na ləxəni,
manpa bili wuli keden xəen naxan ma
naxanye sarama gbeti gbanan wuli keden na

mənna findima ḥanle nun tansin xəen nan na.

²⁴ Muxune sigama nən mənni xanle nun xali-makunle ra e yii,

amasətə sexən nun ḥanle nan luma bəxən ma.

²⁵ Muxune gaxuma nən ḥanle nun tansinne yee ra, muxu yo mi fa sigə geyane fari dənaxanye yi bima ḥinge kenna ra nun.

Mən yi findi ḥinge rabaden na, yexəne yi na yibodon.

8

Asiriya yamanan yi findi Alaa walikeen na

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Walaxa belebelena nde tongo, i yi sebənla ti a ma naxan nəx xaranjə, i naxa, ‘Nafunle Suxu Keden Na. A Tongo Mafuren.’ ” ² N yi walaxan yita sereya tinxinxı firin na: Saraxarali Yuriya nun Sakari, Yeberekiyaa dii xəməna.

³ Na xanbi ra, n yi n ma naxanla kolon naxanla ra, nabi naxalanmana. A yi fudikan, a yi dii xəmən bari. Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A xili sa, ‘Nafunle Suxu Keden Na. E Tongo Mafuren.’ ”

⁴ Amasətə, benun i ya diin xa fatan a fale ‘baba’ hanma ‘n na,’ Asiriya mangana muxune Damasi taan nun Samari taan nafunle tongoma yengəni nən.”

Asiriya kaane fama nən

⁵ Alatala mən yi a fala n xa, a naxa:

⁶ Yamani ito tondixi Silowa baa ige fajin ma, e tunnaxələxi e ma Manga Resin* yetagi e nun

* **8:6:** Arami kaane mangan nan Resin na.

Remaliyaa dii xemena.

⁷ Nayi, Marigina Efirati baa ige walanxi gbeen
nadinma nən e xili ma alo fufana,
Asiriya mangan nun a sənbə gbeen nan na ra.
Efirati baan fema nən
han a bəxən a ma.

⁸ Fufaan danguma nən Yuda yamanan naxərə,
a sa yiren birin xun ma,
a te han a kəən bun.
A fa han
a sa ε yamanan yiren birin xun ma.
Ala en tagi![†]

Siyane mi nəε sese ra Ala yamaan xili ma

⁹ Siyane, ε gbelegbele,
ε gaxu!
Ε tuli mati,
ε tan naxanye sa yamana makuyene yi!
Ε yitən yengen xili ma,
ε yigitəgəma nən!
¹⁰ Ε na yengε feene yitən,
e kalama nən!
Ε na falan ti, a mi kamalima!
Amasətə Ala nxu tagi.[‡]

Ala yeeeragaxun nan fan

¹¹ Alatala bata a yii sənbə gbeen sa n ma, a yi n
maxadi, a n nama yamani ito raliga. A yi a falā n
xa, a naxa:

¹² Yamani ito feen naxanye yatəma yanfan na
ε tan nama ne birin yate yanfan na de!
Ε nama gaxu e gaxu feene yee ra

[†] **8:8:** Heburu xuini, a səbəxi, “Emanuweli.” Na feen mato Esayi 7.14 nun 8.10 kui. [‡] **8:10:** Heburu xuini, a səbəxi, “Emanuweli.” Na feen mato Esayi 7.14 nun 8.8 kui.

ε nama xamin ne fe yi de!

13 Ε xa Alatala Sənben Birin Kanna nan tun kolon
sarijanden na,

ε lan ε xa na nan binya,

ε lan ε xa gaxu a tan nan yee ra.

14 Amasətə Ala findima nən yire sarijanxin na
e nun gəməna Isirayila yama firinne xa,
yamana e sanna radinma gəmən naxan na,
a findi e rabira gəmən na.

A findima nən luti ratixin na
Yerusalən kaane yee ra,
a e suxu.

15 E wuyaxi e sanna radinma nən,
e bira, e fe yi kala.

E suxuma nən lutin na,
e mi nəe e fulunŋe.

Nabiin yigina fe

16 N yi na sereyaan namara n yi,
n yi xaranni ito balan,
n na fala n ma xarandiine nan tun xa.

17 N na Alatala mame
naxan bata a yətagin luxun Yaxuba bənsənna ma.
N nan n yigi sama Ala nin.

18 Nxu nun n ma diine nan ito ra,
Alatala naxanye fixi n ma.

Nxu findixi taxamasenne nun marakolon seene
nan na

Isirayila yi, fata Alatala Sənben Birin Kanna ra
naxan dəxəden Siyon geyaan fari.

19 Ndee a falama, e naxa, “Ε barin kiine
nun yiimatone maxədin, naxanye wundo feene
koyəkoyənma, e falan ti e de bun ma. A mi daxa
yamaan xa e gbee alane maxədin ba? Muxune mi

barinne xan maxədinma jəjəne muxune xa ba?” ²⁰ E ne yabima nən, ε naxa, “Fə en xa xətə Alaa sariyan nun a fala xuine nan ma.” Xa naxan mi falan tima na kiini, na kanna mi kənənna toma.

Naxankata dimina

²¹ Muxune yigitegəxin nun e kamətəne e masiga tima nən yamanan xun xən ma. Kamən na e suxu jaxi ra, e xələma nən, e sa e mangan nun e Ala danga. E yəen tima nən koren na, ²² na xanbi ra e yi bəxən mato. Koni e tərən nun dimin nun bəjəne rafərə gbeen nan tun toma. E yi rawoli dimi gbeeni.

Kənən gbeen toma nən

²³ Anu, naxanye yi luxi na tərəni, ne dimin janma nən. Waxati danguxini, Ala yagin nan nagidi Sabulon yamanan nun Nafatali yamanan ma. Koni waxati famatəni, kiraan naxan sigama baan ma, Yuruden baan kidi ma, a na rafema nən binyen na e nun siya gbətəne yamanana, Galile.

9

¹ Yamaan naxan sigan tima dimini, ne bata kənən gbeen to. Naxanye dəxi dimi gbeeni, kənənna bata mini ne ma! ² Ala i bata yamaan nawuya ayi,

i yi e s_εwan nagbo ayi.

E s_εwaxi i y_εtagi

alo muxune n_εma s_εw_ε se xaba waxatini,

alo e naxanma kii naxan yi

e n_εma y_εng_ε yi se tongoxine yitaxun_ε.

³ Amas_εt_ε i ya yamaan t_εr_εma goron tongo wudin
naxan bun

e nun wure gbelemen naxan saxi e tungunna ma
e nun e naxankata muxune bosana,

i bata ne birin kala

alo i a lig_ε kii naxan yi

Midiyan_ε n_ε l_εx_εni.*

⁴ Yaxune sankidin naxanye

birin y_εng_ε yirene yibodonma

e nun dugin naxanye birin bata sin wunli

ne birin ganma n_εn

alo yegen t_εeni.

⁵ Amas_εt_ε diina nde bata bari en xa,

dii xemen bata s_εt_ε en xa.

Mangayaan luma n_εn a tan xa.

A xili bama n_εn a,

“Kabanako Kawandi Tiina,

Ala S_εn_εb_εmana,

Habandan Fafe,

B_εj_εXunbeli Mangana.”

⁶ A mangayaan nun b_εj_εxunbenla

sigama gbo_ε ayi n_εn

dan mi naxan na.

A d_εx_εma n_εn Dawuda mangaya g_εbd_εni

a yamanan xun na.

A yi a s_εn_εb_ε so,

a yi a masuxu kit_εk_εnd_εn nun tinxinni,

* ^{9:3:} Midiyane n_ε feen m_εn s_εb_εxi Kitisane 6 han 8 kui.

keli to ma han habadan.
 Alatala Senben Birin Kanna na ligama a xanun-
 tenya gbeen nin.

Alaa xələna fe

- ⁷ Marigin bata falan ti Yaxuba bənsənna xili ma,
 na yi Isirayila yamaan sətə.
⁸ Yamaan birin a kolonma nən.
 Efirami bənsənna muxune nun Samari kaane
 birin yi falan tima wason nun yətə yigboni,
 e naxa,
⁹ “Yinna bitikidine bata bira,[†]
 en na a ti gəmə masolixine ra.
 Xədə binle bata kala,
 en na e masara sumanne ra.”
¹⁰ Nayi, Alatala Asiriya kaane radinma nən Isiray-
 ila kaane ma, Manga Resin[‡] yəngefane.
 A bata e yaxune senbe so.
¹¹ Arami kaan naxanye sogeteden binni,
 e nun Filisiti kaan naxanye sogegododen binni,
 ne nan Isirayila kaane raxərima feu!

Koni hali na birin,
 Alaa xələn mi nan,
 a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

- ¹² Nayi, Alatala bata a yamaan naxankata,
 koni e mi e xun xətexi a ma,
 e mən mi Alatala Senben Birin Kanna fenxi.
¹³ Nayi, Alatala Isirayila yamanan birin naxərima
 nən
 ləxə keden peeni,

[†] 9:9: Bitikidin mən falama yirena nde yi fa fala “Birikidina.”

[‡] 9:10: Arami kaane mangan nan Resin na. Asiriya kaane nan
 Manga Resin yaxune ra. Na feen səbəxi Mangane Firinden 16.8-9
 kui.

fɔlɔ a xunna ma han a xunla,
fɔlɔ tugu binle ma han gbalane.

¹⁴ Fonne nun kuntigine nan a xunna ra,
nabiin naxanye wule xaranna tima,
ne nan a xunla ra.

¹⁵ Yamani ito yεεratine nan e ralɔma ayi,
e muxun naxanye matinxinma,
ne fan yifuxi.

¹⁶ Nanara, Marigin mi sεwaxi a foningene ra,
a mi kininkininma a kiridine nun a kajə gilεne
ma.

Amasətɔ Ala kolontarene nun
muxu naxine nan e birin na,
e fala naxin nan tun tima.

Koni hali na birin,
Alaa xələn mi nən,
a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

¹⁷ Naxuyaan muxune ganma yati,
alo tεen naxan nənle nun sεxεne birin nənma,
a yi tεen so fətənna nənsanne ra,
e tutin yi lu tε kore.

¹⁸ Alatala Sεnbən Birin Kanna xɔlɔ gbeen
bata tεen so yamanan birin na.

A luxi nən
alo tεen yamaan nan ganma,
muxu yo mi kininkininma a ngaxakedenna ma.

¹⁹ Muxune donseen tongoma yiifanna ma,
kamən mi ba e ma.

E yi e balon fen e kəmənna ma,
e mi wasa.

Birin baloma a lanfaan nan na.

²⁰ Manase bənsənna baloma Efirami bənsənna ra,

Efirami bənsənna baloma Manase bənsənna ra,
e tan bənsən firinne yi keli Yuda bənsənna xili ma.

Koni hali na birin,
Alaa xələn mi jənən,
a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

10

Gbalon Yuda taane xili ma

¹ Gbalon na kanne xa
naxanye tənne dəxəma hakəni,
naxanye sariyane səbəma bodene tərə xinla ma,
² e tondi sənbətarene xun mayəngə kitin sə.

Yiigelitən naxanye n ma yamaan yε,
e mi ne kitin sama.
E kaja giləne kansunma,
e kiridine muŋa.

³ E fe saranna na ε sətə ləxə naxan yi,
gbalon na fa sa keli wulani,
ε nanse ligama?
Ε ε gima siga nde kon yi
alogo ε xa maliin sətə?
Ε nafunle luma minən?
⁴ Fə ε mafelen kasorasane tagi,
hanma ε bira bəxəni binbine yε.

Koni hali na birin,
Alaa xələn mi jənən,
a yiin mən yi lu yitexi e xili ma.

Gbalona Asiriya kaane xili ma

⁵ Ala naxa,
“Gbalona Asiriya yamanan xa,
naxan findixi bosaan na n yii n ma xələna fe ra!

N ma fitinan dunganna a tan nan yii.

⁶ N na a sofane rasigama nɛn

Ala kolontare siyaan xili ma.

N yi e radin yamaan xili ma

naxanye n naxələma

e xa sa mɛn kaane yii seene suxu,

e yi e nafunle tongo,

e yi e yibodon

alo borona kiraan xɔn!

⁷ Koni Asiriya kaane mi na feen to na kiini.

E tan e miri na fe ma kii gbɛtɛni.

E tan yi waxi halagi nan tun ti feni,

e yi siya wuyaxine raxɔri fefe!

⁸ Amasɔtɔ e naxa,

‘N ma sofa kuntigine mi findixi mangane xan na
ba?

⁹ N mi Kalano taan suxi

alo Karakemisi taan ba?

N mi Xamata taan ligaxi

alo Arapada taan ba?

N mi Samari taan ligaxi

alo Damasi taan ba?*

¹⁰ N bata suxure batu yamanani itoe suxu,

naxanye suxurene yi fisa Yerusalɛn

nun Samari yamanan gbeene xa.

¹¹ N naxan liga Samari yamanan nun a suxurene
ra,

n mi nɔɛ na ligɛ Yerusalɛn nun a suxurene ra ba?’

”

¹² Koni Marigin na yelin a wanle birin nakamalɛ
Siyon geyaan fari e nun Yerusalɛn yi, a Asiriya

* ^{10:9:} Asiriya kaane bata yi taani itoe suxu. E sɛbe kiina a yitaxi,
a e luma e masoɛ Yerusalɛn taan nan na.

mangan fan saranma nən a yεtε yiteen nun a yεε rawason na. ¹³ Amasətə na mangan yi a falama nən, a naxa,

“N feni itoe birin ligaxi
n fangan nun n ma fe kolonna nin,
amasətə xaxilimaan nan n na.
N bata yamanane danne kala,
n yi e nafunle muja,
n mangane ba e dəxədene yi
alo sənbəmaan yetəna.

¹⁴ N bata siyane nafunle tongo
alo muxun xəli tεen tongon kii naxan yi.
N bata bəxə xənna seene birin malan
alo muxun xəli xələ rabejinxine matongon kii
naxan yi.

E sese mi nəxi e gabutəni tε,
hanma e dε xanli bi, e wuga.”

¹⁵ Bunbin nəe a yεtε matəxε
dangu a rawali muxun na ba?
Serana a yεtε matəxε
dangu a rawali muxun na ba?
Bosaan nəe a tongo muxun nawalε ba?
Dunganna nəe muxun tongε ba?

¹⁶ Nanara, Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna
yama hiyabuxini ito radoyenma nən.
Halagi ti tεε gbeen yi so e binyen na.

¹⁷ Isirayilaa kənənna,
Ala yεtεen findima nən tεen na.
E sarijantəən yi findi tεε dəgən na,
a Asiriya yamanan ʃənle
nun a səxəne birin gan,

e jan ləxə kedenni.

¹⁸ A fətən gbeene raxərima nən fefe
e nun wudin naxanye birin bogima.

A yamanan halagi
alo furemaan nəma doyenŋe.

¹⁹ Wudi dənxən naxanye na lu Asiriya fətənne yi
hali dii ḥorəna,
a nəe e yaten səbe nən.

Yamaan muxu dənxəne fe

²⁰ Na ləxəni, Isirayila yamaan muxu dənxən nax-
anye na lu e nii ra Yaxuba bənsənni, ne mi fa e lan-
nantyaan sama e ḥaxankata muxune yi sənən.
E fa e lannayaan sama Alatala nin, Isirayilaa Ala
Sarijanxina. ²¹ Yamaan muxu dənxəne xətema
nən Ala sənbəmaan ma, Yaxuba bənsənnna muxu
dənxəne. ²² Anu, Isirayila kaane, hali ε yamaan
wuya ayi alo məŋensinna naxan fəxə igen de, hali
na, e dənxədin nan tun xətema. Halagin bata
ragidi, naxan gboma ayi, a mən tinxin. ²³ Marigina
Alatala Sənbən Birin Kanna bata halagin naxan
nagidi, a na rakamalima nən yamanan birin yi.

Ala a yamaan xunbama nən

²⁴ Nanara, Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna
ito nan falaxi, a naxa, “N ma yamana, ε tan nax-
anye dəxi Siyon yi, ε nama gaxu Asiriya kaane yee
ra! E ε bənbəma nən dunganna ra, e yi gbeng-
betenni te ε xili ma alo Misiran kaane yi a ligama
kii naxan yi nun. ²⁵ Koni benun waxati, n ma
xələn ḥanma nən ε xili ma. N fitinaxin yi keli e
kaladeni.” ²⁶ Alatala Sənbən Birin Kanna bosaan
tongoma nən Asiriya kaane xili ma, alo a keli
Midyan kaane xili ma kii naxan yi Orebi fanye

yireni. A a dunganni bandunma nən baan xun ma,
alo a ligə Misiran yamanani kii naxan yi.

²⁷ Na ləxəni,
a goronna bama nən ε tungunna ma,
e goron tongo wudin naxan sa ε kəε ma konyiyani,
ε xungboma nən han na yi gira, a bira.

Yaxune yi maso Yerusalən ra

²⁸ E bata Ayati taan li.

E danguma Migiron nin,
e yi e goronne lu Mikimasi taani.[†]

²⁹ E danguma geya longori ra kiraan nan xən
e a fala, e naxa,
“En xi Geba yi.”

Rama kaane xuruxurunma gaxuni.
Səli a taan Gibeya muxune bata e gi.

³⁰ Galin kaane, ε gbelegbele!

Layisa kaane, ε tuli mati!

Anatəti kaane, ε makininkinin de!

³¹ Madimena kaane bata xuya ayi,
Gebimi kaane e luxunden fenma.

³² To, yaxune sa tima nən Nobi yi,
e yi e yiini te,
e yi e kənkə Siyon taa fajin geyaan xili ma,
Yerusalən geyana.

³³ Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna
wudi yii gbeene səgəma nən sənbəni.
Wudi kuyene yi rabira bəxəni.
Naxanye kondeye mate han,
a ne ragodoma nən.

† **10:28:** Yaxune ganla yi fə nən Yerusalən yəngədeni kirani ito xən.
A bunna nən fa fala “Yaxune bata maso.”

³⁴ A fōtōnna jansanne sēgēma nēn bunbin na,
Liban fōtōnne yi bira Sēnbē Kanna bun.

11

Manga nēnen Dawuda bōnsōnni

- ¹ Dii xēmēn minima nēn Yese bōnsōnni*
alo wudi jingin minima
wudi dungin ma kii naxan yi.
Na sabatima nēn fata a salenne ra.
- ² Alatalaa Nii Sarijanxin luma nēn a yi,
fe kolonna nun xaxilimayaan sōtōma niin naxan
xən,
kawandi kēndēn nun sēnbēn sōtōma niin naxan
xən,
Alatala kolonna nun a yēeragaxun sōtōn niin
naxan xən.
- ³ A niin sama nēn Alatala yēeragaxun fari.
A mi kitin sama yetagin ma.
A mi feene ragidima muxune fala xuiin xən.
- ⁴ Koni a sēnbētarene makitima nēn tinxinni.
Yiigelitən naxanye yamanani,
a yi ne feene ragidi jēnige fajini.
A yamanan muxune garinma nēn falan na
alo bosana.
A fala xuine yi muxu jaxine faxa.
- ⁵ Tinxinyaan nun tōgōndiyaan luma nēn a yi
alo tagi xidin muxun tagi waxatin birin.
- ⁶ Nayi, kankon nun yēxēe diin luma nēn e bode xən,
burunna jārin nun siin yi e sa yire kedenni,
turadin nun yatan nun xuruse turaxin yi lu e bode
xən,

* **11:1:** Yese nan Dawuda fafe ra. Na sēbēxi Samuyeli Singena 16.18-19 kui.

diidina nde yi ti e yee ra.

⁷ Ninge gilen nun kanko gbeena e degema nen,
e diine yi sa e sa yire kedenni.

Yatan yi sexen don alo jingena.

⁸ Dii joren sabaan soma nen sajin soden dexon,
diin yi no a yiin naso koson yinla ra.

⁹ Fe jaxi mi fa luma na, gbalo mi na
Alatalaa geya sarijanxin birin fari.

Amasoto Alatala kolonna yamanan nafema nen,
alo foxo igena a folon nafema kii naxan yi.

¹⁰ Na lexoni,
diin naxan minixi Yese bonsanni
na luma tixi nen
alo taxamasenna yamane yee ra.
Siyane fama nen a fema,
a doxoden yi lu mayilenje binyeni.

Muxu susine xete fena

¹¹ Na lexoni,
Marigin mon a yiini bandunma nen
alogo a xa a yamaan muxu denxe ne xunba:
naxanye na lu e nii ra Asiriya yamanani
e nun Misiran yamanan lanbanna nun a faxan na,
e nun Kusi nun Elan nun Babilon yamanane yi,
e nun Xamata yamanan nun foxo ige tagi boxone
yi.

¹² A taxamasenna tima nen siyane xa,
a Isirayila kaane malan
naxanye yi susxi yengeni.

Yuda bonsenna muxun naxanye xuyaxi ayi
dunuja xun xon, a yi ne malan
sa keli boxon tongon naaninne birin yi.

¹³ Nayi,

Efirami bənsənna mi fa Yuda bənsənna
maxəxələnma.

Yuda bənsənna yaxune raxɔrima nən,

Efirami mi fa Yuda maxəxələnma,

Yuda mi fa findima Efirami yaxun na sənən.

14 E birin sigama nən yəngəni

sogegododen binni Filisitine geyane fari,

e sa sogeteden binna muxune nafunle tongo
yəngəni.

Edən nun Moyaba yamanane yi lu e sənbən bun,
Amonine yi xuru e ma.

15 Alatala igen ḡanma nən Misiran fəxə ige yireni,

a yi a yiini bandun Efrati baan xun ma,

a yi na baani taxun xude solofera ra

a də foye gbeen na,

muxune yi nə a gide,

e mi e sankidine ba.

16 Kiraan luma nən a yamaan xa

naxanye na lu e nii ra Asiriya yamanani.

A luma nən alo a ligə e benbane xa kii naxan yi
e to mini Misiran yamanani.

12

Yama rakisixin yi Ala tantun

1 I a falama nən na ləxəni, i naxa,
“Alatala, n ni i tantunma.

I yi xələxi n ma,
konı i ya xələn bata xətə n fəxə ra,
i yi n madəndən.

2 Ala nan n nakisixi yati.

N na n yigi sama a tan nin,
n mi fa gaxuma.

Alatala nan n fangan na.

Alatala nan n ma b ε ti ba xunna ra.

N nakisimana a tan nan na.”

³ ε kisin s \ddot{o} toma n ε n s \ddot{e} wani
alo ε igen bama tigi yinla ra kii naxan yi.

⁴ Na l \ddot{o} x \ddot{o} ni, ε a falama n ε n, ε naxa,

“ ε tantunna fi Alatala ma,

ε xui ramini a ma a xinli,

ε a k \ddot{e} wanle rali siyane tagi

ε a rabira muxune ma a xinla gbo kii naxan yi.

⁵ ε b \ddot{e} tin ba Alatala xa bayo a bata fe gbeene
rakamali.

ε e fe fala dunuja muxune birin xa!”

⁶ Siyon kaane, ε s \ddot{o} nxa s \ddot{e} wani,

ε gbelegbele jaxanni!

Amas \ddot{o} to, Isirayilaa Ala Sarijanxin gbo,
naxan ε tagi!

13

Babil \ddot{o} n taan najanna bata maso

¹ Waliyyi faлан ni ito ra naxan mak ε n ε n Am \ddot{o} si
a dii x \ddot{e} m \ddot{e} na Esayi xa lan Babil \ddot{o} n taan ma.

² Ala naxa,

“ ε taxamasenna ti geya mabixin fari.

ε gbelegbele

alogo ε xa sofane rakolon.

ε yiine maliga

alogo e xa so taan muxu gbeene so d \ddot{e} e \ddot{e} ne ra.

³ N tan nan yamarin fixi muxune ma
naxanye rasarijanxi n xa.

N bata n ma sofa y \ddot{e} baxine xili,
naxanye s \ddot{e} wama n ma n \ddot{o} s \ddot{o} t \ddot{o} n na,
alogo e xa n ma x \ddot{o} l \ddot{o} n mayita.”

⁴ Ε tuli mati sənxə xuini ito ra geyane fari
yama gbeen nan xui a ra.

Ε tuli mati,
yamanane bata yimaxa
alo siyane na e malan.

Alatala Sənbən Birin Kanna nan
a ganli tənma yengə so xinla ma.

⁵ Alatala fama e nun
ganla naxan a xələn naxuyama ayi
sa keli bəxən yire makuyeni
sa keli kore xənna danna ra.
E yamanan birin kalama nən.

⁶ Ε gbelegbele sununi,
amasətə Alatalaa ləxən bata maso.
A fama alo halagi ti gbalona,
fata Ala Sənbə Kanna ra.

⁷ Nanara, birin bata xadan,
muxune bata tunnaxələ e ma.

⁸ Gaxun bata e suxu,
xələn sifan birin e fari.
Muxune e fatine yimaxama xəlen bun
alo naxanla tinna ma.
E birin xaminxina e bode matoma.
E yətagine yifərəxi.

⁹ A mato, Alatalaa ləxən fama,
kininkinintare ləxəna,
fitinan nun xələ gbeen naxan yi,
alogo bəxə xənna xa raxəri,
a findi tonbonna ra
a yi yulubitəne halagi a yi.

¹⁰ Saren naxanye kore e nun e sare kurune,
ne mi fa degen sənən.
Sogen nəen fa te,

a bata yidimi,
kiken mi fa d^{eg}ema s^{on}on.

¹¹ Ala naxa, “N dunuja muxune
kewali jaxine saranma e ra n^{en},
n yi muxu jaxine hakene saran e ra.
N yi y^et^e yitene wason dan,
n yi n^o kanne yandan kala.

¹² N muxune xuruma n^{en} b^{ox}oni
han e mi fa toma xul^{en}
alo x^ema fajina,
e to rax^{el}oma ayi n^{en}
alo x^emaan naxan sa kelima Ofiri yamanani.”

¹³ Nanara, n kore x^{on}ni maxama n^{en},
b^{ox} x^{on}na yi xuruxurun, a ba a funfuni
Alatala Senben Birin Kanna fitinana fe ra
a x^{el}on na keli l^{ox}on naxan yi alo t^ena.

¹⁴ Nayi, muxune birin sigama n^{en} e konne yi
birin yi a gi siga a yamaan f^ema
alo x^enla naxan sagatanma,
alo xuruse raba mi y^ex^een naxanye f^{ox}o ra.

¹⁵ E na muxu yo to,
na kanni s^{ox}onma n^{en} tanban na,
E na naxan yo suxu,
na kanna faxama n^{en} silanfanna ra.
¹⁶ E dii futene yi yibutuxun e y^etagi,
e banxi kui seene yi tongo,
muxune yi fu e jaxanle ma e y^etagi.

¹⁷ Ala naxa,
“N Mede kaane rakelima n^{en} e xili ma
gbetin b^{ot}e mi siyaan naxan xa,
e m^{on} mi sewama x^emaan na.

18 E banxulanne yi faxa Mede kaane xalimakunle
ra,
e mi kininkininma dii futene ma,
e naxu diidine ra.”

19 Babilon naxan findixi taa tofajin na yamanane
ye,
naxan findixi Babilon kaane binyen nun e kanba
xunna ra,

Ala na taan halagima nən
alo Sodoma taan nun Gomora taana.

20 Muxu yo mi fa dəxəma a yi,
a yigenla luma nən
han mayixetə nun mayixetə.

Hali Arabu sigatine yati mi dangue a yi,
hali xuruse rabane mi fa e xuruseene xalima na.

21 Koni burunna subene nan dəxəma na,
xutunxunbane yi e banxine rafe.

Dangaranfulene yi lu na yi,
kötöne yi na findi e bodonden na.

22 Kankone wuga xuiin yi lu minə a yire makan-
tanxine yi,
barekodane yi so a manga banxine kui.
Babilon gbee waxati saxin bata maso.
A siimayaan mi fa xunkuya.

14

Isirayila kaane xetəfena

1 Alatala kininkininma nən Yaxuba yixetene ma.
A mən Isirayila yamaan sugandima nən, a mən yi e
radəxə e bəxəni. Xəjnəne yi sa e fari, e findi Yaxubaa
yamaan na.

2 Siyaan bonne fama nən Isirayila kaane ton-
godeni, e siga e ra Alatalaa yamanani. Isirayila
yamaan yi siyane findi e konyine ra, xəmən nun

naxanla. Na kiini, muxun naxanye e findi konyine ra, e fan yi ne findi e konyi ra, e findi e naxankata muxune kanne ra.

Babilon mangan saya sigina

³ Isirayila kaane, ləxəna nde, Alatala matabun fima nən ε ma ε tərəne nun ε lanbaranne nun ε konyiya xədexən jan xanbini. ⁴ Na waxatini, ε sigi naxuməni ito sama nən, ε Babilon mangan magele, ε naxa,

Ee! En naxankata muxun mi fa na!

A gbalon bata jan!

⁵ Alatala bata muxu naxine bosaan sənbən kala.
A bata nə sətə dunganna kala

⁶ naxan yi siyane mabənbəma xələni
a yε wuyaxi,
dan mi naxan na,
naxan fitinaxin yi nəən tima yamanane xun na
a gbalon sa e fari
naxan dan mi na.

⁷ Iki, yamanan birin bata lu bəjəe xunbenli,
muxune gbelegbelema səwani.

⁸ Hali fəfəne nun Liban sumanne səwaxi
i kala feen na, e a falama,
e naxa, “Xabu i binbin maluxun,
muxu yo mi fa fama nxu səgədeni.”

⁹ Faxa muxune e ramaxama nən bəxən bun ma
fa i ralandeni,
i nəma fe waxatin naxan yi,
dunuña ito muxu gbeene birin.
Naxanye yi siyane mangane ra,
ne birin kelima nən.

¹⁰ E falan ti, e naxa,
“I fan bata findi fangataren na
alo nxu tan.

Iki, i bata lu alo nxu tan!"

11 E bata ε nun i ya wason
nun i ya bolən xuiin birin nagodo gaburun na.
Kənəne nan i saden na i bun ma,
kunle yi findi i ya bitinganna ra.

12 Ee! I bata bira sa keli kore
i tan tagalan saren naxan dəgəma subaxani!
I bata woli bəxəni,
i tan naxan yi siyane rabirama!

13 I yi a falama i yetε ma, i naxa,
"N temə nən kore xənna ma,
n sa n ma mangaya gbedən dəxə mənni
Alaa sarene faxa ra.
N sa dəxə alane tagi,
e malanma geyaan naxan ma sogeteden kəmənna
ma.

14 N temə nən kundane fari,
N yi lu alo Kore Xənna Ala."

15 Koni e bata sa i sa fə gaburun xənna ma
i lu laxira yili tilinxin na.

16 Naxanye na i to,
ne i matoma nən ki fajı.
E miri i ya fe ma,
e yi a fala, e naxa,
"Xəməni ito xa mi yi bəxən naxuruxurunma ba,
a yi yamanane yimaxa?"

17 Ito xa mi dunuŋa findi tonbonne ra ba
a yi taane kala,
a tondi kasorasane bejinqə?"

18 Nəndin na a ra,
siyane birin mangane maluxunxi binyen nin
e keden kedenna birin yi lu e gaburune ra.

19 Koni i tan bata woli ayi i ya gaburun fari ma

alo wudi yii xaren biraxina.
 Fuxa muxune bata sa i yee ma,
 naxanye faxaxi silanfanna ra
 naxanye bata sa gemenne fari yinla ra.
 I bata lu alo binbi yibodonxina.

20 Koni i tan mi maluxunma alo ne
 amasato i bata i ya yamanan kala,
 i yi i ya yamaan naxori.

Bonsen naxina fe mi fa falama habadan.

21 E a diine faxa feni ton
 lan e benbane gbalo feene ma.
 E nama fa keli,
 e yi boxon birin findi e gbeen na,
 e dunuya rafe e taane ra.

22 Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a
 naxa,

“N kelima nen Babilon taan xili ma,
 n yi a xinla ralo ayi
 e nun a muxun naxanye na lu e nii ra
 e nun e diine nun e yixetene birin.”

Alatalaa falan nan na ra.

23 N taani ito findima nen dara yiren na
 gbalane denaxan yi e nun sagalene dingirana.

N yi Babilon taan makao halagi ti silanden na.

Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

24 Alatala Senben Birin Kanna bata a kol, a naxa,
 “N bata feen naxan yiton,
 na ligama nen.

N bata naxan nagidi,
 na kamalima nen.

25 N Asiriya kaane halagima nen n ma yamanani,
 n yi e raxori n ma geyane fari.

E konyiyaan bama n̄en n̄ ma yamaan xun ma,
e goronna yi ba e tungunna fari.”

²⁶ Ala na nan nagidixi dunuja birin xili ma,
a yiini texi siyane birin xili ma na kii nin.

²⁷ Xa Alatala S̄enben Birin Kanna fena nde ragidi,
nde n̄oe a yikalε?
A na a yiini te,
nde n̄oe a raxεtε a funfuni?

Waliyiya falana Filisitine xili ma

²⁸ Waliyiya falani ito tixi Manga Axasi faxa j̄neen
nan na.

²⁹ Ε tan Filisitine,
e yi ε b̄nb̄ma bosaan naxan na,
na bata kala,
koni ε nama sewa na ra.
Amas̄t̄ koson minima n̄en saji faxaxin b̄ns̄nni,
ninginangan yi mini koson b̄ns̄nni naxan tu-
gamma.

³⁰ T̄r̄ muxu gbeene,
ne donseen s̄at̄ma n̄en,
s̄enb̄tarene yi e matabu b̄j̄nε xunbenli.
Koni ε tan Filisitine,
n na ε b̄ns̄nna halagima fitina kam̄n nan na.
Naxanye na lu e nii ra,
ne birin yi faxa.

³¹ Ε tan taa makantanxine,
ε wuga xuini te!

Taan muxune, ε gbelegbele!
Filisiti yamaan bata tunnaxəl̄ e ma,
amas̄t̄ t̄ε tutin fama n̄en
sa keli sogeteden k̄m̄enna ma.

Muxu yo mi baxi yaxune ganla safane ra.
³² Filisitine x̄erane yabin findin nanse ra?

“Alatala nan Siyon taan tixi,
a yamaan yiigelitõne yigiyade fajin sətəma
dənaxan yi.”

15

Waliyiya falan Moyaba xili ma

- ¹ Waliyiya falana Moyaba yamanan xili ma:
 Ari taan bata raxəri Moyaba yamanani
 a kala kœ kedenna ra.
 Kiri taan bata raxəri Moyaba yamanani
 a kala kœ kedenna ra.
- ² Dibon kaane tema e susure kide matexine yi
 e wugama.
 Moyaba kaane gbelegbelema Nebo nun Medeba
 taane yi.
- Muxune birin bata e xunne nun e dε xabene bi
 sununi.
- ³ Sunu dugine nun bənbənle ragodoxi e ma kirane
 xən ma.
 E gbelegbelema e banxine fari
 e nun e yama malandene yi,
 e birin wugama han!
- ⁴ Xəsibən nun Eleyale kaane
 gbelegbelema mali muxu feen na.
 E xuiin sa məma fə Yahasi taani.
 Nanara, Moyaba sofane gbelegbelema,
 e bata tunnaxələ e ma.
- ⁵ N gbelegbelema Moyaba kaane fe ra.
 A muxune bata e gi siga han Soyari taani,
 siga han Egilati-Selisiya taani.
 E tema wuge Luxiti geayaan na.
 E wuga xuini tema e kalana fe ra Xoronayin ki-
 raan xən.

⁶ Nimirimi daraan bata xəri
səxəne bata xara,
jəxəndene bata jian.

Sese xinde mi fa na.

⁷ Nanara, muxune e se dənxəne tongoma
naxanye luxi e yii,
e nəxi naxanye ramarə,
e yi siga e ra Wudi Tofajin Xuden kidi ma.

⁸ Sənxə xuiin minima Moyaba yamanan birin yi.
E wuga xuiin minima
sa keli fə Egilayimi taani,
sa keli fə Elimi xəjin yireni.

⁹ Xuden naxan danguma Dimən yi,
na bata findi wunla ra.
Ala naxa,
“N mən gbalo nənəne rasigama nən Dimən yi.
Nyatana nde rafama nən Moyaba muxu gixine xili
ma,
e nun naxanye na lu e yamanani.”

16

Moyaba Yerusalən xandima nən

¹ Moyaba mangane yi a fala, e naxa,
“Ə yəxəne rasiga Yuda yamanan mangan ma,
sa keli Sela tonbonni,
siga Siyon geyaan fari.”

² Moyaba jaxanle bata baan gididen li Arinon yi.
E luxi nən alo xəliin naxanye e gixi,
naxanye kedixi,
e makuya e tən na.

³ Moyaba kaane yi a fala Yerusalən kaane xa, e
naxa,
“Nxu maxadi,
i fena nde ragidi.

Yanyi tagi sogen bun,
 i nininna xa so nxu xun na
 alo kœna, i nxu kantan.
 Nxœ muxu gixine luxun,
 i nama gi muxune yanfa de!

⁴ A lu nxœ muxu gixine xa e dœxœ ε konni,
 dœxœden so e yii e ratangε halagi tiin ma dœnaxan
 yi.

Naxan nxu naxankatama,
 na mi luma habadan,
 halagin fama nœn a dandeni.
 Naxan nxu yœngœma,
 na kelima nœn yamanani.

⁵ Nayi, i ya mangayaan sœnbœn sœtœma nœn hinanna
^{xœn,}
 Dawuda yixœtœna nde yi mangayaan naba lan-
 nayani,
 kitisaan naxan kiti kœndœn fenma
 naxan sœbœ soxi tinxinna ma.”

*Yerusalœn mi nœ Moyaba maliyε
 Yeremi 48.29-36*

⁶ Nxu bata Moyaba kaane wasona fe mε
 naxan gbo han,
 e nun e yœtœ yigboon
 nun e wason nun e yœtœ yitena.
 Koni e yœtœ matœxœma fuun nin.
⁷ Nanara, Moyaba kaane gbelegbelema sununi
 e yamanana fe ra,
 e birin e wuga xuini tema.
 E kutunma nimisani Kiri-Hareseti taa kalaxina fe
 ra.
 E bata tunnaxœlœ e ma fefe!
⁸ Xœsibœn xœne bata kala,

alo Sibima manpa binle.*

Siyane mangane bata manpa bili yεbaxine yi-
bodon

naxanye bogine yi sigama han Yaasεri taani,
e xuya tonbonna xun xənna ra,
e yiine yi sigaxi han Fɔxɔ Daraan kidi ma.

⁹ Nanara, n wugama Yaasεri kaane xɔn
Sibima manpa binle fe ra.

Ee! Xεsibɔn taan nun Eleyale taana!

N na n yεegen nagboma ayi nεn ε ma!

Yεngεn xuiin bata mini ε manpa bili nakɔne yi,
e nun ε se xaba daxine yi.

¹⁰ Sεwan nun naxajaxan bata jn wudi bili
nakɔne yi.

Sigi sa xuiin nun sεwa xuiin mi fa mεma
nxɔ manpa bili nakɔne yi.

Muxu yo mi fa manpa bogine igen bama,
n bata danna sa sεwa xuiin na.

¹¹ Nanara, n bɔjεn wugama Moyaba fe ra.

N ma mawuga xuiin luxi nεn
alo bɔlɔn xuina sununi.

N kutunma Kiri-Haresεti taana fe ra.

¹² N xu Moyaba yamaan toma xadanje
e susure kide matexine yi,
e yi so e susure banxine yi maxandi tideni,
koni na tɔnɔ yo mi na.

¹³ Alatala bata yi na fala Moyaba kaane xili
ma. ¹⁴ Iki Alatala naxa, “Benun jεe saxan yate xa
dangu, Moyaba muxu gbeene nun a yama gbeen
yarabima nεn, fangatare dando gbansan yi lu e nii
ra ne yε.”

* **16:8:** Wudi binla nde na yi, mεn kaane naxanye sima, e yi
naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

17

Damasi nun Isirayila

- ¹ Waliyiya falana Damasi taan xili ma:
 Damasi taan kalamatōn ni i ra,
 a taa xənna yi lu
 alo gəmene e bode fari.
- ² Aroyeri yamanan taane luma nən nabəjinxı
 e findi xuruseene konna ra.
 E luma nən na,
 muxu yo mi e yigbətənma.
- ³ Taa makantan yin yo mi fa luma Efirami ya-
 manani sənən.
 Mangayaan bama nən Damasi taani.
 Arami yamanan muxu dənxən naxanye luma,
 ne binyen mi dangue Isirayila kaane binyen na.
 Alatala Sənbən Birin Kanna falan nan na ra.
- ⁴ Nayi, na ləxəni,
 Yaxubaa binyen xurunma nən.
 A yamaan yi lu doyenje.
- ⁵ A luma nən
 alo sansine na yelin malanjə se xaba waxatini
 alo a xaba muxun na a tənsən xabaxine malan a
 yii
 alo e na tənsənne makentun Refa lanbanni.
- ⁶ A tənsən dənxəna ndee luma nən a kentun daxin
 na,
 alo oliwi bogine na rayolon tamin na,
 a xəri firin saxan yi lu a kondeni,
 naanin suulun jəxən yi lu a yii bogixine ra.
 Alatalaa falan nan na ra, Isirayilaa Ala.
- ⁷ Na ləxəni,
 muxune yəne luma e da mangan nan na,
 e yəe rafindi Isirayilaa Ala Sarıjanxin ma.

⁸ E mi fa e yee rasigε suxure kidene yi mumε,
e naxanye rafalaxi e yiine ra.

E mi fa Asera kide gbindonne matoε mumε,
e nun e wusulan gandene,
e yetε yii fəxəne.

⁹ Na ləxəni, e taa makantanxin naxanye
rabeñinma Isirayila kaane bun, ne birin yigenla
luma nən alo fətənna hanma geyaan kondena.

¹⁰ Amasətə i bata jinān Ala xən i rakisimana.
I mi i yengi dəxi i kantan fanyen xən, i ya Ala.
Nanara, i bata nakəon nafala a fajin na,
i yi sansi xəjnene si.

¹¹ I e si ləxən naxan yi,
hali e na soli na ləxəni,
na xətənna yetəni i ya si seen yi fuga,
koni a xaba waxatin na a li,
a ləma ayi nən,
furen nun səxəle jantaren na fa ləxən naxan yi.

¹² Ee! Siya wuyaxine sənxəma
alo fəxə igen xuxu xuiin kii naxan yi.
Ee! Yamanane muxune xəjəma ayi
alo baa ige gbeen na walanjə ayi.

¹³ Siyane sənxə xuiin luxi nən
alo fəxə ige gbeen xuxu xuina.
Marigin na a kənkə e ma,
e e gi, siga yire makuyeni.
E kedima nən
alo foyen na se dagin xali geyaan fari
alo səxə xaren kala ti foyeni.
¹⁴ Gaxu gbeen na a ra jinbanna ra,
benun xətənni, e mi fa na!
Na nan na muxune sətəma

naxanye nxo seene birin tongoma.
Na nan e sotoma naxanye fuma nxu ma.

18

Falan Kusi yamanan xili ma

- ¹ Gbalon yamanan xa,
tuguminne gabutene xuiin gbo dənaxan yi
Kusi yamanan baane xun ma!*
- ² Men kaane xərane rasigama baan xən kunkine
kui
naxanye rafalaxi gbala xidine ra.
Σ siga ε konne yi ε tan xəra sənoyaxine.
Σ siga ε siyaan fəma naxan muxuye kuya,
e fatin mayilenma,
naxan magaxu be nun yiren birin yi,
siya sənbəmani ito naxan nəən tima,
baane wuya naxan ma yamanayi.
- ³ Ε tan dunuja muxune birin,
ε tan naxanye bəxə xənna fari,
e na taxamasenni te geyaan fari,
ε a mato!
Ε na xətaan fe xuiin mε waxatin naxan yi,
ε tuli mati!
- ⁴ Amasətə Alatala bata a fala n xa,
a naxa, “N waxi feene rakərəsi feni,
n lu raxaraxi n dəxədeni ti,
alo wuyenna naxan minima yanyin na,
alo xiila wuyenna bəxən ma kuye wolon waxa-
tini.”
- ⁵ Amasətə benun se xaba waxatin xa a li,
fugene yolonma nən,

* **18:1:** Kusi yamanan yi Misiran yamanan nan faxa ra Nila baan
də fati fərəne bəxəni.

e yi findi tonsønne ra,
 ne yi mɔ fɔlɔ,
 muxune yi e yii bogitarene xaba filen na,
 e nun e sonle nun e dɛɛne.
⁶ Kusi kaane fan nabejinna na kii nin xɔline xa
 geyane fari e nun burunna subene.
 Segene e yibɔma nɛn soge furen na,
 sube xajene fan yi e don nɛmɛn na.

⁷ Nayi, muxune fama nɛn finmaseene ra
 Alatala Senben Birin Kanna xɔn,
 keli siyaan fɛma naxan muxuye kuya,
 e fatin mayilenma,
 e magaxu be nun yiren birin yi,
 siya senbemani ito naxan nɔɔn tima,
 baane wuya naxan ma yamanayi.
 E fama nɛn na finmaseene ra Siyon geyaan fari
 Alatala Senben Birin Kanna xinla binyama
 dɛnaxan yi.

19

Falan Misiran yamanan xili ma

¹ Waliyyi falana Misiran yamanan xili ma:
 Alatala ni i ra, a fama kundani Misiran yi mafuren!
 Misiran kaane susurene xuruxurunma nɛn a yee
 ra,
 Misiran kaane yi tunnaxɔlɔ e ma.
² Ala naxa, “N Misiran kaane radinma
 e bode xili ma nɛn, e yi e bode yɛngɛ,
 birin yi keli a ngaxakedenmaan xili ma,
 birin yi keli a xɔyin xili ma,
 taane yi keli e bode xili ma,
 mangayane yi keli mangayane xili ma.

- ³ Misiran kaane tunnaxələma e ma nən,
n yi mayifuun bira e feene yi.
E suxurene maxədinma nən,
e nun barinne nun yiimatone nun kəəramuxune.
- ⁴ N Misiran sama nən kininkinintarena nde sag-
oni,
manga yee xədəxən yi lu a xun na.”
Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna falan nan na
ra.
- ⁵ Nila baan xərima nən,
baan wunla yi xara fefe!
- ⁶ Baane xirin yi mini,
xudene yi xurun Misiran yi,
e birin yi xara.
Gbalane lisima a ra nən,
- ⁷ sexene yi xara Nila baan xən
han a biradena fəxə igen ma.
Xəen naxanye bixi Nila baan xən,
ne xarama ayi nən,
foyen yi siga e ra, sese mi fa luma.
- ⁸ Yexə suxune kutunma nən, e sunu,
naxanye birin kənna birama Nila baani.
Yala wonle fan sənbən yi jan.
- ⁹ Naxanye gesene wurundunma,
ne yagima nən.
Naxanye dugine rafalama e nun naxanye e
səxənma,
ne yigitəgəma nən.
- ¹⁰ Yamanan muxu kəndəne fangan janma nən,
walikəne yi kəntəfili.
- ¹¹ Xaxilitaren nan Soyan taan kuntigine ra,
Misiran mangan kawandi muxune
a kawandima xaxilitareyaan nin

e naxa, “Fekolonna nde nan ma dii n tan na,
a singe ra mangane diina nde.”

E nœs suse na fale mangan xa di?

¹² Nayi, Misiran mangana,
i ya xaxilimane minen?

Alatala Sènbèn Birin Kanna naxan nagidixi
lan i ya yamanan ma,
e xa i xaran na ma.

¹³ Xaxilitaren nan Soyán taan kuntigine ra.
Nofí taan mangane tantanma.

Misiran yamana kanne nan a raloma ayi.

¹⁴ Alatala bata niina nde raso e yi
naxan e xun magima e ra
alogo Misiran kaane xa tantan e feen birin yi
alo dəlɔ̄ minna na dingene ayi baxundeni.

¹⁵ Misiran muxu gbeen nun a muxudina,
muxu yo mi fa sese ligama naxan fan,
a na findi muxu binyen na
hanma a binyetarena.

Misiran yamanan napanna fe

¹⁶ Na lɔxɔni, Misiran kaane luma nén alo
naxanle. E xuruxurunma nén gaxuni, Alatala
Sènbèn Birin Kanna na a yiini te e xili ma waxatin
naxan yi. ¹⁷ Yuda yamanana fe findima fe
magaxuxin nan na Misiran kaane xa. Muxune
na a fe fala e yee xɔri, e gaxuma nén na feen yee ra
Alatala Sènbèn Birin Kanna bata naxan nagidi e
ma.

¹⁸ Na lɔxɔni, Heburu xuiin fama nén faladeni
Misiran taa suulunna ndee yi, e muxune yi e kɔlo a
e bata findi Alatala Sènbèn Birin Kanna gbeen na.
Na taan keden xili bama nén a Taa Halagixina.

¹⁹ Na ləxəni, saraxa ganden fama nən ludeni Alatala xa Misiran yamanan tagini, gəmə gbeena nde yi dəxə yamanan danna ra naxan Alatalaa fe rabirama muxune ma. ²⁰ Na nan findima taxam-asenna nun seren na fa fala Alatala Senben Birin Kanna Misiran yi. Misiran kaane na e xui ramini Alatala ma e naxankata muxune fe ra waxatin naxan yi, a Marakisi Tiin nafama nən e ma, naxan e xun mayəngəma a yi e xunba. ²¹ Alatala a yətə yitama nən Misiran kaane ra. Na ləxəni, Misiran kaane Alatala kolonma nən. E yi a batu, e saraxane nun bogise saraxane ba a xa. E yi de xuine tongo Alatala xa, e yi e rakamali. ²² Alatala Misiran kaane naxankatama nən fitina fena nde xən, koni a e yiylanma nən, e yi xətə Alatala ma, a yi e maxandi xuiin name, a yi e yiylan.

²³ Na ləxəni, kiraan kelima nən Misiran yi siga Asiriya yamanani. Asiriya kaane sigama nən Misiran yi, Misiran kaane yi siga Asiriya yi. E birin yi Ala batu e bode xən. ²⁴ Na ləxəni, Isirayila findima nən Misiran nun Asiriya yamanane saxanden na dunuya duban sətəma naxanye xən. ²⁵ Alatala Senben Birin Kanna dubama nən e xa, a naxa, “N bata barakan sa n ma yamaan Misiran ma fe yi, e nun Asiriya yamanana, n yii fəxəna e nun Isirayila, n ma bəxəna.”

20

Falan Misiran nun Kusi xili ma

¹ Asiriya mangan Sarigon a sofa kuntigin nasiga nəen naxan na Asadodi taan xili ma Filisiti yamanani, a yi a yəngə, a yi a tongo, ² na waxatin yətəni, Alatala yi falan ti Esayi xa Aməsi a dii

xemena, a naxa, “Sunu dugin naxan xidixi i tagi, na ba, i yi i ya sankidine ba.” Esayi yi a falan suxu, a magenla yi lu sigan tiyε, sankidi mi a sanni.

³ Alatala mən yi a fala, a naxa, “A n̄ee saxanna ni i ra n ma walikəna Esayi sigan tima a magenla, sankidi mi a sanni. Taxamasenna nan na ra e nun marakolonna Misiran yamanan nun Kusi yamanan xa,” ⁴ fa fala Asiriya mangan Misiran kaane nun Kusi kaane suxuma n̄en yengeni, a e xali konyiyani. A dii n̄orene nun fonne magenle nan xalima, sankidi mi e sanni, e xore magenle yi findi yagin na e xa. ⁵ Nayi, muxun naxanye e yigi saxi Kusi yi hanma naxanye yi Misiran matəxəma, ne gaxuma n̄en, e yagi. ⁶ Na ləxəni, muxun naxanye dəxi fəxə igen dε, ne a falama n̄en, e naxa, ‘Nxu yi yigi saxi naxanye fari, a mato naxan ligama ne ra. Nxu yi waxi siga feni nxu luxundeni e konni, alogo nxu xa maliin sətə, nxu yi xunba Asiriya mangan ma. Nayi, nxu fa nəe kise di?’ ”

21

Falan Babilən yamanan xili ma

¹ Waliyiya falan ni i ra tonbonna xili ma fəxə igen dε.*

Yaxun fama n̄en
sa keli tonbonni yamana magaxuxini
alo kala ti foyen n̄ema fε yiifari ma tonbonna
makjε.

² Ala bata fe magaxuxin yita n na.

* **20:3:** Kusi yamanan yi Misiran yamanan nan faxa ra Nila baan dε fati fərəne bəxəni. * **21:1:** Tonbonna: A Babilən nan ma fe falama na ra.

Yanfantenna bata keli yanfa sodeni.
 Halagi tiin bata halagin ti fələ.
 Elan kaane, ε siga yengen!
 Mede kaane ε taan nabilin![†]
 Muxune yi kutunma e bun ma,
 koni n fa danna sama nən na ma!
³ Nanara, n tagin xuruxurunma.
 N jaxankataxi
 alo jaxanla tinna ma.
 N naxan məma,
 na bata n gaxu ki faj!
 N naxan toma,
 na bata n kəntəfili.
⁴ Wəkile mi fa n yii,
 n xuruxurunma gaxuni.
 N yi jinbanna nan maməma nun
 alogo n xa bəjəe xunbeli,
 koni kəeən fan bata magaxu ayi.

⁵ Donseen bata rafala,
 dagine bata yisa,
 muxune dəxi e degedeni,
 e minma.
 Kuntigine, ε keli!
 ε yengə so seene yitən.

⁶ Marigma ito nan falaxi n xa, a naxa,
 “Sa kantan tina nde ti,
 a na naxan to, a na fala i xa.
⁷ Xa a yengə so wontorone to,
 soone naxanye bandunma,
 soo ragine dəxi sofanle fari,

† 21:2: Elan kaane nun Mede kaane yi Babilən kaane xəyine nan na benun e xa e yengə, e yi e nə.

ndee fan dəxi jəgəmene fari,
a xa a liga a yeren ma ki fajī.”

⁸ Kantan tiin xa sənxə, a naxa,
“N Marigina, n tixi yinna xuntagi ferijen gbən!
N nan n ma kantan tideni kəεna ngaan na.

⁹ E a mato, xəməna nde fama yəngə so wontoron
kui
soo firin naxan bandunma.
Na yi a xuini te, a naxa,
‘Babilən taan bata kala!
A bata kala!
E ala sawurane birin bata bira
e xuya ayi bəxəni.’”

¹⁰ N ma yamana,
ε tan naxan bata bənbə
alo murutun lonna ma,
n na nan məxi Alatala Sənbən Birin Kanna ra,
Isirayilaa Ala,
n yi a rali ε ma.

Falana Edən yamanan xili ma

¹¹ Waliyyi falan ni i ra Duma taan xili ma.
Xuina nde minima Seyiri yamanani,
a naxa, “Kantan tina, kəεen di?
Kantan tina kəεen di?”

¹² Kantan tiin yi a yabi,
a naxa, “Xətənna a lima nən,
kəεen fan yi so.
Xa i mən waxi maxədinna ti feni,
maxədinna ti.
Waxati gətə, i mən yi fa.”

Alaa falana Arabi xili ma

¹³ Waliyyi falan ni i ra Arabi yamanan xili ma.
Ε xima nən Arabi burunna ra,

Dedan bɔnsɔnna, sigatiine tonbonni.

¹⁴ Ε tan Tema kaane,
ε sa fa igen na muxune xa
min xɔnla naxanye ma
ε fa balon na muxu gixine xa.

¹⁵ Muxune bata e gi silanfanna bun
silanfanne yi texi e xili ma,
xarle bandunxi e xili ma,
e gixi yɛngɛn gbalon bun.

¹⁶ Marigina ito nan falaxi n xa, a naxa, “Benun
ŋɛɛ keden yate, Kedari bɔnsɔnna[‡] binyen birin
nanma nɛn. ¹⁷ Muxu wuyaxi mi fa luma e nii
ra e xali wonle yɛ, Kedari yɛngɛsone.” Alatala,
Isirayilaa Ala nan na falaxi.

22

Yerusalen taana fe

¹ Waliyyiya falan ni i ra Lankɛnɛmaya Lanbanna
xili ma.

Yerusalen kaane,
nanfera ε tema banxine xuntagi?

² Nanfera sɔnxɔ sɔnxɔn bata keli ε taani,
a yimaxa,

sumunna taan naxan yi yɛyɛ?

Ε faxa muxune mi faxaxi silanfanna ra,
e mi faxaxi yɛngɛni.

³ Ε kuntigine birin bata e gi,
xalimakuli wonle yi e findi kasorasane ra.
Ε muxune birin bata yi e gi yaxune yɛɛ ra,
e yi e birin suxu, e yi e xali.

⁴ Nanara, n yi a fala, n naxa,

[‡] **21:16:** Kedari findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen sɛbɛxi
Dunujja Fɔlɔn 25.13 kui.

“Ε yεen ba n na,
 ε n lu na, n xa wuga xəleni.
 N ma yamaan bata kala,
 koni hali ε mi kata n masabarideni.”
 5 Amasətə to,
 Marigina Alatala Sənbən Birin Kanna
 bata magaxun nun mantərən nun mayibasanna
 rafa
 en ma Lankənəmaya Lanbanni.
 Taan nabilinna yinna bata kala!
 Xili ti xuiin minima malina fe ra geyaan ma.
 6 Elan yamanan ganle bata xalimakunle tongo
 e nun yəngə so wontorone nun soone.
 Kiri yamanan sofane e yε masansan wure lefane
 yitənma.
 7 Ε mərəmərən fajine bata rafe yəngə so wontorone
 ra,
 soo ragine yitənxi e xa yəngən fələ ε taan so dəeñe
 ra.
 8 Yuda yamanan mi fa makantanxi sənən.

Na ləxəni,
 i yee raxetəma nən yəngə so seene ma
 banxini naxan xili “Fətən Yi Banxina.”
 9 Ε yi yalenne to Dawudaa Taan makantan yinna
 ma
 ε yi igen namara ige ramarade xurini yəngən yee
 ra.
 10 Ε Yerusalən taan banxine yate,
 ε ndee rabira
 alogo ε xa makantan yinna sənbə so.
 11 Ε yi ige ramaraden nafala yin firinne longonna
 ra
 ige ramarade fonna igen xa.
 Koni naxan na feene birin xunna ra,

ε mi ε yεε rafindixi na ma.
 A yi e yitɔnma to mi na ra,
 koni ε mi yi na kanna toma.

¹² Marigina Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna
 a falaxi na lɔxɔn nin,
 a ε xa wuga, ε gbelegbele,
 ε yi ε xunne bi,
 ε yi kasa bɛnbɛli dugine so sununi.

¹³ Anu, sewan nun naxanaxan nan be iki!
 Muxune jingene kɔɛ raxabama,
 e yεχεεne faxama,
 e suben donma, e manpaan minma.
 Ε a falama, ε naxa,
 “En na en dεge, en yi en min,
 bayo en faxan nɛn tila!”

¹⁴ N tunla Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna falani ito
 nan mɛxi, a naxa, “Ε hakɛni ito mi xafarima han
 ε faxa!” Marigina Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna na
 nan falaxi.

Marakolonna lan Sebena fe ma

¹⁵ Marigina Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ito nan
 falaxi, a naxa, “Siga, i sa mangana muxuni ito li,
 Sebena, naxan manga banxina feene xun na, i yi a
 fala a xa, i naxa,

¹⁶ ‘Nanse i xa be?
 I ya muxun mundun be,
 i to gaburun gema i yεtε xa be?
 I matabude dɔnxɔn nafalama i yεtε xa geyaan fari
 i gaburun ge i yεtε xa fanyeni!

¹⁷ I tan sɛnbɛmana,
 Alatala i wolima ayi nɛn pon!
 A yi i suxu ken,

18 a yi siga i mafilinfilinŋε
 alo se radigilinxina
 a i woli yamana gbeeni.
 I sa faxama mənna nin,
 ε nun i ya wontoro fajine yi lu na,
 i tan naxan i kanna denbayaan nayagima! ”

19 Ala naxa,
 “N ni i kedima nən i ya walideni,
 n yi i ba i tideni.

20 Na ləxəni,
 n nan n ma walikəna Eliyakimi xilima nən,
 Xilikì a dii xəməna.

21 N ni i ya dugine ragodo a ma,
 n ni i ya tagi xidin xidi a tagi,
 n ni i sənbən so a yii.

A findima nən Yerusalen kaane fafe ra
 Yuda yamaan birin yε.

22 N Dawudaa manga banxin dəjlinna soma nən a
 yii.

A na naxan nabi,
 muxu yo mi nəe a balanŋε.

A na naxan balan,
 muxu yo mi nəe a rabiyε.

23 N na a bitinma nən
 alo bitin wudina yire kəndəni,
 a yi binyen fi a fafe a denbayaan ma.

24 A denbayaan muxu binyene birin luma nən
 singanxi a ra,

alo wudi yiin singanxi a binla ra kii naxan yi,
 alo goron xunxurine nun baramane
 nun ige sa seene dəxəma e bode fari kii naxan yi.”

25 Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra,
 a naxa, “Na ləxəni, gbangban wudin talama nən

naxan yi bitinxi yire k_εnd_εni. A kalama n_εn, a yi bira. Nayi, goronna naxan yi singanxi a ra, na yi halagi.” Alatala na nan falaxi.

23

Tire nun Sid_εn halagifena

¹ Waliyya falana Tire taan xili ma:

Σ tan Tarasisi kaan naxanye kunkine kui f_{ox}o igen xun ma,
 ε gbelegbele sununi amas_εt_ε Tire taan bata kala,
 banxi yo mi fa na,
 kunki tide mi fa na.

E bata na xibarun m_ε,
 fata Sipiri f_{ox}o ige tagi b_{ox}o na.

² Σ dundu, ε tan naxanye d_{ox}i f_{ox}o igen d_ε,
 ε tan naxanye bata f_{ox}o igeni siga
 ε Sid_εn taan yulane findi nafulu kanne ra.

³ Sansiin naxanye yi bima baan d_ε Sihori yi,
 f_{ox}o igen kidi ma pon,
 e fa ne ra e taani.

Sansiin naxanye yi xabama Nila baan x_on,
 ne yi findixi Sid_εn taan t_on_on nan na.

Na yamanan bata yi findi siyane l_{ox}o tiden na.

⁴ Sid_εn kaane, ε yagi,
 baan x_on yire makantaxina.

Bayo f_{ox}o igen* bata a m_ε ε ra, a naxa,
 “N mi dii barin t_{or}oyane s_{ot}oxi,
 n mi dii barixi.

N mi dii x_εm_εye ragboxi,
 n mi dii t_εm_ε maxuruxi.”

⁵ Xibaruni ito na Misiran yamanan li,

* **23:4:** F_{ox}o igen yi findixi Sid_εn kaane gbee ala naxalanmana nde nan na.

e yigitεgεma nεn Tire taana fe ra.

6 ε fɔxɔ igeni gidi han Tarasisi taani,
 ε gbelegbele sununi ε tan fɔxɔ ige tagi bɔxɔ
 yidɔxɔne.

7 ε naxajnaxa taan nan ito ra ba,
 naxan masεgε xabu waxati xunkuyene yi
 naxan muxuye bata yi siga
 e sa dɔxɔ yire makuyene yi?

8 Nayi, nde na feen nataxi Tire taan xili ma,
 naxan yi mangayane yitaxunma yamanane yi
 nun?

Kuntigin nan yi a yulane ra,
 xili kan gbeeene dunuja yi.

9 Alatala Senben Birin Kanna nan na ragidixi,
 alogo a xa ne fe magodo
 naxanye wasoxi e tofanna fe ra,
 alogo a xa bɔxɔn muxu yitexine rayagi.

10 Nayi, Tarasisi kaane,
 ε bɔxɔn bi,
 alo e a ligama Nila baan dε kii naxan yi,
 amasɔtɔ kunki tide mi fa na ε kunkine xa.

11 Alatala bata a yiini te baan xili ma,
 a bata yamanane yimaxa.

A bata yamarin fi Kanan yamanan xili ma,
 a taa makantaxine xa kala.

12 A bata a fala, a naxa,
 “ε tan Sidɔn kaane,
 ε sumunna bata jan.

Yaxune bata fu ε taa tofafjin ma.
 Keli, ε fɔxɔ igeni gidi,
 siga Sipiri fɔxɔ ige tagi bɔxɔni.
 Hali na, matabu yo mi ε xa.”

¹³ Babilon yamanan mato,
yamaan naxan mi yi sese ra,
Asiriya kaane bata yi naxan findi burunna subene
gbeen na.

E e sanganso makantinxine ti nən a yi,
e yi a banxine kala,
a findi taa xənna ra.

¹⁴ Ε tan Tarasisi kaan naxanye kunkine kui fəxə
igen xun ma,
ε gbelegbele sununi
amasətə ε yire makantanxin bata kala.

¹⁵ Na waxatini, jinan tima nən Tire taan xən
jəsə tongue solofera, na lanxi mangana nde nan ma
siimaya ma. A ligama Tire taan na nən alo a liga
yalunden na kii naxan yi sigini ito yi, a naxa,

¹⁶ Bələnna tongo, i a maxa,
i sigi wuyaxi sa,
i taani siga i tan jaxalan majinanxina
alogo i ya fe xa rabira muxune ma.

¹⁷ Nəsə tongue solofera na dangu, Alatala Tire
taana fe ragidima nən. A mən yi a saran hara-
mixin sətə fələ, a yalunyaan naba bəxə xənna ya-
manane birin xən. ¹⁸ Koni a sətə seen nun a sare
haramixin luma Alatala nan xa. E mi malanma, e
mi ramarama. E soma muxune nan yii naxanye
luma Alatala yətagi alogo e xa balo gbeen nun
marabəri ba fəjin sətə.

24

Alatala bəxən birin halagima nən

¹ Alatala bəxən birin halagima nən,
a yi a raxəri.
A bəxə xənna kalama nən,

a yi a muxune birin naxuya ayi.

² Na marajan ki kedenna nan saraxaraliin nun a
yamaan xa,

e nun kuntigin nun a walikεen xa,

e nun banxi kanna nun a walike naxanla xa,

e nun sare matiin nun sare soon xa,

e nun doli tongo nun doli soon xa,

e nun donla naxan ma

e nun seen soma naxan yii.

³ Bəxə xənna kalama nən fefe,

a yigenla yi lu

amasətə Alatala bata na fala.

⁴ Bəxən sunuxi, a xaraxi.

Dunuña sigama kale,

a muxu gbeene fan yi dozen.

⁵ Adamadiine bata bəxə xənna raharamu.

E mi Alaa sariyane suxi,

e yi a tənne bejin.

E bata habadan layirin kala

e nun Ala tagi.

⁶ Nanara, Alaa dangan bata bəxə xənna suxu,

a muxune yi e yulubin yanginna sətə.

A muxune ganma,

e wuyaxi mi lu.

⁷ Manpa nənən bata xara,

manpa binle yi lisi a ra.

Naxanye bəjəe yi səwaxi,

ne wugama.

⁸ Səwan tanban xuine bata dan,

naxajaxa xuine bata jan,

səwan bələn xuine bata dan.

⁹ Muxune mi fa manpaan minma sigini.

Manpane bata xələ ayi

e min muxune də.

10 Taa rabejinxin bata kala.

Banxine birin nagalixi,
muxu yo mi fa nœ soε.

11 Muxune gbelegbelema manpa feen na kirane
xœn.

Sewan bata findi bœnε raforen na.

Naxanaxan bata jan yamanani.

12 Banxi xœnne nan tun fa luxi taani,
taan so deen bata kala,
a biraxin yi lu na.

13 A ligama na kii nin bœxœni siyane tagi,
se wuyaxi mi luma,
alo oliwi bogine na yelin malanje,
alo manpa binle xœri bolon waxatini.

Dunuña muxune naxanma

14 Naxanye luxi e nii ra,
ne e xuini tema,
e sœnxœ sewani e Alatalaa binyen nali.
E gbelegbelema naxanaxani keli sogegododen
binni.

15 E naxa,
“Sogeteden binna yamanane,
ε Alatala binya!
ε Alatala xinla tantun
fœxœ ige tagi bœxœne yi,
Isirayilaa Ala!”

16 Nxu bœti xuine mœma nœn bœxœn danne birin yi:
“Binyena Ala tinixinxin xa!”
Koni n tan naxa,
“N bata lœ ayi, n bata lœ ayi,
gbalona n xa!
Yanfanenne yanfan soma!
Yanfana!

Yanfantenne yanfan soma!"

17 Gaxun nun yili gbeen nun luti ratixine
ε tan bəxə xənna muxune yεε ra.

18 Naxan na a gi gbelegbele xuiin bun gaxuni,
na yi sin yinla ra.

Xa naxan te yinla ra,
na yi a suxu lutin na.

Kore xənna dεεne birin nabima nεn
tulen yi fa,

bəxə xənna bunne birin yi xuruxurun.

19 Bəxə xənni bəma nεn,
a xuya ayi, a yolon,
bəxən bata yimaxa fefe!

20 Bəxən dingemna ayi nεn
alo dələ minna,
a tintin alo gagen foye gbeen bun.

A bira a Ala matandine goronna bun
a mi fa nəε kelε.

21 Na ləxəni,
Alatala sənbəma ganla saranma e kewanle ra nεn
naxanye bəxən nun kuyen lan tagini
e nun bəxə xənni ito mangane.

22 E malanma nεn yili gbeen na
alo kasorasane.

E balan kasoon na.

Waxati xunkuye na dangu,
e fa e dεntegε.

23 Kiken nun sogen yagima nεn.

Amasətə Alatala Sənbən Birin Kanna
findima nεn mangan na Yerusalən yi,
Siyon geyaan fari.

A binyen yi makεnεn taan fonne birin yεtagi.

25

Wali fani kolon b_etina

¹ Alatala! N ma Ala ni i ra!
N ni i tantunma n_en,
n yi i xinla binya.

I bata i ya kabanako feene rakamali,
i naxanye ragidixi i ya tinxinyani
xabu to mi na ra.

² I bata taan lu
alo g_em_e malanxine,
i bata taa makantanxin findi taa x_onna ra.
Taa mi fa x_ej_enne taa fangamaan na,
a mi fa tima s_on_en.

³ Nanara, yama s_en_bemane i binyama n_en
siya gbalot_ene taane yi gaxu i y_ee ra.

⁴ Luxunden nan i tan na yiigelit_ene xa,
s_en_b_etarene luxundena
e na bira lanbaranni,
e nun yigiyadena tule gbeen bun,
e nun nininna soge x_olen bun.

Muxu _paxine x_olen luxi n_en
alo tule foye gbeen na d_ox_o sansanni,
⁵ alo sogen wuyenna tonbonna ma.

I x_ej_enne s_on_x_o xuiin danma,
alo kundaan nininna wuyenni suxuma kii naxan
yi,
i gbalot_ene nō s_ot_o sigin danma na kii nin.

Sewa bandena siyane birin xa

⁶ Alatala S_en_ben Birin Kanna _paxajaxani t_enma
geyani ito fari,
a lu alo sube turaxi donna
nun manpa faji minna,
suben nun manpa fisamantenne y_et_ena.

⁷ Geyani ito fari,
a sunu dugin bama nən
yamanane muxune birin yetagin xun na,
e nun kasangenna naxan siyane birin ma.

⁸ A sayaan halagima nən habadan!
Marigina Alatala yi muxune birin yeege fitan e
yetagi.

A yi yagin ba a yamani boxon yiren birin yi.
Alatala nan na falaxi.

Moyaba yamanan kalana fe

⁹ Na ləxəni, e a falama nən,
e naxa, “En ma Ala ni i ra!
En na en xaxili tixi a tan nan na,
a yi en nakisi!

Alatala ni i ra!
En xaxili tixi a tan nan na.
En naxan,

en sewa a marakisina fe ra!”

¹⁰ Alatala bata a yengi lu geyani ito xən!
Anu, Moyaba yamanan bata kala
alo sexən naxan yibodonxi neñe yinla ra.

¹¹ Men kaane yiine yitexi
alo muxun naxan a bama igeni.

Koni hali e to kataxi,
Marigina e ragodoma nən e wasoni.

¹² Moyaba kaane,
Marigina ε yamanan makantan yinne rabirama
nən,
a e rabirama nən boxəni,
a yi e findi burunburunna ra.

¹ Na ləxəni, Yuda yamanan muxune bətin bama nən, e naxa,

“Nxu bata taa makantanxi fajin sətə.

Ala bata a rabilin marakisin na alo yinna

a xa nxu makantan.

² E taan so dəene rabi,

yama tinxinxin xa so

naxanye luxi təgəndiyani.

³ Naxanye yugon fan,

i tan Ala nan bəjəe xunbeli kəndən nagidima ne ma,

amasətə e yigi saxi i tan nin.

⁴ E yigi sa Alatala yi habadan,

bayo Alatala nan ε habadan kantan fanyen na,

ε Alatala.

⁵ Muxun naxanye dəxi yire matexini,

a ne ragodoma nən,

a yi e taa matexin kala,

a yi a halagi bəxə xənna ma,

a a findi burunburunna ra.

⁶ Senbətarene a yibodonma nən,

a lu yiigelitəne san tidene bun.”

⁷ Tixin muxuna kiraan tixin nən.

I tan Ala fajin kiraan malaxunma nən tixin
muxuñ xa.

⁸ Alatala, nxu xaxili tixi i tan nan na

i ya kiti saxine kiraan xən ma.

Nxu niin makoon naxan ma,

nxu lu i xinla falε,

nxu lu nxu mire i ma.

⁹ I xənla n niin yetəen suxuma kəəen na,

n ni i fenma n səndəmen birin na.

I na kiti kəndən sa bəxəni

dunuña muxune yi tinxinyaan kolon.

10 Xa i hinan muxu naxine ra,
e mi tinxinyaan kolonje.
Hali yamana fajini,
e tinxintareyaan nan nabama,
e mi Alatalaa gboon toma.

11 Alatala, i yiini texi e xili ma,
koni e mi a toma.
Anu, e i ya xanuntenya gbeen toma nen
i ya yamaan xa, e yi yagi.
Tεn naxan i yaxune raxɔrima,
na xa e gan.

12 Alatala i bɔje xunbenla fima nxu ma,
i tan nan nxɔ feene birin nakamalima nxu xa.
13 Alatala, nxɔ Ala,
kari gbetεne nxu nɔ nen,
naxanye mi findixi i tan na,
koni nxu i tan nan keden pe xili binyama.

14 Ne bata faxa,
e mi fa xεtεma sənən.
E bata findi iyiane ra,
e mi fa kelima sənən.
I bata e kewanle saran e ra,
i yi e halagi,

i yi e funfun birin naxɔri.

15 Alatala, i bata nxɔ bɔxən fari sa,
i bata a fari sa.
I bata i ya binyen mayita,
i yi yamanan danne masiga.

16 Alatala, muxune e yεε rafindima i tan nan ma
tərɔni.
I na e xuru mantɔrɔni,
e yi xεtε i xandε e dε bun.

17 Alatala, nxu lu nən i yetagi,
alo jaxanla nəma wugama səxəleni tinna ma.

18 Nxu fan na səxəlen sifan sətəxi nən,
nxu wuga,
koni nxu foyen nan tun barixi.
Nxu mi kisin fixi bəxə xənna ma
nxu mi muxu nənəne raminixi dunuŋa yi.

Faxa muxune kelima nən

19 Ε faxa muxune niin birama e yi nən,
e yi keli.

Ε tan naxanye saxi burunburunni,
ε xulun, ε sənxə sewani.
Marigina, i xiila rafama bəxən ma
alo kənənna,
faxа muxune yi keli gaburun na.

20 N ma yamana, ε so ε konni,
ε dəen balan ε fəxə ra.
Ε luxun waxatidi,
han Alaa xələn yi dangu.

21 Amasətə Alatala nan minima a dəxədeni
a yi bəxən muxune hakəne saran e ra.
Bəxə xənna muxu faxaxine wunla makənənma
nən,
a yi ba muxune wunla luxunjə
naxanye faxaxi a fari.

27

No sətəna ige yi sube jaxin fari

1 Na ləxəni, Alatala a silanfan wure xədəxən ton-
goma nən
naxan gbo, a sənbən gbo,
a yi keli ige yi sube jaxin xili ma
ige yi sube jaxina,

sajin naxan a gima,
 ige yi sube jaxina,
 saji tinxintarena.
 A yi fəxə ige yi ninginanga gbeen faxa.

Margin nun a nakənə fe

- ² Ε manpa bili nakənə matəxəma nən signi
 na ləxəni,
 naxan bogiye jaxun han!
- ³ “N tan, Alatala,
 n tan nan manpa bili nakəni ito kantan muxun na.
 N na a ige sama nən waxatin birin,
 n yi a kantan kəeən nun yanyin na
 alogo muxu yo nama fe jaxin lig a ra.
- ⁴ N mi fa xələxi a ma.
 Koni xa n tansinne nun janle li na,
 n na e yəngəma nən,
 n yi e gan.
- ⁵ Koni xa naxan a yigiyaden fen n tan yi,
 na kanna xa bəjəe xunbenla raso nxu nun a tan
 tagi,
 a xa bəjəe xunbenla yatin naso nxu nun a tan tagi!”

Ala fama nən a yamaan mafeludeni

- ⁶ Waxati famatəne yi,
 Yaxubaa yamana a salenne raminima nən,
 Isirayila bənsənna yi a sonle nun a fugene ramini.
 A dunuŋa rafe a bogine ra.
- ⁷ Ala a yamaan bənbəxi nən ba,
 alo a e bənbə muxune bənbəxi kii naxan yi?
 A a yamaan faxaxi nən ba
 alo a na kanne faxa kii naxan yi
 naxanye yi e faxama nun?
- ⁸ En-ən de, koni a e makitixi nən

a yi e kedi,
 a siga e ra konyiyani.
 A e kedi a kala ti foyen nan na,
 alo sogeteden foye gbeena.

9 Yaxuba bɔnsɔnna hakɛn mafeluma ikii nin,
 ito nan Isirayila bɔnsɔnna yulubi xafarin mayi-
 tama:
 e na e kide saraxa gandene birin findi burunbu-
 runna ra,
 e Asera kide gbindonne nun wusulan gandene ba
 tixi.

10 Muxu yo mi fa luma taa makantanxini.
 A luma nɛn nabejinxí
 alo tonbonna.
 Ningé diine yi fa e dɛ madondeni a yi,
 e yi na findi e matabuden na.
 E yi a wudi jingine madon.

11 Wudi yiine na xara,
 e girama nɛn,
 jaxanle yi e gan.
 Amasɔtɔ yama xaxilitaren nan ito ra.
 Nanara,
 e da mangan mi fa kininkininma e ma.
 Ala naxan e daxi,
 na mi hinanma e ra.

Isirayila susu muxune xɛtɛ fena

12 Na lɔxɔni,
 Alatala a sansi xabaxine bɔnbɔma nɛn
 keli Efirati baan ma
 han sa dɔxɔ Misiran xuden na,
 ε birin yi malan keden keden yɛɛn ma,
 ε tan Isirayila kaane.

13 Na ləxəni,
 xəta xui gbeen minima nən.
 Muxun naxanye ləxi ayi Asiriya yamanani,
 e nun naxanye kedi Misiran yi,
 ne birin fama nən,
 e fa Alatala batu geysarjanxin fari Yerusalən yi.

28

Gbalon Samari kaane xili ma

1 Gbalon Samari taan xa,
 naxan maligaxi manga kəmətin na
 naxan findixi Efirami yamanan dələ minne xunna
 kenla ra,
 naxanye nərən luxi
 alo se fugen yolonmatəna,
 taan naxan mərəmərə jingixin xun ma,
 dələn bata naxan muxuye kala.

2 A mato,
 Marigina walike sənbəmaan fama nən,
 alo balabalan kəsene foye gbeeni
 alo tulen foye kala tiin naxan fama fufaan na
 a yi taan nagodo bəxəni a fangani.

3 Taan naxan luxi
 alo mangaya kəmətina,
 naxan findixi Efirami dələ minne xunna kenla ra,
 na yibodonma nən.

4 Taan naxan nərən luxi
 alo fugen yolonmatəna
 naxan tixi mərəmərə jingixin xun ma,
 na luma nən
 alo xədə bogi singen naxan məma
 benun se xaba waxatin xa a li.
 Muxu yo na a to,
 na kanna a bama nən kedenna,

a yi a don sa!

- ⁵ Na ləxəni,
Alatala Sənbən Birin Kanna nan findima manga
kəmətin na a yamaan muxu dənxəne xa
naxanye na lu e nii ra,
alo mangaya taxamaseri nərəxina.
⁶ A xaxinla fima nən kitisane ma
alogo e xa kiti kəndən sa.
A yi fangan fi muxune ma
naxanye yaxune kedima taan so dəen na.

Dələ minne yi Nabi Esayi magele

- ⁷ Hali e saraxaraline nun e nabine tantanma dələn
xən.
Manpaan bata e xunna firifiri.
Manpaan bata e ratantan.
Dələn bata e xaxinli fu,
manpaan yi e xunna firifiri.
E nəma fe toon tima alo xiyena,
e tantanma,
e nəma kitin sə,
e a feni fu.
⁸ E tabanle birin nafexi e baxunna ra,
e yiren birin xəsixi.
- ⁹ Na dələ minne maxədinna tima, e naxa,
“Esayi ito waxi nde xaran feyi?
A a falane yəbama nde xa?
Diidin naxanye baxi xijən na ba?
Dii futen naxanye dəen baxi badeni xijən na ba?
¹⁰ Bayo a naxa,
‘Tənne tənne fari,
tənne tənne fari,
Sənne sənne fari,

sønne sønne fari.
Ndee be, ndee na.’ ”

11 Awa, nayi, Ala fa falan tima yamani ito xa
xøjene falane nun xui gbetene nan xøn,
e mi naxanye famuma.

12 Anu, a bata yi a fala e xa nun, a naxa,
“Matabuden nan be ra,
xa naxan xadanxi,
na xa fa a matabu be.

Bøjøe xunbeli yiren nan be ra.”
Koni e tondixi e tuli matiyø.

13 Nayi, Alatala falan tima e xa na kii nin yati, a
naxa,
“Tønne tønne fari,
tønne tønne fari.
Sønne sønne fari,
sønne sønne fari.
Ndee be, ndee na,”
alogo e nema sigan tiyø,
e xa bira e xanbiramaan na,
e maxølo,
e yi e suxu lutin na,
e sa kasoon na.

Margin yi banxin beten sa Yerusalen yi

14 Ε tan magele tiin naxanye Yerusalen yamaan
xunna,
ε tuli mati Alatalaa falan na!

15 Ε a falama, ε naxa,
“Nxu bata layirin xidi nxu nun sayaan tagi,
nxu bata lanna raso nxu nun laxira tagi.

Xa gbalon fa,
a mi nxu konna lima,
amasøtø nxu bata wulene findi nxu yigiyaden na,
nxu yi mayifu falane findi nxu luxunden na.”

16 Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N bata g̊emēna nde d̊ox̊o Siyon taani
alo banxin tongon g̊emē faj̊i ẙebaxina.
Naxan na d̊enk̊elēya a ma,
na mi yimax̊e mum̊e!”

17 N kiti kendēn nun tinxinyaan findima
n ma banxin ti se tinxinxine nan na,
koni balabalan k̊es̊ene ε yigiyaden mak̊oma n̊en,
ε wulene,
igen yi sa ε luxunden xun ma.

18 Layirin naxan ε nun sayaan tagi,
na yi kala.

Lanna naxan ε nun laxira tagi,
na mi fa luma na.

Gbalon na fa waxatin naxan yi,
a yi ε halagi.

19 A na fa waxati yo yi,
a ε xale a yii,
bayo a danguma n̊en x̊ot̊onna nun yanyin nun
k̊oeen na.

Gaxun nan tun a ra,
a xuiin bunna na famu waxatin naxan yi.

20 Saden xurunma ayi n̊en saden na,
bitinganna yi dungi ayi mafelenna ra.

21 Alatala m̊on kelima n̊en
alo a lig̊a kii naxan yi Perasimi geyaan fari.

A b̊oñen tema n̊en
alo a lig̊a kii naxan yi Gabayon lanbanni,*
alogo a xa a wanle rakamali

* **28:21:** Dawuda Filisitine n̊o n̊en ẙeng̊eni Ala s̊enben x̊on
Perasimi geyaan fari e nun Gabayon yi. Na feen s̊eb̊exi Samuyeli
Firinden 5.20 kui.

naxanye makabε,
a kewali magaxuxine.

22 Awa iki, ε magelen dan.

Xanamu, ε xidi yələnxənne mən gbətənma nən ε yi.
Marigina Alatala Senben Birin Kanna na nan
falaxi n xa,
a bata a ragidi a xa yamanan birin halagi.

Xεε bi feen sandane

23 Ε tuli mati n xuiin na.

Ε xaxili lu n ma falane xən.

24 Xεε biin na wa sansiin si feni,
a luun bəxən biin nan tun fari waxatin birin yi ba?
A luma a bəxən nawale nən ba,
a buxa dan mi naxan na?

25 Koni a na yelin a bəxəni tənje waxatin naxan yi,
a mi sabi də daxine xan sima na xanbi ra ba?
A mi sabi seene siyε ba
e nun sorontonna?

A mi maala nun fundenna wole e xεεne yi ba,
a sansi gbeteye si xεεn də?

26 A Ala nan na tagi raba kiin yitaxi a ra,
a yi a xaran a ligi kiin ma.

27 Sabide daxine mi bodonma jingen xεε ra bənbə
seen na,
muxu yo mi wontoron sanne radanguε
sabi se xun xurine fari e bənbə seen na,
koni ndee bənbəma gbelemen nan na,
muxune yi nde bodon.

28 Fə sansi kesene xa din nən e findi fuŋin na
benun burun xa sətɔ.

Nayi, muxun mi luma a bənbə han habadan.
Hali e wontoron nun a bandun soone radangu a
fari,

na mi a kεsεne finde a fujin na.

²⁹ Na feene fataxi Alatala Sεnbεn Birin Kanna nan
na,
kabanako kawandi tiin naxan ma fe kolonna gbo
han!

29

Tərən nun yigin Yerusalən xa

¹ Gbalona Ariyele taan xa, Ariyele!*

Manga Dawudaa ganla taan naxan nabilin
yεngεni!

Σ sanle birin nabama e kiini jεε yo jεε,

² koni n na Ariyele taan yεngεma nεn.

Σ wugama nεn, ε sunu,

ε taan yi lu n xa

alo saraxan ganma dεnaxan fari.

³ N nan n ma ganla tima nεn ε taan nabilinni.

N yi ε mini kiraan bolon ε ma yεngε so seene ra.

N yi yire makantanxine yitən ε xili ma.

⁴ Ε fe yigodoma nεn han a lu

alo ε xuiin kelima bəxən nan bun ma.

Ε xuiin yi xurun mini burunburunni.

Ε xuiin luma mine nεn bəxəni,

alo barinne jnuñunun xuiin bəndən bun.

⁵ Ε yaxu yamaan luma nεn

alo xubena,

ε tərə muxune ganla luma nεn

alo foyen səxən naxan xalima.

Sanja ma kedenni, mafureñ,

⁶ Alatala Sεnbεn Birin Kanna fama i malideni

* **29:1:** Ariyele findixi Yerusalən taan xili gbətə nan na be.

Dawuda Yerusalən taan yεngε feen səbəxi Samuyəli firinden 5.6-9
kui.

galan xuiin nun bəxə xuruxurunna nun xui gbeen
 nun kala ti foyen nun tule foye gbeen
 nun halagi ti təə dəgə gbeen nin.

⁷ Ariyele kaane,
 yamanan naxanye ganle ε yəngəma,
 ne danguma nən alo xiyena.
 Naxanye birin yi fuma ε ma
 e ε taan nabilin yəngəni,
 ne janma nən
 alo xiyen kəεen na.

⁸ Kamən muxun naxan ma,
 na xiye sama nən, a dəgema,
 koni a na xulun,
 a lima nən,
 kamen mən a ma.
 Min xənla muxun naxan ma,
 na xiye sama nən, a minma,
 koni a na xulun,
 a a li, a kəε yinla raxaraxi,
 a fanga mi na.
 A ligama na kii nin yamanane muxune xa
 naxanye Siyon geyaan yəngəma.

Yamaan mi xaxili sətəxi

⁹ Ε kabε, ε ε dundu!
 Ε findi danxutəne ra,
 ε nama seen to.
 Ε xunna xa firifiri,
 koni hali ε mi manpaan min.
 Ε dingene ayi siga tideni,
 koni hali a mi findi dələn funfun na.
¹⁰ Amasətə Alatala bata ε xaxinli fu,
 a mi tinxi ε nabine xa fe toon ti,
 a dugin so ε fe toone xun na.

11 Fe makεnεnxini itoe birin bata lu ε tan xa
alo fala sebεxine kεdi mafilinxini, naxan balanxi
taxamasenna ra. ε a so muxu xaranxina nde yii, ε
yi a fala a xa, ε naxa, “Ito xaran nxu xa yandi.” A
ε yabima nεn, a naxa, “N mi nεe a xaranjε, kεdin
balanxin na ra.” **12** Hanma ε xa a so xarantarena
nde yii, ε naxa, “Ito xaran nxu xa yandi!” A ε
yabima nεn, a naxa, “N mi nεe sebεnla xaranjε!”

13 Marigin naxa,
“Yamani ito maso n na e falane xən.
E n binyama e dεn nin,
koni e bønεn makuya n na pon!
Binyen naxan e yi lan n ma,
na fataxi adamadiine yamari xaranxine nan
gbansan na!

14 Nanara, n mən luma nεn yamani ito raterεnε
kabanako feene ra.
E fe kolonne fe kolonna tununma nεn,
e xaxilimane xaxinla yi lɔ ayi.”

15 Gbalon na kanne xa
naxanye kata gbeen tima
alogo e xa e fe yitənxine luxun Alatala ma wun-
doni.

E wanle kεma dimini,
e yi a fala, e naxa,
“Nde nεe en toε?
Nde en ma fe kolonjε?”

16 Anu, ε bata tantan fefe!
Nde fεjε rafalan yate fεjε bεndεn na?
Muxun yii fəxəna a fale a rafala muxun ma ba,
a naxa, “I tan mi n nafalaxi”?
Fεjεna a fale fεjε rafalan ma ba,
a naxa, “I mi sese kolon”?

Ala a yamaan kiin masarama nən

¹⁷ Benun waxatidi,
Liban fətənna findima nən bogise wudi bili nakəən
na,

na bogise wudi bili nakəne yi lu alo fətənna.

¹⁸ Na ləxəni,
naxan səbəxi kədin kui,
tuli xərine na məma nən.
Danxutəne yi mini dimi gbeeni,
e yi seen to.

¹⁹ Tərə muxune səwa gbeen sətəma nən Alatala yi,
yiigelitəne yi naxan Isirayilaa Ala Sarıjanxini.

²⁰ Amasətə gbalotəne tununma nən,
mägele tiine yi lə ayi.

Naxanye katama haken ligadeni bonne ra,
ne halagima nən,

²¹ naxanye wulen sama muxune xun ma kitisadeni,
e yi lutin nati muxune yee ra kitini,
e yoo kannə təŋegə.

²² Nanara, Alatala naxan Iburahima xunba,
na ito nan falaxi Yaxubaa yamaan xa, a naxa,
“Yaxuba bənsənna mi fa rayarabima,
a mi fa yagima sənən.

²³ Amasətə e tan nun e diine n kəwanle toma nən,
e yi n xili sarijanxin binya,
e yi n tan Yaxubaa Ala Sarıjanxina sarijananna
kolon,

e gaxu n yee ra, n tan Isirayilaa Ala.

²⁴ Naxanye yi ləxi ayi e miriyane xən,
ne xaxinla sətəma nən,
matandi tiine yi xaranna sətə.”

30

Isirayila kaane nama e yigi sa Misiran kaane yi

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Gbalona ε tan dii murutexine xa!
Ε feene yitənma
naxanye mi kelixi n tan ma.
Ε layirine xidima
naxanye mi fataxi n ma Nii Sarijhanxin na.
Ε yulubine sama e bode fari.
² Ε sigama Misiran yamanani,
koni ε mi n maxədinma.
A xənla ε ma Misiran mangan xa ε kantan,
ε yi yigiyaden fen Misiran sənbən bun alo nininna!
³ Koni Misiran Mangana makantanna findima ε xa
yagin nan na.
Ε yigiyaden naxan fenma Misiran kaane fəma
na yi ε yigin kala.
⁴ Kuntigine bata sa Soyan taan li,
xərane bata Xanesi taan li.
⁵ Koni e birin nayagima nən
bayo na yamanan tənə yo mi e ma.
Misiran kaane mi ε malima,
e mi munanfan yo fima ε ma.
E yagin nun yarabin nan tun nalima ε ma.”

Isirayila xərane Misiran yi

⁶ Waliyya falana subene xili ma Negewi ton-
bonni:
E xərane danguma gbalo yiren nun tərə yiren nin
yata xəməne nun yata gilene dənaxan yi,
e nun fədəgəne nun saji naxin naxanye tuganma.
E nafunle maxalima sofanle nan fari
e nun e sətə seene nəgəməne fari,
sanbane nan ne ra na yamanan xa

naxan tənə mi na.

⁷ E sigama Misiran yi
naxan ma maliin findima fe fuun na,
sese mi a ra!
Nanara, n na a xili bama Ninginanga Narixina.

Marakolonna lan waxati famatəna fe ma

⁸ Marigin yi a fala Esayi xa, a naxa,
“Iki, feni itoe səbe kədina nde kui
Yerusalən kaane yətagi e nun walaxan fari
alogo a xa lu na waxati famatəne yi
habadan han habadan.”
⁹ Yama murutəxin nan ito ra,
diidi wule falane,
diidin naxanye tondima Alatala sariyan name.

¹⁰ E a falama fe toone xa, e naxa,
“Ε nama fa fe toon ti sənən!”
E a falama nabine xa, e naxa,
“Ε nama nəndin makənen nxu xa!
Ε fe fajin nan ma fe fala nxu xa.
Ε nxu rafan feene fala nxu xa,
hali a findi wulen na.
¹¹ Ε keli kira fajin xən,
ε a bej̄in.
Ε ba Isirayilaa Ala Sarijanxina fe yəbε nxu xa!”

¹² Nanara, Isirayilaa Ala Sarijanxina ito nan
falaxi, a naxa,
“Ε to ε məma n ma falane ra
ε yi ε yigi sa ε muxu naxankata feene
nun ε muxu mayanfa feene yi,
¹³ nayi, na haken luma ε xa nən
alo taan makantan yin matexin na bɔ fəlɔ!
Mənna na tintin,
a birama nən sa!

¹⁴ A yibəma nən a xunxurin na
alo fəjne goronna,
a yensenje ayi kininkinintareyani,
hali a dungi xungbena a mi toe a dungine yε
naxan finde tεe kɔ seen na
hanma ige sεgε sena.”

Yigi sana Ala yi

¹⁵ Marigina Alatala Isirayilaa Ala Sarijanxin naxa,
“Ε na ε xun xεtε n ma,
ε raxara, ε kisin sotoma na nin.
Ε na ε sabari, ε yigi sa n yi,
ε sεnbεn sotoma na nin.”

Koni na xɔli mi ε ma.

¹⁶ Ε a falama, ε naxa,
“Nxu nxu gima nən soone fari!”
Nayi, ε ε gima nən yati!

Ε naxa, “Nxu nxu gima nən soo xulumene fari!”
Nanara, ε sagatan muxune fan xulunma ayi nən
kat!

¹⁷ Ε muxu wuli kedenna e gima nən ε yaxun muxu
kedenna bun,
yaxun muxu suulun pe na e kɔnkɔ ε ma,
ε birin ε gima nən.
Naxanye na lu ε tagi,
ne luma nən kedenyani
alo taxamaseri dugin wudi kuyen jnɔε ra geyaan
xuntagi.

Marakisi waxatina

¹⁸ Anu, Alatala ε mamεma
alogo a xa hinan ε ra,
a kelima nən a yi a kininkininna yita ε ra.
Ala naxan kitī kεndεn sama,
na nan Alatala ra.

Sewan na kanne xa
naxanye e xaxili tima a ra.

19 Ε tan Siyon kaane,
ε tan naxanye dəxi Yerusalən yi,
ε mi fa wugama sənən!
Ε na ε xui ramini a ma,
a hinanma ε ra nən han!
A na ε xuiin mə tun,
a ε yabima nən.

20 Marigin tərəyaan nun mayigbetənna ragidi nən
ε ma
ε donseen nun ε min igen na.
Koni ε karaməxə mi fa a luxunma ε ma,
ε a toma nən ε yeeen na.
21 I na siga yiifanna ma hanma kəmenna,
i fala xuiin məma nən i xanbi ra, a naxa,
“Kiraan ni ito ra, siga a xən!”

22 Ε susure gbeti daxine nun a xəma daxine
yatəma nən se haramuxine ra,
e woli ayi alo ɻamana,
i yi a fala e ma, i naxa, “Xəsina.”

23 Nayi, Ala tulen nafama nən i ya sansi sixine ma,
bəxən yi balo fəjə gbeen fi i ma.
Na ləxəni,
i ya xuruseene sa e də madonma nən
xuruse rabade gbeene yi.

24 Ningene nun sofanla naxanye xəen bima,
ne yi balo ɻaxumən don
fəxən saxi naxan yi
naxan sama e bun se kə seen nun sansi yife seen
na.

25 Faya gbeen tima ləxən naxan yi,

taan makantan sangansone na bira waxatin
naxan yi,
folone nun xudene rafema nən
geya gbeene nun yire matexine birin yi.
26 Kiken dəgəma nən
alo sogena na ləxəni,
sogen dəgen yi gbo ayi dəxə solofera
dangu a ki fonna ra.
 Na ləxəni,
Alatala a muxune maxələdene dandanma nən,
a yi e fure dəeñe yiylan,
a tan yətəen naxanye maxəlo.

Ala Asiriya yəngəma nən

27 A mato, Alatala sənbən fama sa keli wulani,
a fama xələ gbeen nun naxankatan nan na,
a fitinaxin yi falan ti
alo təen naxan halagin tima.
28 A nii raxinla luxi nən
alo baan na walanjə ayi
naxan bəxənma a ma
a te han muxun kəeən bun.
 Nayi, a siyane yimaxama nən a halagi ti sege-
denna ra.

A yi karafen bira xənjə yamane dəni,
naxan e rasigama
yireni dənaxan xəli mi e ma.

29 Ε tan Yerusalən kaane,
ε bətin bama nən
alo sali ləxən kəena.
 Ε bəjən sewama nən
alo muxune nəma sigə xulen xuini Alatalaa
geyaan fari,
Isirayila kantan fanyena Ala.

- ³⁰ Alatala a xui gbeen naminima nεn
a yi a sεnbε gbeen makεnεn.
A yi a xεlε gbeen nagodo
alo halagi ti tεε gbeena,
tule ige gbeen nun galanna nun balabalan kεsεne
yi godo.
- ³¹ Asiriya kaane na Alatala xuiin mε,
e xuruxurunma nεn gaxuni a bosaan bun ma.
- ³² Alatala ne xuruma bosaan yεεn naxanye birin
na,
ne ligama tanbanna nun bøløn xuiin nin,
a nεma e yεngεma a sεnbεni.
- ³³ Tεεni tønxi xabu to mi na ra!
A yitønxi mangan xili yi yili gbee tilinxin na,
yege gbeen nun tεε gbeen naxan na.
Alatala nii raxinla nan minima
alo dole tεεn xudena,
a na tεεn nadεgε.

31

Isirayila kaane nama e yigi sa Misiran kaane yi

- ¹ Gbalon ne xa
naxanye sigama Misiran yi maliin fendeni,
naxanye xaxili tixi soone ra,
naxanye e yigi sama yεngε so wontorone yi,
bayo e wuya,
e nun soo ragine,
bayo e sεnbεn gbo,
konie mi e yεε rafindima Isirayilaa Ala Sarijanxin
ma,
e mi Alatala fenma!
- ² Anu, a tan fan fe kolon,
a nøε gbalon nafε nεn.
A mi a falan maxεtεma.

A kelima nən muxu naxine yamaan xili ma,
hakə kanne mali muxune.

³ Misiran kaane findixi adamadiine nan na,
Ala mi e ra.

E soone mi findixi niin xan na,
subene nan tun e ra.

Alatala na a yiini te naxan xili ma,
naxan na na kanna mali,
na salaxunma nən,
a fan naxan malima,
na kanna yi bira,
e firinna birin yi halagi e bode xən.

Margin Yerusalən kantanma nən

⁴ Alatala bata a fala n xa, a naxa,
“N tan Alatala Sənbən Birin Kanna godoma nən
n yi yəngən so Siyon geyaan fari
e nun a yire matexine yi
alo yatan wurundunma a se suxin ma kii naxan yi,
alo yata sənbəmaan na xuruseen suxu.
Hali xuruse rabane birin keli a xili ma,
a mi gaxuma e sənxə sənxən yəə ra,
hali e to wuya,
a mi tunnaxələma a ma.

⁵ Alatala Sənbən Birin Kanna Yerusalən kantanma
nən,
alo xəliin naxanye e firifirima e təən xun ma a
kantandeni.

A a kantanma nən,
a yi a xunba.

A a ratangama nən,
a yi a xərəya.”

⁶ E tan Isirayila kaane,
e xun xətə a ma,
e murutəxi a tan naxan ma fefe!

⁷ Na ləxəni,
 ε birin ε məma nən ε suxure gbeti daxine
 nun a xəma daxine ra,
 ε tan yulubitəne yii fəxəne.

⁸ Asiriya kaane faxama nən silanfanna ra
 naxan mi findixi muxun gbeen na.
 Silanfanna naxan mi fataxi adamadi yo ra,
 na e raxərima nən.
 E gima nən silanfanna bun,
 e banxulanne yi findi konyine ra.
⁹ Naxan e kantanma, na gaxuxin yi a gi.
 E kuntigine gaxuma nən
 e na e yaxune taxamasenna to.
 Alatalaa falan nan na ra
 naxan ma təen dəgəma Siyon yi,
 sulun təen* naxan yii Yerusalən yi.

32

Mangaya tinxinxina

¹ A mato, mangana nde mangayaan nabama nən
 tinxinni,
 kuntigine yi kuntigiyaan liga kititəndən xən.
² E muxune birin luma nən
 alo yigiyaden foyen bun
 alo luxunden kala ti foyen bun,
 alo igena kiraan tonbonni,
 alo gəmə gbeen nininna bəxə yixareni.
³ Yee kanne yee ne mi fa luma raxixi,
 tuli kanne yi e tuli mati.
⁴ Muxun naxanye xaxili mi dəxi,

* **31:9:** Sulun təen mən falama yirena nde yi fa fala “Furu təena.”

ne xaxinla nun kolonna sotoma nən,
de masuxune yi falan ti a tinxinni e de mafuraxin
na.

⁵ Nayi, a mi fa falama xaxilitarene ma a xaxili-
mane,
fe naxi rabane mi fa yatema muxu gbeene ra.

⁶ Amasoto xaxilitaren xaxilitareya falan nan tima.
E hakə feene yitonma e boñeni,
e lu Ala kolontareya wanle kε,
e lu fala naxine tiyε Alatala ma.
E kametone luma kamən na,
min xənla naxan ma,
e na kuma igeni.

⁷ Fe naxi rabane wanle naxu.
E fe naxine yitonma
alogo e xa yiigelitone halagi wulene xən,
hali yoon tərə muxune xa e kitini.

⁸ Koni muxu fapine fe fapine nan yitonma
e yi lu e nənige fapiyani.

Marakolonna lan naxanle ma

⁹ E tan naxanla naxanye luxi xaxili sani,
e keli, e tuli mati n na!
E tan sungutunna naxanye xaxili ragidixi feu,
e tuli mati n ma falan na!
¹⁰ Benun nəe keden e nun nde,
e tan naxanye xaxili ragidixi,
e yimaxama nən,
bayo se bogi bolon daxine panma nən,
sansi xaba daxine yi dasa se xaba waxatini.

¹¹ Nayi, e gaxu,
e tan naxanla naxanye xaxili sani,

ε kəntəfili, ε tan sungutunna naxanye xaxili
ragidixi.

Σ dugine ba ε ma,
ε yi kasa bənbəli dugine xidi ε tagi sununi.

¹² Σ kanken makudun, ε wuga
xεε tofañine nun manpa bili sabatixine fe ra,

¹³ ε nun n ma yamana bəxəna,
firin jali kanne nun tansinne bata sabati dənaxan
yi.

Σ wuga banxi fajine fe ra
sewan yi dənaxanye yi
e nun sumunna yi taan naxan yi yεyε.

¹⁴ Amasətə manga banxin nabəjınma nən,
taa yimaxaxini ito yigelima nən,
a yire makantanxine nun sangansone yi findi
banxi xənne ra han habadan,
e nun burunna sofanle magidena,
e nun xuruseene də madondena,
¹⁵ han Alaa Nii Sarıñanxin yi godo nxu ma keli
kore,

tonbonna yi findi wudi bili nakəən na,
wudi bili nakəən yi findi fətənna ra.

¹⁶ Nayi, kiti kəndən luma nən tonbonni,
tinxinna yi lu wudi bili nakəni.

¹⁷ Tinxinyaan yi bəjəe xunbenla raso.

Tinxinyaan tənən yi findi sabarin nun makan-
tanna ra habadan.

¹⁸ N ma yamaan dəxəma nən bəjəe xunbeli yireni,
dəxəde makantanxine yi,
matabu fajin dənaxanye yi.

¹⁹ Hali balabalan kəsəne fətənna kalama nən,
taan muməen yi fən,

²⁰ sewan luma nən ε tan xa.

Σ tan ε sansine sima nεn xudene birin dε,
 ε yi ε jingene nun sofanle lu e sagoni.

33

Gbalon halagi tiin xa

¹ Gbaloni i xa,
 i tan naxan halagin tima
 i tan naxan munma halagin sotɔ singen,
 i tan naxan bonne yanfama
 muxe munma i tan naxan yanfa singen!
 I na yelin halagin tiyε waxatin naxan yi,
 i fan yi halagi.
 I na yanfantanyaan dan waxatin naxan yi,
 muxune yi i fan yanfa.

² Alatala, hinan nxu ra!
 Nxu xaxili tixi i tan nan na.
 Findi nxu fangan na xətən yo xətən,
 i nxu rakisi tərɔ waxatini!

³ Siyane na i xuiin mε,
 e yi e gi.
 I nεn fa keli,
 yamanane muxune bata xuya ayi.

⁴ Σ tan siyane,
 ε seen naxanye tongoxi yengəni,
 muxune bata fu na ma
 alo tuguminne na so.
 Muxune dutunma ne ma
 alo suŋε sətəna.

⁵ Alatala na feene birin xun ma
 bayo a dəxi kore xənna ma.
 A bata sariyan nun tinxinna raso Siyon taan yiren
 birin yi.
⁶ I tan, Alatalaa yamana,

i luma n_{en} makantanni.
 Xaxilimayaan nun Ala kolonna findixi kisin nan
 na,
 e nun Marigin binyana
 na nan findixi i ya nafunla ra.

Ala kelima n_{en} yaxune xili ma

⁷ Sofa w_{ek}kilexine nan gbelegbele xui ito ra kirane
 x_{ən}.

B_əj_e xunbenla rali muxune yi x_{et}e wug_e x_{ələni}.

⁸ Kirane bata rabejin,
 muxu yo mi fa danguma kirane x_{ən}.
 Yaxun bata layirin kala,
 a yi taane rajaxu,
 a mi muxu yo binyaxi.

⁹ Yamanan bata lu sununi,
 a kalama.
 Liban yamanan bata yagi,
 a f_{ətənna} bata xara.
 Sar_{ən} m_{erəmərən} luxi
 alo tonbonna,
 Basan nun Karemelle yamanane wudine d_{əe}ne yi
 yolon.

¹⁰ Alatala naxa,
 “Iki, n bata keli.
 Iki, n na n ma binyen mayitama n_{en}.
 Iki, n na n ma fe yitema n_{en}.

¹¹ Ε feen naxanye yit_{ənma},
 ne luxi n_{en}
 alo se dagina hanma s_{əxəna}.
 Ε y_{et}εn yengin yi findi t_{ən} na
 naxan ε rax_{ərima}.
¹² Siyane ganma n_{en}

e lu alo xuben sulun t_εni,*
 alo tansinne na maseg_ε,
 e gan.”

13 Ε tan naxanye makuya,
 ε tuli mati n naxan ligaxi.
 Ε tan naxanye maso,
 ε n sənbən yaten kolon.

14 Yulubitəne bata gaxu Siyon yi,
 xuruxurunna bata so Ala kolontarene yi.
 E maxədinna tima, e naxa,
 “Nde luye halagi t_εni ito d_εxən en y_ε?
 Nde n_εe luye habadan t_εε wolonni ito d_εxən en y_ε?”

15 Fə naxan sigan tima tinxinni,
 a nəndin fala,
 naxan a məma tənəne ra
 naxanye sətəxi gbaloni,
 naxan mi tinma dimi yi seen nasux_ε mayifuni,
 a tunla ba muxune ra
 naxanye faxa ti feene yitənma,
 a y_εen ba fe jaxine ra.

16 Na kanna fe luma n_εn
 alo a na d_εxə yire matexini,
 geyaan faran makantanxin yi findi a luxunden na.
 A donseen nun igen mi dasama.

Yerusalən yi xunba

17 I mangan toma n_εn i y_εen na a nərə gbeeni,
 i yi yamanan danne to masigaxi pon!

18 Nayi, i mirima n_εn i ya jaxankata danguxine
 ma,
 i yi a fala, i naxa,
 “Na kuntigine min_εn

* **33:12:** Sulun t_εen mən falama yirena nde yi fa fala “Furu t_εna.”

naxanye yi mudun nasuxuma
e nun naxanye yi makantan yinna xun matoma a
ra?”

19 I mi fa na yama wasoxin toma sənən,
xəjən naxanye fala xuine mi nəe famunjə,
xəjən naxanye fala xui mi məma a fajin na.

20 Siyon taan mato,
en sanle rabama taan naxan yi.
E yeeen tima nən Yerusalən ra,
bəjəe xunbeli yirena,
a lu alo bubun naxan mi fa wayanma,
naxan wudiye mi fa talama
naxan lutiyə mi fa fulunma sənən.

21 Alatala a yetə yitama en na Ala Sənbəmaan na
mənna nin.

Xudene nun baa gbeene luma nən mənni,
yəngə so kunkine mi dangue dənaxan yi.
Kunki gbeene mi dangue na mumə!

22 Amasətə Alatala nan en ma kitisaan na.
Alatala nan en ma sariyasaan na.
Alatala nan en ma mangan na.
A tan nan en nakisima.

23 Koni yaxune luxi nən
alo kunkin naxan lutiyə bata fulun,
foyen kunkin nasigama dugin naxanye xən
ne mi fa xidixi sənən,
ne fan singanxi wudi kuyen naxan na,
na mi fa suxi.

Nayı, e se tongoxi gbeen yəngəni,
na yitaxunma nən

hali sankalatəne e gbeen xalima nən.

24 Nayı, Yerusalən kaa yo mi a fale,
e naxa, “N mi yalan.”

Na taan muxune hak^εne mafeluma n^εn.

34

Ed^ən makitina

¹ Siyane, ε maso,

ε yi ε tuli mati.

Siyane, ε a liga ε yeren ma!

B^əx^ə x^ənna xa a m^ε,
e nun a yi seene birin,

e nun dunuja nun naxanye birin minima a yi.

² Amas^ət^ə Alatalaa x^əl^ən godoma n^εn siyane birin
fari,

a fitinan yi godo e ganle birin ma.

A bata halagin nagidi e birin ma.

A tinma n^εn e birin yi faxa.

³ E faxa muxune luma n^εn biraxi b^əx^ən ma
e binbine xirin yi mini han,

e wunle yi sa e geyane birin ma.

⁴ Sare kurun^ε* birin kalama n^εn
alo se kunxina,
kuyen yi mafilin alo k^εdina,
sare ganla birin yi yolon
alo manpa binla d^ε xarene
alo x^əd^ε bili bogi xaraxine.

⁵ Ala naxa, “N ma silanfanna bata sarene wunla
ramini han!”

A godoma n^εn Ed^ən kaane ma,

a yi e makiti,

n halagin nagidixi yamaan naxan ma.”

⁶ Wunla bata so Alatalaa silanfanna yiren birin
ma

* **34:4:** M^εn kaane yi sarene batuma na waxatini.

a madole muxu turen na.

A luxi nən

alo kontonne nun kɔtɔne wunla saraxabadeni,
alo e turen naxan e gbingini.

Bayo Alatala saraxa gbeen bama nən Bosara taani
Edən kaa wuyaxi yi faxa yəngəni.

⁷ E yεeratine fangan gbo

alo burunna jingene,
koni e fan faxama nən bonne xən,
e nun jingene nun turane.

E yamanan nafema nən wunla ra,
e turen yi radin bəxən ma.

⁸ Bayo, gbeejəxə ləxən nan na ra Alatala xən,

gbeejəxən jəeən nan na ra

Siyon taan xun mayəngəna fe yi.

⁹ Edən yamanan baane findima nən dolen na.

A xuben yi maxətə dole təən na,
e bəxən yi findi dolen ganmatəən na.

¹⁰ Kəən nun yanyin na,

a təən mi tuma,
a tutin yi lu tə kore habadan!

E yamanan yi lu rabejinxı
han mayixətə nun mayixətə,
muxun mi fa dangue na yi mumə!

¹¹ Na yi findi xutunxunbane nun sagalene konna
ra,

toxorone nun xaxane yigiyadena.

Ala yi a lu a yitəntaren nun a yigenla ra
alo a dunuŋa da waxatin naxan yi.

¹² A muxu gbeene mi fa luma na,

naxanye mangan dəxə,

a kuntigine birin jənma nən.

13 Wudi *nali* kanne solima e manga banxine kui
nən,
səxə naxine nun tansinne yi a yire makantanxine
rasuxu,
a findi kankone nun dangaranfulene konna ra,
14 burunna subene nun kankone naralandena,
burunna *kətəne* yi lu wugə e bode ma *menni*.
Kəe ra yinnan Liliti yi dəxə na *bəjə* xunbenli.
15 Sapin fan a soden toma na nin,
a yi a *xələne* bira,
a yi e *rəsəgə*,
a diine malan a nininna bun.
Səgəne fan e malanma na nin.

16 Xa ε Alatalaa kədin kui to,
ε ito xaranma *nən* na, a naxa,
“Subeni itoe sese mi dasama na yi,
birin nun a lanfaan nan fama,
bayo Ala bata na yamarin fala.
A Nii Sarıhanxin nan e malanma.
17 A tan nan e dəxədene ragidima.
A tan nan e yirene maliga,
a yi e yitaxun.
Na yamanan findima *nən* e gbeen na han
habadan,
e yi lu na han mayixətən nun mayixətə.”

35

Yerusalən xunba fena konyiyani

1 Tonbonna nun *bəxə* xaren *səwama nən!*
Burunna *jingima nən* *səwani*
a fuga alo gabala fugena.
2 Fugene luma *nən* burunna yiren birin yi.
Burunna *jingine yiriwama nən* *naxanni*.

A sənxə sewani!

Liban yamanan nərən sifan bata fi a ma,
e nun Karemelle geyaan nun Sarən məremərena.
Nayi, muxune nəɛ Alatalaa binye gbeen toɛ nən,
en ma Alaa nərəna.

³ Ε muxu xadanxine rawɛkile.

Naxanye xinbiye xuruxurunma,
ɛ ne sənbə so.

⁴ Naxanye bɔŋɛ bata mini,

ɛ a fala ne xa, ɛ naxa,
“Ε wɛkile, ɛ nama gaxu,
ɛ Ala famaan ni i ra ɛ gbeen nəxədeni.
Ala ɛ yaxune saranna firma nən,
a tan yɛtəɛn yi fa ɛ rakisideni.”

⁵ Nayi, danxutəne seen toma nən,
tuli xərine yi feen mɛ.

⁶ Nayi, sankalatəne yi tuganjə ayi
alo xənle,
bobone yi sənxən nate sewani.

Amasətə tigi ige gbeen minima nən tonbonni,
baane yi mini bəxə xareni.

⁷ Nemensin wolonxin findima nən daraan na,
min xəli yiren yi masara tigi yirene ra.
Kankone yi xima dənaxanye yi nun,
gbalan nun tanbinna yi sabati mənni.

⁸ Kira gbeen luma mənna nin
naxan xili bama
a “Sarijanna Kirana.”

Muxu haramuxine mi sigan tima a xən
fɔ a xa findi ne nan gbee ra
naxanye na bira a fəxə ra.

Xaxilitare yo mi na xən sigε.

⁹ Yatane mi luma mənni,
sube xəjəne mi fə na mumε!

E mi toe na!

Alaa muxu xunbaxine nan sigan tima mənni.

¹⁰ Alatala na naxanye xərçəya,
ne fama mənna nin.

E fama nən gbelegbelə naxanaxani Siyon taani,
habadan səwan yi e yətagini yalan.

Naxanaxan nun səwan luma nən e yi,
sunun nun kutunna yi jan fefe!

36

*Asiriya mangan yi a kənkə Yerusalən xili ma
Mangane Firinden 18.13,17-37 e nun Taruxune
Firinden 32.9-19*

¹ Xesekiyya mangayaan jee fu nun naanindeni, Asiriya mangan Sənakeribi yi siga Yuda taa makantaxine xili ma, a yi e birin suxu. ² Asiriya mangan yi a sofa kuntigin nun a gali sənbəmaan nasiga Manga Xesekiya ma Yerusalən yi keli Lakisi taani. Sofa kuntigin yi fa Yerusalən yi, a sa ti ige ramaraden faxaraxiin dexən,* dugi xane xee ma kiraan na.

³ Nayi, Xiliki a diina Eliyakimi, manga banxi kuntigin yi mini a ralandeni e nun səbeli tiin Sebena nun Asafi a dii xəmən Yowa, mangana yenla. ⁴ Sofa kuntigin yi a fala e xa, a naxa, “Ə a fala Xesekiya xa, ε naxa, ‘Asiriya manga gbeena ito nan falaxi, a naxa: I yigi saxi nanse ma? ⁵ I yengi a ma a fərən nun sənbəna i yii, i yəngən so, koni fala

* **36:2:** Ige ramaraden naxan geyaan na.

fuun nan na ra. Nayi, i ya lannayaan saxi nanse yi han i murut^e n xili ma? ⁶ I ya lannayaan saxi Misiran nin, a m^{en} kaane xa ε mali. Na luxi n^{en} alo muxun na la xayen na a dunganna ra naxan girama, a yi a yiin xaba. Naxan na a digan a yi, na a max^{ələ}ma n^{en}. Misiran mangan na kii nin muxune xa naxanye e taxuma a ra. ⁷ Waxatina nde ε falama n^{en} n xa, ε naxa, “Alatala, nx^ə Ala, nxu nxu taxuxi na nan na.” Koni, Xesekiya bata yi Ala batudene kala geyaan fari, a yi a fala Yuda kaane nun Yerusal^{ən} kaane xa, a naxa, “Ε xinbi sinma n^{en} yire sarijanxini ito yetagi.” ⁸ Iki, ε nun n kanna Asiriya mangan xa lan fena nde ma, n soo wuli firin soε ε yii, xa ε n^{oe} soo ragine s^{ətə}. ⁹ Ε mi n kanna walikeen keden peen n^{oe}, hali naxan xurun e birin xa. Ε lannayaan saxi Misiran yi soo ragine nun wontorone nan ma fe ra. ¹⁰ A yetena, n faxi yamanani ito kaladeni Alatala sagoon nan xanbi ba? Alatala yeteen nan a falaxi n xa, a n xa sa yamanani ito yengε, n yi a raxəri.’ ”

¹¹ Nayi, Eliyakimi nun Sebena nun Yowa yi a fala sofa kuntigin xa, e naxa, “Falan ti nxu xa Arami xuini, amas^{ətə} nxu a m^{em}a, nxu mi falan tima Heburu xuini yamaan yi a m^ε naxanye yinna xuntagi.” ¹² Sofa kuntigin yi e yabi, a naxa, “N kanna n nafaxi ε tan nun ε kanna nan ma falani itoe tideni ba? Muxun naxanye d^əxi yinna xuntagi, ne fan xa a m^ε n^{en} bayo ne fan e gbiin donma n^{en}, e yi e x^ənla min ε x^ən yengəni.”

¹³ Nayi, sofa kuntigin to a maso, a yi a xuini te Heburu xuini, a naxa, “Ε manga gbeen xuine ramε, Asiriya mangana! ¹⁴ Mangana ito nan falaxi, a naxa, ‘Ε nama tin Xesekiya xa ε mayen-

den, a mi nœ ε rakise n ma mumε. ¹⁵ Xesekiya nama a liga ε yi ε lannayaan sa Alatala yi, a yi a fale a Alatala ε ratangama nœn, a taani ito mi sama Asiriya mangan sagoni. ¹⁶ Ε nama ε tuli mati Xesekiya xuiin na mumε, amasötö Asiriya mangana ito nan falaxi, a naxa: Ε bɔjε xunbenla fen n na, ε xεtε n ma, birin a yii se nun a bogise donjε, birin yi a ige ramaraden igen min, ¹⁷ han n yi fa, n yi ε xali yamana gbεtε yi alo ε gbeena, murutun nun manpa bili nakøne yamanan naxan yi, bogiseen nun burun yamanan naxan yi. ¹⁸ Nayi, ε nama tin Xesekiya xa ε mayenden, a fala a Alatala ε xunbama nœn. Siya gbεtene alane Asiriya mangani kala nœn e yamanan suxu feen ma ba? ¹⁹ Xamata taan nun Arapada taana, ne alane minœn? Sefarawayimi alane minœn? E Samari xunba nœn n yii ba? ²⁰ Yamanane alane ye, nde a yamanan xunba n yii? Alatala xa Yerusalen xunba n yii di?” ”

²¹ Naxanye birin yi na, ne yi dundu, e mi yabi keden peen ti, amasötö Manga Xesekiyyaa yamarin nan yi na ra. ²² Xiliki a dii xεmεna Eliyakimi, mangana banxi kuntigin nun sebeli tiin Sebena nun Asafi a dii xεmεn Yowa, mangana yenla, ne yi fa Xesekiya fεma, e dugine yibøxi e ma sununi, e sofa kuntigina falane yεba a xa.

37

Xesekiya yi Nabi Esayi maxœdin Mangane Firinden 19.1-13

¹ Manga Xesekiya to na mε, a yi a dugine yibø a ma, a kasa bønbøli dugin nagodo a ma sununi, a siga Alatala Batu Banxini. ² A yi Eliyakimi rasiga,

mangana banxi kuntigina e nun Sebena, s_εb_εli tiina e nun saraxarali fonne, kasa b_εn_εb_εli dugin nagodoxi e ma sununi siga Nabi Esayi konni, Am_εsi a dii x_εm_εna. ³ E yi a fala nabiin xa, e naxa, “Xesekiya naxa iki: ‘K_εnt_εfinla nun t_εr_εn nun yagi l_εx_εn nan to ra nxu xa, diin bari waxatin bata a li, koni fanga mi a nga ra a yi a bari. ⁴ Alatala, i ya Ala bata Asiriya sofa kuntigina falane birin name, naxan kari a rafaxi habadan Alatala konbideni. Xa Ala tin, Alatala, i ya Ala a naxankatama n_εn a falane fe ra a naxanye tixi. Nayi, i tan Esayi xa Ala maxandi yama d_εnx_εna fe ra.’ ”

⁵ Manga Xesekiyya x_εrane to siga Esayi f_εma, ⁶ Esayi yi a fala e xa, a naxa, “Ε ito nan falama ε kanna xa, ε naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I falan naxanye m_εxi i nama gaxu ne fe ra, Asiriya mangana walikεne n nayelefu falan naxanye tixi. ⁷ N xixinla nde rasoma a yi n_εn, a na xibarun m_ε waxatin naxan yi, a x_εtēma n_εn a yamanani. N yi sa a faxa silanfanna ra m_εnni.’ ”

Asiriya mangan m_εn yi a k_εnk_ε Yerusalēn ma

⁸ Asiriya sofa kuntigin yi a m_ε a kanna bata yi keli Lakisi taani siga Libina y_εng_εdeni, a fa a li m_εnnna nin. ⁹ Nayi, Asiriya mangan yi a m_ε a Misiran mangan Tirihaka, Kusi kaan fama a y_εng_εdeni. A na fe m_εxina, a yi x_εrane rasiga Xesekiya ma, a naxa, ¹⁰ “Ε sa ito fala Yuda mangan Xesekiya xa, ε naxa, ‘I laxi i ya Ala ra naxi ra, i yengi a ma a n_ε n_εn n tan Asiriya mangani kalε Yerusalēn y_εng_εdeni. I nama tin Ala yi i mayenden. ¹¹ I bata a m_ε Asiriya mangane feen naxanye ligaxi yamanan bonne ra, e e rax_εrixi

kii naxan yi. I yengi a ma a i xunbe nən na ma ba? ¹² N benbane siyaan naxanye alane raxɔri, ne e xunba nən ba, Gosan nun Xarani nun Resefi yamanane, e nun Eden kaan naxanye Telasara taani? ¹³ Manga Xamata nun Manga Arapada nun Sefarawayimi taa mangana hanma Hena, hanma Iwa, ne mangane minən yi?” ”

*Xesekiyya Ala maxandina
Mangane Firinden 19.14-19*

¹⁴ Xesekiya yi kedi səbəxin nasuxu xərane yii, a yi a xaran. Na xanbi ra, a te Alatala Batu Banxini, a sa kədin sa Alatala yetagi. ¹⁵ Xesekiya yi Alatala maxandi, a naxa, ¹⁶ “Alatala Sənbən Birin Kanna, Isirayilaa Ala, naxan dəxi maleka sawurane tagi! I tan Ala keden peen nan bəxə xənna mangayane birin xun na, i tan nan bəxən nun kuyen daxi. ¹⁷ Alatala, i tuli mati n na, i n xuiin name. Alatala, i yəne rabi, i n mato. I Sənakəribi a falani itoe birin name, a sofa kuntigin naxanye rafaxi habadan Ala konbideni. ¹⁸ Alatala, jəndin na a ra! Asiriya Mangan bata siyane raxɔri, a yi e bəxəne kala. ¹⁹ E bata e alane woli təeni, bayo Ala mi yi e ra nun mumə, muxune yii funfune nan yi e ra, wudine nun gəmə masolixine nan tun yi e ra. ²⁰ Iki, Alatala, nxə Ala! Nxu xunba Sənakəribi yii, alogo bəxə xənna yamanane birin xa a kolon a i tan keden peen nan Ala ra, Alatala!”

*Sənakəribi a fe yi kala
Mangane Firindena 19.20-37 Taruxune Firinden
32.20-21*

²¹ Nayi, Esayi, Aməsi a dii xəmən yi xəraan nasiga a faladeni Xesekiya xa, a naxa, “Isirayilaa

Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin me i naxan tixi n ma Senakeribi a fe yi, Asiriya mangana. ²² Alatala falani ito nan tixi Senakeribi xili ma, a naxa,
‘Syon taa fajin bata i rajaxu,
a i magelema.

Yerusalen kaane e xunna fitifitima i xanbi ra.
²³ I nde konbixi
i a rayelefu?

I xuini texi nde xili ma?
I bata i yεne rate kore Isirayilaa Ala Sarijanxin
xili ma!

²⁴ Fata i ya xεrane ra,
n tan Marigina, i bata n konbi.
I yi a fala, i naxa,
“N ma wontoro wuyaxine xən,
n bata te geyane xuntagi,
Liban yamanan danne ra.

N na a wudi kuyene sεgεma nεn,
e nun a suman wudi faji fajine.
N sa a xuntagin najanna li
e nun a fətən fajina.

²⁵ N bata xəjinné ge yamana gbətəne yi,
n yi e igen min.

N Misiran baa igene birin xərima nεn
n na siga a xili ma waxatin naxan yi.”

²⁶ Koni, i tan Senakeribi,
i mi a kolon
a n feni itoe yεlanxi nεn
to mi na ra?
N yi e yitən xabu waxati danguxine.
Iki, n bata yamarin fi,
a rakamali,
i xa taa makantinxine lu kalaxi

alo g ϵ m ϵ malanxine.

²⁷ E muxune s ϵ nbe mi na,
e gaxuxi, e yagixi.
E bata lu alo x ϵ e ma s ϵ x ϵ ne
alo se sonle,
alo s ϵ x ϵ n fanyen ma
naxan xarama benun a xa gbo.

²⁸ Koni, n na a kolon,
i na d ϵ x ϵ ,
i na mini, i na so,
i na x ϵ l ϵ n xili ma.

²⁹ I bata x ϵ l ϵ n xili ma,
n yi i konbi ti xuiin m ϵ .
Nanara, n nan n ma wuren birama n ϵ n i j ϵ en ϵ i
n yi n ma karafen bira i d ϵ kidine yi.

I faxi kiraan naxan x ϵ n
n yi i rax ϵ t ϵ na x ϵ n.'

³⁰ Ala ito q ϵ n falaxi
i tan Xesekiya xa, a naxa,
'Ito xa findi taxamasenna ra i xa:
Bogiseen naxanye solixi e y ϵ t ϵ ma,
e bata ne don j ϵ en ϵ ni ito ra,
na nan m ϵ on ligama j ϵ ee famat ϵ ni,
koni j ϵ ee saxanden,
e seen sima n ϵ n, e yi a xaba,
e yi manpa binle si,
e yi e bogine don.

³¹ Yuda b ϵ ons ϵ nna muxu d ϵ nx ϵ n naxanye na lu,
ne m ϵ on e salenne raminima n ϵ n
alo wudina, e bogi.

³² A d ϵ nx ϵ ne minima n ϵ n Yerusal ϵ en yi,
a d ϵ nx ϵ ne luma n ϵ n e nii ra Siyon geyane yi.
Alatala S ϵ nb ϵ n Birin Kanna na nan ligama a xa-
nuntenyani.' "

Senakeribi rajanna

³³ Nanara, Alatala ito nan falaxi Asiriya Mangan ma iki, a naxa,

“A mi soε taani ito yi mumε!

A mi xalimakuli wolε be yi.

A mi makantan wure lefa tima a xa.

A mi gbingbin natema a xili ma.”

³⁴ Alatalaa falan ni ito ra. A naxa,

“A faxi kiraan naxan xən

a xətema nən na xən.

A mi soε taani ito yi mumε.

³⁵ N taani ito makantanma nən,

n yi a rakisi,

n tan ma fe ra

e nun Dawuda a fe ra, n ma walikəna.”

³⁶ Na xanbi ra, Alatalaa malekan yi mini, a muxu wuli kəməe tonge solomasexə wuli suulun faxa Asiriya kaane ganli. Yamaan to keli xətənni, e yi e binbine to. ³⁷ Nayi, Asiriya mangan Senakeribi yi a ganla rakeli, a xətə Niniwa yi. ³⁸ Ləxəna nde, Senakeribi yi xinbi sinxi a ala Nisiroki batu banxini a batudeni, a dii xəməne Adarameleki nun Sareseri yi a faxa silanfanna ra, e yi e gi siga Ararati yamanani. A dii Esaraxadon yi dəxə a jəxəni.

38

Xesekiyya furena fe

Mangane Firinden 20.1-11 e nun Taruxune Firinden 32.24-26

¹ Na waxatini, saya furen yi Xesekiya suxu. Nabi Esayi, Aməsi a diin yi fa a fəma, a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I ya feene yitən, amasətə i faxamatən ni i ra, i mi fa siimaya

sətəma.’ ” ² Xesekiya yi a yεε rafindi banxin kanken ma, a maxandini ito ti Alatala ma, a naxa, ³ “Alatala, n ma fe xa rabira i ma fa fala, n sigan ti nən i yetag i lannayaan nun bəŋe fəŋiyani, naxan fan i yεε ra yi, n yi na lig!” Xesekiya yi wuga han.

⁴ Nayi, Alatala yi falan ti Esayi xa, a naxa, ⁵ “Siga, i sa a fala Xesekiya xa, i naxa, ‘I fafe Dawudaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin mε, n bata i yεεgen to. N mən jεε fu nun suulun sama nən i ya siimayaan fari. ⁶ N ni i tan nun i ya taan xunbama nən Asiriya mangan yii, n taani ito kantanma nən.’ ”

⁷ Esayi yi a fala a xa, a naxa, “Alatala taxam-asenni ito nan yitama i ra, alogo i xa a kolon fa fala Alatala naxan falaxi, a na ligama nən, a naxa, ⁸ ‘N nininna raxetəma nən xanbin na Axasi a banxin teden ma sanna yε fu.’ ” Nayi, nininna yi xetə xanbin na banxin teden ma sanna yε fu.

Xesekiyaa Ala maxandina

⁹ Yuda mangan Xesekiya bətini ito nan səbε, a to fura, a yi keli furen ma.

¹⁰ N yi a falama nən, n naxa,
“N nəen fa n ma siimayaan tagiin li tun,
n sigama nən laxira so dεene ra
n yi bənə n ma siimayaan ləxə dənxəne yi!”

¹¹ N mən yi a falama nən, n naxa,
“N mi fa Alatala toma sənən
niiramane tagi bəxə xənna fari, Alatala!
N mən mi fa muxu yo toma sənən
muxune yε dunuja yi!

¹² N fati bəndəna n niin yigiyadeni ito bata kala,
a makuya n na
a lu alo xuruse rabana bubuna.

N bata n ma siimayaan mafilin
alo gesé wurundunxina.

N ma gesen bata bolon.

Xətənna nun jinbanna tagi,
i n nañanma nən!

¹³ N bata n naxara han xətonni,
koni alo yatana,
a bata n xəonne birin yixin.
Yanyin nun kəeen na,
i bata n nañan.

¹⁴ N wuga xuiin mini nən
alo tuntunna nəma tuganjə,
n lu kutunjə alo ganbana.
N yəene lu nən tixi kore tərəni,
n yi lu a fale, n naxa,
‘Marigma, n jaxankataxi,
n mali! ’ ”

¹⁵ N fa nanse falama?
A bata falan ti n xa.
A tan yəteen nan feni ito ligaxi.
N sigan tima nən yəte magodoni n ma siimayaan
birin yi

n niin səxələni ito a fe ra.

¹⁶ Marigma, siimayaan sətəma i ya fanna nin,
n mən n nii ra a tan nan xən.
I bata n sənbə so,
i yi n nakendəya.

¹⁷ N ma tərəyaan bata maxətə bəjə xunbenla ra.
I tan nan n niin masigaxi sayaan na,
n to rafanxi i ma,
i yi i xun xanbi so n yulubine birin yi.

¹⁸ Laxira xa mi i tantunma.
Sayaan xa mi i matəxə bətin bama.

Faxa muxune nema sama gaburun na,
ne yengi mi fa i ya lannayaan ma.

¹⁹ Koni naxanye e nii ra, niiramane,
ne nan i tantunma alo n tan to.
Fafane i ya lannayana fe falama nən e diine xa.

²⁰ Alatala bata n nakisi!

Nayi, nxu nxə maxaseene xuiin naminima nən
Alatala Batu Banxini nxu siin sogen dənxən birin
yi.

²¹ Esayi bata yi a fala, a naxa, “Ε xədə bogi
yidinxina nde tongo, ε a sa a furen dε, a yalanma
nən.” ²² Xesekiya bata yi a fala, a naxa, “N na
kolonma taxamasenna mundun xən fa fala a n
sigama Alatala Batu Banxini?”

39

Babilən xərane Mangane Firinden 20.12-21

¹ Na waxatini, Babilən Manga Baladan ma dii
xəmən Merodaki-Baladan yi bataxin nun finma
seen nasiga Xesekiya ma, amasətə a bata yi a fure
feen nun a kəndəyana fe mə nun. ² Xesekiya yi
xərane rasənə, a yi a banxin kui seene birin yita
e ra: gbeti fixən nun xəmana, wudi bogi ture
fajine nun latikənənna nun a yenge so seene ra-
maradena, e nun naxan birin yi a nafulu rama-
radeni. Sese mi lu Xesekiyya banxini a mi naxan
yita e ra e nun a bəxən birin.

³ Nabi Esayi mən yi fa Manga Xesekiya fəma, a
yi a fala a xa, a naxa, “Muxuni itoe nanse falaxi i
xa? E kelixi minən?” Xesekiya yi a yabi, a naxa,
“E kelixi yamana makuyen nin, Babilən.” ⁴ Esayi

mən yi a maxədin, a naxa, “E i ya banxin to nən?” Xesekiya yi a yabi, a naxa, “Seen naxanye birin n ma banxin kui, e ne birin to nən. Sese mi n ma nafulu ramaradeni, n mi naxan yitaxi e ra.”

⁵ Nayi, Esayi yi a fala Xesekiya xa, a naxa, “Alatala Sənbən Birin Kanna falan namə! ⁶ Waxati fama, seen naxanye birin i ya banxini e nun i benbane naxanye fen han to, e ne birin xalima nən Babilən yi, sese mi luma. Alatalaa falan nan na ra. ⁷ E i ya dii xəməna ndee tongoma nən, i yətəen naxanye sətəma, alogo e xa findi Babilən mangana banxin xəmə təgənne ra.” ⁸ Xesekiya yi Esayi yabi, a naxa, “I Alatalaa falan naxan tixi, a fan.” A mirixi a ma, a naxa, “En luma nən bəjəe xunbenli e nun marakantanni n ma siimayani.”

40

Alaa yamaan xunba fena

¹ Ε Ala naxa,
“Ε n ma yamaan madəndən,
ε a madəndən!
² Ε Yerusalən kaane ralimaniya,
ε a rali e ma,
a e naxankata wanle bata jan.
A e bata mafelu e haken na,
e bata yelin e yulubine saranna sətə
Alatala yii han dəxə firin!”

³ Muxuna nde xuiin minima, a naxa,
“Ε kirani tən Alatala yee ra tonbonni,
ε kira tinixin nafala en ma Ala xa burunna ra!
⁴ Ε folone birin naxutu,
ε geyane nun yire matexine birin wuru.

Yire tintinxine yi matinxin,
gɛmɛ yirene yi findi lantane ra.

⁵ Nayi, Alatalaa binyen minima nɛn kɛnɛnni,
daala birin yi a to!”

Alatala dɛ xuiin nan na ra.

⁶ Muxuna nde a falama,
a naxa, “I xui ramini!”

N yi a fala, n naxa,
“N xa nanse fala?”

A naxa, “Adamadiine birin luxi nɛn
alo sɛxɛna

e binyen birin yi lu alo se fugena.

⁷ Alatala dɛ foyen na dangu sɛxɛne fari,
e xarama nɛn,
e fugene yi yolon.

Yamaan luxi nɛn alo sɛxɛna yati!

⁸ Sɛxɛne xarama nɛn,
e fugene yi yolon,
koni en ma Alaa falan luma nɛn habadan.”

Xibaru fajina fe

⁹ Ε tan Siyon kaan naxanye sa xibaru fajin
xɛrayani bama,
ε te geya matexin fari,
ε xuini te han,
ε tan Yerusalen kaan naxanye sa xibaru fajin
xɛrayani bama.

Ε xuini te, ε nama gaxu.

Ε a fala Yuda yamanan taane xa,
ε naxa, “Ε Ala ni i ra!”

¹⁰ A mato,
Marigina Alatala fama fangani.
A mangayaan nabama a sɛnbɛni.
A fama a yama xunbaxin na,

a naxan sɔtɔxi a kɔntɔnna ra.

¹¹ A a yamaan masuxuma

alo xuruse rabana.

A yɛxɛɛ diine tongoma nɛn a yii,

a yi e xali a yii kanke,

a ti e ngane yɛɛ ra a fanni.

Ala dangun seen birin na

¹² Nde fɔxɔ igene saxi a yiin kui,

a yi e maliga,

a kore xənna danne maliga a yiin na?

Nde bɔxɔn bɛndɛn yatɛxi deben kui,

a geyane yiliga sikeela ra,

a yire matexine binyan yaten kolon ligaseen xən?

¹³ Nde Alatala miriyane kolon?

Nde nɔɛ findɛ a kawandi muxun na,

a yi a rakata?

¹⁴ Ala nde maxɔdinxi a maxadi feen na,

alogo a xa xaxinla sɔtɔ?

Nde a xaranxi kitit kɛndɛ saan ma?

Nde a xaranxi fekolonna ma?

Nde xaxilimayaan kiraan yitaxi a ra?

¹⁵ Siyane luxi nɛn

alo igen dindinna palanna kui.

E mi yatɛxi se ra

alo gbangbanna na sa sikeela fari.

Fɔxɔ ige tagi bɔxɔne yelefū

alo gbangbanna naxan tema.

¹⁶ Liban yamanan subene birin xurun saraxan na
naxan yi daxa nun a ba Ala xa,

a wudine mi wuya

naxanye findɛ saraxa gan tɛɛn yegene ra.

¹⁷ Sese mi siyane ra a yɛɛ ra yi!

Ala ne yatɛxi fufafuun nan na.

A yigenla fisa e xa!

18 Ε waxi Ala sa feni nde ma?
 Ε sawuran mundun yite
 e nun naxan maliga?

19 Xabun nan sawuran nafalama suxuren na,
 xema wanla yi xemaan sa a ma,
 a yi koe bira yelonxon wure gbeti daxine rafala.
20 Yiigelitxon naxan mi noe na sote a gbee ala xa,
 na kanna wudi xodeyen nan sugandima,
 a yi xabu kesuxin fen,
 na yi suxuren nafala a xa
 naxan mi kalama.

21 Ε mi a kolon ba?
 Ε mi a mœxi ba?
 A mi ralixi ε ma ba,
 xabu a fœlni?
 Bœxon beten saxi kii naxan yi,
 ε munma na famu ba?

22 A tan nan dœxi bœxo xori digilinxin xun ma,
 muxune fan luxi a yee ra yi nen
 alo sujene.

A kore xønni fulunma
 alo dugi yelefuxina xunna soon na,
 alo gagena a dœxden na.

23 A tan nan kuntigine senben kalama,
 e lu fuyan,

a yi bœxo xønna kitisane lu fuu.

24 E luxi nen alo sansina.

E neen fa si tun,
 e na woli xœen ma tun,
 salen yete mi e binle ma singen,
 Alaa foyen yi fa e ma, e xara,

wuluwunla yi e xali alo se dagina.

25 Ala sarijanxin naxa,

“Ε n misalima nde ma,
nxu nun naxan lan?”

26 Ε yεεne rate kore,

ε a mato!

Nde na seene daxi?

Nde e ganla dεfexin naminima,
a yi e birin xili e xinla ra?

Fata a fanga gbeen nun a sεnbε magaxuxin na,
keden peen mi dasama.

Ala nan fangan fima muxune ma

27 Yaxuba bօnsօnna,

nanfera ε a falama,

Isirayila yixεtεne,

nanfera ε a falama, ε naxa,

“Nxɔ kiraan bata luxun Alatala ma,

nxɔ Ala mi fa nxu xun mafala kitin sama?”

28 I mi a kolon ba?

I mi a mεxi ba?

Alatala nan habadan Ala ra,

naxan bօxօn danne birin daxi.

A mi xadanma, a mi taganma.

A xaxilimayaan mi nօε fεsεfεsε!

29 A fangan fima muxu xadanxine ma,

a muxu taganxine sεnbεn xun masa.

30 Banxulanne yεtεen xadanma,

e tagan,

foningene yi bira xadanni.

31 Koni naxanye xaxili tixi Alatala ra,

ne mօn sεnbεn sօtօma nεn.

E tunganma nεn alo singbinna,

e yi e gi, e mi xadan,

e lu sigan tiyε, e mi tagan.

41

Ala nun suturene fe

¹ Ala naxa,

“Ε tan fɔxɔ ige tagi bɔxɔn muxune,
 ε dundu alogo ε xa n xuiin namε.
 Ε tan yamanane muxune,
 ε wεkilen sɔtɔ,
 ε maso, ε falan ti.
 En kitin sa en tagi.

² Nde muxuna nde rakelixi sogeteden binni,*
 a yi a xili,

a xa lu tinxinna fɔxɔ ra?
 Nde siyane soxi a yii
 a mangane xuru a bun,
 a silanfanna yi e findi burunburunna ra
 a xanla yi e findi se dagin na
 foyen naxan xalima!

³ A muxune sagatanma yengeni,
 a mən yi dangu bɔŋε xunbenli kiraan xɔn
 a munma yi a sanna ti dənaxan yi.

⁴ Nde feni itoe rakamalixi,
 a tan naxan yi mayixetene maxilima
 xabu a fələni?
 N tan Alatala nan a fələn na,
 n mən luma nən a rajanni.”

⁵ Fɔxɔ ige tagi bɔxɔne muxune bata a to,
 e gaxu,
 bɔxɔn danne muxune xuruxurunma,

* **41:2:** Yanyina nde, a Kirusi nan ma fe falama be, Perisene mangan naxan Babilon kaane nə yengeni. Na feen mato Taruxune Firinden 36.22-23 kui.

e birin bata keli, e fama.

⁶ Birin a bode malima,
birin a falama a lanfaan xa,
a naxa, “I wεkile!”

⁷ Yii rafalan fan xabun sεnbε soma,
naxan wuren malaxunma,
na xabun nawεkilεma,
a yi a fala sxuxuren nafala kiin ma,
a naxa, “A lanxi.”
A yi sxuxuren gbangban
alogeo a nama bira.

Margin yi Isirayila xunba

⁸ Koni ε tan, Isirayila yixεtεne,
n ma walikεne,
Yaxuba yixεtεne,
n naxanye sugandixi,
ε tan Iburaひima bօnsօnna,
n xօyina,

⁹ n sa ε tan nan fenxi bօxօn danne ra,
n sa ε tan nan xilixi bօxօn tongonne ra,
n na a falaxi ε tan nan xa, n naxa,
“N ma walikεen nan ε ra,
n bata ε sugandi,
n mi n mexi ε ra.”

¹⁰ Nayi, ε nama gaxu
amasətə n na ε xօn.
Ε nama kontəfili,
amasətə ε Ala nan n na.
N na ε senben gboma ayi nεn,
n yi ε mali,

n yi ti ε bun senben nun tinxinni.

¹¹ Naxanye birin yi kelixi ε xili ma,
ne yagima nεn e xun sin!
Naxanye yεngεn nakelixi ε xili ma,

ne luma nən fufafu, e raxɔri.

¹² Ε ε yengefane fenma nən,
koni ε mi fa e toma sənən!
Naxanye yi ε yengema,
ne luma nən fuu.

¹³ Amasətə n tan nan Alatala ra,
ε Ala,
naxan ε yiifari ma yiin suxuma,
n yi a fala ε xa,
n naxa, “Ε nama gaxu,
n tan nan ε malima.”

¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Ε tan Yaxuba bənsənna,
ε tan naxanye luxi alo kunla,
ε nama gaxu,
ε tan Isirayila muxudine,
n tan nan ε malima,
n tan Isirayilaa Ala Sarıjanxin naxan ε xunbama.

¹⁵ A mato, n bata i findi ningen xee ra bənbə seen
na
wure jin wuyaxin naxan ma
naxanye nənε a ra, e jøε raminixi.
I geyane wuruma nən,
i yi e raxuya ayi,
i yi yire matexine lig
alo se dagina.

¹⁶ I e yifema nən,
foyen yi siga e ra,
wuluwulu gbeen yi e raxuya ayi.
I tan naxanma nən Alatala yi,
i yi i kanba Isirayilaa Ala Sarıjanxini.”

Tonbonna findima ige yiren na

¹⁷ Yiigelitøne nun tɔrɔ muxune igen fenma,

koni sese mi na!
 Min xɔnla bata e lenna maxara.
 Koni n tan,
 Alatala, n na e yabima nən,
 n tan, Isirayilaa Ala,
 n mi e rabeninŋe mumε!
 18 N baa igen nafama nən yire matexi magenle
 fari,
 n yi ige xunne ramini mərəmərəne tagi,
 n tonbonne findi darane ra,
 bɔxɔ xaren yi findi tigi yiren na.
 19 N suman binle nun kasiya binle sima nən ton-
 bonni,
 e nun miriti binle nun oliwi binle.
 Ige mi yiren naxanye yi,
 n fɔfɔne nun gbinŋene nun xarinne si mənne yi e
 bode xɔn,
 20 alogo e xa a to, e yi a kolon,
 e yi a rakɔrɔsi,
 e birin yi a famu
 a Alatala nan feni itoe birin ligaxi,
 a Isirayilaa Ala Sarijnanxin nan e rakamalixi.

Suxurene tənə mi na

21 Alatala naxa,
 “ɛ fa ε xun mafala kitini.”
 Yaxubaa Mangan naxa,
 “ɛ fa ε xɔn ba.”
 22 ɛ suxurene xa fa a fala en xa
 naxan fama ligadeni.
 ɛ a fala nxu xa feen naxanye bata liga,
 alogo nxu xa nxu miri e ma,
 nxu yi e rajan kiin kolon.
 Xanamu, ε a yita nxu ra
 naxan fama ligadeni.

23 Ε waxati famatōne fe fala nxu xa.
 Nayi nxu a kolonma nən
 a alane nan ε ra.
 Ε fena nde liga,
 xa a findi a fajin na
 hanma a naxina,
 alogo nxu birin xa na to,
 gaxun yi nxu suxu.

24 Koni na yigenla fisa ε xa,
 ε wanle mi sese ra.
 Naxan na ε sugandi,
 muxu haramuxin nan na kanna ra.

25 N bata muxuna nde rakeli sogeteden kəmənna
 ma,
 a fama nən sa keli sogeteden binni
 naxan n maxandima.

A mangane yibodonma alo borona,
 alo fəjəne rafalan fəjəne bəndəni bodonma kii naxan yi.

26 Nayi, nde bata yi na feen fala a fələni,
 alogo en xa a kolon?

Nde a fala benun a xa liga,
 alogo en xa a fala, en naxa,
 “A jəndi”?

Muxu yo mi sese fala,
 feni ito mi falaxi benun a xa liga,
 muxe mi ε fala yo məxi.

27 Koni n singe nan a fala Siyon taani,
 n naxa, “A mato, e tan ni i ra!”
 N bata xərana nde fi Yerusalən ma,
 naxan fama xibaru fajin na.

28 Anu n mi kawandi muxu yo toxi suxureni itoe
 yε,
 n na maxədinna ti,

e mi n yabima.

²⁹ A mato sese mi e ra.

E wanle mi sese ra.

E suturene findixi foyen nun fe fuun nan na.

42

Alaa walikena

¹ N ma walikeen ni i ra,
n naxan senbe soma,
n naxan sugandixi,
naxan n kenenxi.

N na n ma Nii Sarijhanxin sama nen a yi,
a yi kiti kendən sa siyane xun na.

² A mi sənxə sənxəe,
a mi a xuini tə,
a mi falan tiye taan xun xən,

³ a mi xaye yidəxini gire.

A mi lənpun tumatəən natuyε.

Koni, a kiti kendən sama nen nəndin xən.

⁴ A mi xadanma,
a mi tunnaxələma a ma,
han a yi fa kiti kendən na bəxə xənna fari,
han fəxə ige tagi bəxəne muxune fan yi e yigi sa a
sariyani.

⁵ Alatala ito nan falaxi, Ala
naxan kore xənna daxi,
a yi a yibandun,
naxan bəxən nun a yi seene daxi,
a niiraxinla bira adamadiine yi
naxanye dəxi a yi,
a niin bira ne yi
naxanye sigan tima a fari, a naxa,
⁶ “N tan Alatala,

n tan nan i xilixi tinxinni,
 n yi i suxu i yii ma,
 n yi i makantan,
 n yi n yengi lu i xɔn.

N ni i findi n ma yamaan layirin xidi muxun na
 e nun kɛnɛnna siyane xa,
⁷ alogo i xa danxutɔne yɛne rabi,
 i yi suxu muxune ramini kasoon na,
 i yi kasorasane xɔrɔya,
 e mini dimini.”

⁸ “Alatala nan n tan na,
 n xinla nan na ra.
 N mi n ma binyen soma gbɛtɛ yii.
 N mi n ma tantunna fiyɛ suxurene ma.
⁹ Fe singene bata yelin kamalɛ,
 n fe nɛnɛne nan ma fe ralima ε ma
 benun e xa fɔlɔ,
 n xa ε rakolon ne ma.”

Beti nɛnɛna

¹⁰ Ε beti nɛnɛn ba Alatala xa,
 bɔxɔn danne birin xa a tantun betini,
 ε tan naxanye sigama fɔxɔ igen xun ma
 e nun a yi seene birin,
 fɔxɔ ige tagi bɔxɔne nun e muxune birin.

¹¹ Tonbonna nun a taane xa e xuini te,
 e nun Kedari bɔnsɔnna* dɔxɔdene!
 Sela kaane xa gbelegbele sɛwani,
 e xa sɔnxɔ naxajaxani geyane xuntagi!

¹² Binyen xa fi Alatala ma!
 A xa tantun fɔxɔ ige tagi bɔxɔne birin yi!
¹³ Alatala minima nɛn alo sofa wɛkilexina,

* **42:11:** Kedari findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen sɛbɛxi
 Dunuya Fɔlɔn 25.13 kui.

a bəjən temə nən alo yəngə so sənbəmana.
 A sənxəma nən yaxune xili ma yəngəni,
 a yi e nə.

¹⁴ Xabu waxati xunkuye,
 n dunduxi,
 n naxaraxi, n na n yətə suxi.
 Koni iki, n səxəlexi
 alo naxanla nəma tinna ma,
 n gbelegbelema,
 n kutunma naxankatani.

¹⁵ N geyane nun yire matexine kalama nən
 n yi e se jingine birin xara.
 N baane findima nən tonbonne ra
 n yi darane xəri.

¹⁶ N danxutəne rasigama nən kiraan xən
 e mi naxan kolon.
 E yengi mi kiraan naxanye ma,
 n yi ti e yəsə ra ne xən,
 n yi dimin findi kənənna ra e yətagi,
 n gəmə yirene findi lantaan na e xa.
 N na nan ligama,
 n mi e rabəjiniŋə mumə!

¹⁷ Koni naxanye e yigi sama suxurene yi,
 e yi a fala sawurane xa,
 e naxa, “Nxə alane nan ə ra,”
 ne xətəma nən e xanbi ra,
 e yagi.

Isirayila yama tondixina

¹⁸ Ə tan tuli xərine, ə tuli mati!
 Ə tan danxutəne, ə yəen ti,
 ə seen to!
¹⁹ Danxutəna nde ra,

xa n ma walikεen xa mi a ra?
 Tuli xərina nde ra
 alo n xəraan naxan nasigaxi?
 Danxutəna nde ra,
 alo n bəjəe xunbenla fixi naxan ma?
 Danxutəna nde ra,
 alo Alatalaa walikəna?
²⁰ I bata fe gbegbe to,
 koni i mi e famuxi.
 I tunle rabixi,
 koni e mi feen məma!
²¹ Alatalaa tinxinna fe ra,
 a bata a kənən,
 a xa a sariyan gboon nun a nərən makənən.
²² Anu, yama yiigelitə halagixini ito mato!
 E bata e birin suxu,
 e birin balanxi yinle ra,
 e birin saxi kasoon na.
 E yii seene bata suxu yəngəni,
 muxe mi na naxan e xunbə.
 E yətəen bata findi se suxin na yəngəni,
 muxe mi na naxan a falə,
 a naxa, “Ne raxəte!”

²³ Nde a tuli matima ito ra ε yε?
 Nde a ligama a yeren ma,
 to xanbi ra, a yi a tuli mati?
²⁴ Nde Yaxuba bənsənna soxi a yaxune yii,
 a Isirayila so halagi tiine yii?
 Alatala xa mi a ra,
 en naxan yulubi tongo,
 en mi tin bire naxan ma kira fəxə ra
 en tondi a sariyane suxε?

²⁵ Nayi, a yi a xələ gbeen nagodo e fari
 alo təena

e nun y_εng_εn gbalone.
 A yi e gan,
 koni e mi sese famuxi,
 a yi e rax_εri,
 koni e mi na feen yat_ε e b_εŋ_εni.

43

Alatala nan Isirayila xunbama

- ¹ Ala naxan i daxi,
 Yaxuba b_εns_εnna,
 naxan i rafalaxi,
 Isirayila b_εns_εnna,
 Alatala ito nan falaxi iki,
 a naxa, “I nama gaxu,
 amas_εt_ε n bata i xunba!
 N bata i xili i xinla ma.
 N tan nan gbee i ra!
- ² Xa i danguma f_εx_ε igeni,
 n luma n_εn i x_εn.
 Xa i danguma baane yi,
 i mi i maminj_ε.
 Xa i danguma t_εeni,
 a mi i ganj_ε,
 t_εe d_εgen mi i rax_εre.
- ³ Amas_εt_ε Alatala nan n na,
 i ya Ala,
 Isirayilaa Ala Sarijanxina,
 i rakisimana.
 N bata Misiran yamanan fi i xunbaan na,
 n yi Kusi yamanan nun Seba yamanan findi i _εŋ_εx_εn
 na.
- ⁴ Bayo i yat_εxi n x_εn,
 i binyaxi n y_εε ra yi,
 n bata i xanu.

N bata muxune findi i *ŋəxən* na,
n yi yamane fi i niin xunbaan na.”

⁵ “I nama gaxu,
amasətə n luma nen i *xən*.
N fama nen i yixetene ra
sa keli sogeteden binni,
n yi sa e malan
keli sogegododen binni.

⁶ N na a falama nen kəmenna binna xa,
n naxa, ‘E bejin!’
N yi a fala yiifanna binna xa,
n naxa, ‘I nama e makangkan!’
Fa n ma dii xəmene ra
sa keli yire makuyeni,
e nun n ma dii təmene
sa keli *bəxən* danne ra,

⁷ n xinla falama naxanye birin xun ma
n naxanye daxi n ma binyena fe ra,
n naxanye rafalaxi,
n yi e da.”

⁸ Yamani ito ramini
naxanye danxuxi,
anu e yεene fan,
tuli xərini itoe,
naxanye tunle fan.

⁹ Siyane birin xa e malan e bode *xən*,
yamanane muxune birin!
Nde na fe falaxi e yε
benun a xa lig?
Nde fe fonne ralixi en ma?
E xa fa e serene ra,
e yi a mayita a yoona e xa!

En xa e xuiin name,
alogo muxune xa a fala,
e naxa, “E jəndi!”

¹⁰ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “E tan nan n serene ra,
ε tan naxanye findixi n ma walikene ra,
n naxanye sugandixi
alogo ε xa n kolon,
ε yi la n na.

N tan yi na yi
benun suxure yo xa rafala,
ala gbεtε yo mi na n tan xanbi.

¹¹ N tan nan Alatala ra,
n tan yati!

Ba n tan na,
marakisi ti gbεtε yo mi na.

¹² N tan nan feene makεnεnma,
n muxune rakisi, n yi ε rakolon!

Ala xəjε mi a ra
naxan ε tagi fō n tan!

Nayi, n serene nan ε ra,
fa fala n tan nan Ala ra.”
Alatalaa falan nan na ra.

¹³ “N tan yatigin nan na ra
xabu a fələni!
Muxu yo mi nəε muxun bε n yii.
N na naxan liga,

nde nəε a rakale ayi?”

Alaa kininkininna

¹⁴ Alatala ito nan falaxi, naxan ε xunbama, Isir-
ayilaa Ala Sarıhanxina, a naxa,
“N muxuna nde rasigama nən
Babilən yamanan xili ma,

ε tan ma fe ra.
 N yi Babilən muxu gixine kunkine kala,
 e yi e mamin,
 e yi e kanbama naxanye yi nun.

¹⁵ Alatala nan n tan na,
 ε Ala sarijanxina,
 naxan Isirayila daxi, ε mangana.”

¹⁶ Alatala ito nan falaxi,
 naxan kiraan sama baa igen xənna ma,
 dangu ige gbeene yi,

¹⁷ naxan yənge so wontorone nun soone rasiga
 yəngəni,
 e nun ganla nun sofa wəkiləxine e bode xən,
 e yi e sa,
 e mi fa kelima sənən,
 e yi tu alo saraban na jən.

¹⁸ A naxa:
 Fe singene nama fa rabira ε ma,
 ε jinan fe fonne xən!

¹⁹ ε a mato,
 n fe nənen nan ligama!

Na bata a fələ iki,
 ε mi a kolon ba?

N kiraan sama nən tonbonni,
 n yi baane ramini bəxə xareni.

²⁰ Burunna subene n binyama nən,
 kankone nun dangaranfulene,
 amasətə n bata igen namin tonbonni,
 n yi baane ramini bəxə xareni,
 alogo n ma yamaan xa e min,
 n naxan sugandixi.

²¹ N yamaan naxan nafalaxi,
 na n tantunma nən.

Alayamaan makitima

²² Ε tan Yaxuba bɔnsɔnna,
 ε mi n tan xan xilixi!
 Ε tan Isirayila kaane,
 ε bata ε tunnaxələ ε ma n tan mabinni.
²³ Ε mi ε yεxεεne nun ε siine baxi n xa saraxa gan
 dixin na.
 Ε saraxane mi findixi n ma binyen na.
 N mi saraxane findixi goronna ra ε xun ma,
 n mi ε raxadanxi wusulan saraxane badeni.
²⁴ Ε mi gbeti yikalaxi n xa,
 alogo ε xa latikɔnɔnna sara n xa,
 ε saraxa subene turen mi n wasaxi.
 Koni ε yulubine bata findi goronna ra n xun ma
 ε yi n naxadan hakεne xɔn.
²⁵ Koni n tan nan keden pe ε hakεne xafarima,
 n tan yεtεna fe ra.
 N mi fa n mirima ε yulubine fe ma sɔnɔn.
²⁶ Fe danguxine rabira n ma.
 En kitii feni ito yεba en bode xa.
 Ε falan ti, ε yi ε yεtε xun mafala.
²⁷ Ε benban nan singe yulubin ligi,
 ε fala radangune yi murute n xili ma.
²⁸ Nanara, n bata yire sarijanxin kuntigine yate
 muxu haramuxine ra,
 n yi halagin nagidi Yaxuba yixεtεne ma,
 n yi marayarabin nagidi Isirayila kaane ma.

44*Alatala nan keden Ala ra*

¹ Koni iki, Yaxuba bɔnsɔnna,
 n ma walikεne,
 ε tuli mati,
 n na Isirayila naxan sugandixi!

² Alatala ito nan falaxi,
 naxan i daxi,
 naxan i rafalaxi i nga kui,
 naxan i malima, a naxa,
 “E nama gaxu, n ma walikene,
 Yaxuba bɔnsɔnna,
 i tan Isirayila tinixinxina
 n naxan sugandixi.

³ Bayo n ni igen nafama nɛn bɔxɔ xareni
 n yi xudene radangu tonbonni.
 N na n ma Nii Sarjanxin nagodoma nɛn i
 bɔnsɔnne ma,
 n yi barakan sa i yixɛtɛne fe yi.

⁴ E sabatima nɛn
 alo sɛxɛne burunna ra,
 alo wudi fajine xudene dɛ.

⁵ Muxuna nde a falama nɛn,
 a naxa, ‘Alatala nan gbee n na,’
 boden yi a fala,
 a a xili nɛn ‘Yaxuba,’
 gbɛtɛ yi a sɛbɛ a yiin ma,
 fa fala ‘Alatala gbeena,’
 a yi a yɛtɛ xili ba a ‘Isirayila.’ ”

Naxanye suturene rafalama

⁶ Alatala ito nan falaxi,
 Isirayila Mangan naxan a xunbama,
 Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna naxa,
 “N tan nan a fɔlɔn nun a rajanna ra.
 Ba n tan na,
 Ala gbɛtɛ mi na.

⁷ Nde luxi alo n tan?
 Na kanna xa a xuini te!
 A xa a yɛba n xa,
 naxan birin bata dangu

xabu n singe ra muxune da waxatin naxan yi!

A mən xa fe famatəne fe fala,
naxanye fama ligadeni!

⁸ Ε nama gaxu,
ε nama xuruxurun,
n mi yi ε rakolonxi feni ito ma ba,
n yi a rali ε ma
xabu to mi na ra?
N serene nan ε tan na.
Ala gbete na,
ba n tan na ba?
Ε kantan fanye gbete yo mi na,
ba n tan na.
N mi gbete kolon.”

⁹ Naxanye birin suxurene rafalama,
fuyantenne nan ne birin na,
e se rafalaxi fisamantenne tənə yo mi na.

E yete serene nan e ra:
E mi se toma, e mi fe kolon,
e mən luma nən yagini.

¹⁰ Muxun na alana nde rafala
hanma suxurena nde,
na tənə mi na.

¹¹ Na kanna nun a sifan birin yagima nən.
Suxuren nafala muxune findixi adamadiine nan
tun na.

E birin xa e malan,
e xa e maso.
E gaxuma nən,
e yagi e bode xən.

¹² Xabun nəma bunbin xabuma,
a walima tə wolonne nan na,
a yi a rafala dəeramaan na.
A a rawalima a senbən nan na

koni kamen na a suxu,
 a senben yi jan,
 min xənla yi a suxu, a xadan.

¹³ Kabintan lutin sama nən wudin ma,
 a yi lutin funfun naba a ma,
 a yi a masoli wali seen na,
 a yi a radigilin,
 a yi a rafala muxu sawuran na,
 a lu adamadiyaan nərən birin yi
 alogo a xa a ti a batu banxini.

¹⁴ A sumanne nan segema
 hanma xarinne hanma warine
 a naxanye raluxi fətənni,
 e gbo.

Xanamu, a fəfəna nde tongo,
 a tan yeteen naxan sixi,
 tule igen yi sa a ma, a gbo.

¹⁵ Adamadiine na wudina ndee ganma yegen na,
 e yi nde tongo,
 e yi e maxara a ra.

E na nan ndee mən tongoma,
 e yi kudin so,
 e mən yi ndee tongo,
 e yi e gbee alana nde rafala,
 e yi e xinbi sin a bun,
 e suxuren nafala, e yi a batu.

¹⁶ E yi a wudi dənxən findi yegen na,
 a gan,
 e yi suben jin ndee ra,
 e yi a gan ndee ra,
 e yi a don han e lugo.
 A mən yi a maxara,
 a yi a fala, a naxa,

“N na n maxarama,
 n tee degen toma yati! ”
 17 A wudin donxena,
 a yi na rafala a gbee ala ra,
 a suxurena,
 a yi a xinbi sin a yetagi,
 a yi a batu, a naxa,
 “N xunba,
 bayo i tan nan n ma ala ra!”

18 E mi fe kolon,
 e xaxili mi na,
 e yeene raxixi
 alogo e nama sese to.

E mi noe e mire,
 e feene famu.
 19 Muxune mi e mirima,
 e xaxinla soto,
 e mi feene yee toe
 alogo e xa a fala, e naxa,
 “N bata wudina ndee gan,
 n kudin so a ra,
 n yi suben gan ndee ra,
 n yi a don.

N lan n xa a donxen findi se haramuxin na ba,
 n yi n xinbi sin yegen bun?”

20 E kankanma naxan ma,
 xuben nan gbansan na ra.

E bojen bata tantan,
 a e ralo ayi.

E niin mi xunbama,
 e mi a falama, e naxa,
 “Seen naxan n yii ito ra,
 wulen xa mi a ra ba?”

Tinxinna Ala xa

21 Yaxuba bɔnsɔnne,
 na feen xa rabira ε ma!
 Amasɔtɔ n ma walikεen nan ε ra,
 Isirayila kaane!
 N na ε rafalaxi nεn
 alogo ε xa findi n ma walikene ra,
 Isirayila kaane,
 n mi jinianma ε xɔn.

22 N bata ε hakεne ba ε ma
 alo kundaan kore xɔnna ma
 e nun ε yulubine
 alo kundaan xɔtɔnni.
 Ε xun xεte n ma,
 amasɔtɔ n bata ε xunba.

23 Kore xɔnna, gbelegbele sεwani,
 amasɔtɔ Alatala bata wali!
 Bɔxɔn bunna, sɔnxɔ sεwani,
 geyane, ε xuini te
 e nun ε tan fɔtɔnne nun wudine birin.
 Amasɔtɔ Alatala bata Yaxuba yixεtεne xunba,
 a yi a binyen mayita Isirayila yi.

24 Alatala ito nan falaxi,
 a tan naxan i xunbama,
 naxan i rafalaxi
 xabu i i nga kui, a naxa,
 “N tan, Alatala,
 n bata feen birin liga,
 n tan nan keden kore xɔnni fulunxi,
 n tan yεtεen nan bɔxɔ xɔnna saxi.

25 N tan nan waliyine wule mantaxane kalama,
 n yi yiimatone findi daxune ra,
 n yi fekolonne raxεtε xanbin na
 n yi e xaxilimayaan findi xaxilitareyaan na.

26 N na n ma walikεna falane rakamalima nεn.

N ma xərane na fe famatəon naxanye rali,
 n na a rakamalima nən.
 N bata a fala Yerusalen ma, n naxa,
 'Muxune mən dəxəma nən a yi,
 Yuda taane mən tima nən,
 n mən yi taa kalaxine yiton.'

²⁷ N nəe a falə tilinna ma,
 n naxa, 'Xara,
 n xa i ya igen xəri.'

²⁸ N yi a fala Kirusi ma,
 n naxa, 'N ma xuruse rabana!
 A n waxən feene birin ligama nən.'
 N na a fala Yerusalen ma,
 n naxa, 'A mən xa ti!'
 E nun Ala Batu Banxin ma,
 n naxa, 'A mən xa bətən sa!'"

45

Alayi Kirusi findi a walikəen na

¹ Alatala ito nan falaxi a muxu sugandixin xa,
 a naxa, "Kirusi, n naxan yii suxi,

alogo n xa siyane magodo a yətagi,
 n yi mangane yəngə so seene ba e ma,

n yi dəen fəxə firinne rabi a yəə ra,
 alogo taan so dəeene nama fa ragali sənən,

² n tan yətəen tima nən i yəə ra,
 n yi gbingbinne malaxun,
 n yi sulan dəeene kala,

n yi dəeene balan wurene bolon.

³ N bəxə bun nafunla soma nən i yii,
 e nun nafulu luxunxina,
 alogo i xa a kolon

fa fala a n tan nan Alatala ra,

naxan i xilima i xinla ra,
n tan Isirayilaa Ala.

⁴ N bata i xili i xinla ma,
n yi tide binyen fi i ma,
n ma walik  n Yaxuba yix  t  ne fe ra,
Isirayila kaane, n naxanye sugandixi,
koni i mi n kolon.

⁵ Alatala nan n tan na,
gb  te mi na.

Ba n tan na, Ala gb  te mi na.

N bata i yit  n y  ng  n xili yi,
hali i to mi n kolon,

⁶ alogo muxune xa a kolon,
keli sogen teden ma han a gododena,
fa fala ba n tan na,
se gb  te mi na.

N tan nan Alatala ra,
gb  te mi na.

⁷ N tan nan k  nenna daxi,
n yi dimin da,
n yi b  j  e xunbenla fi,
n yi t  r  n nafa.

N tan Alatala nan feen birin ligama.”

⁸ “Tulen xa a yit  n kore,
tinxinna yi godo alo tulena!
B  x  n xa ras  noya
alogo kisin xa mini alo sansina,
e nun tinxinyaan yi sabati e bode x  n!
N tan Alatala nan ne birin daxi.”

⁹ Gbalon na kanna xa
naxan y  ng  n nakelima a dali margin ma,
muxun naxan luxi

alo fεjεna fεjεne tagi.

Fεjε bεndεna a falε a rafala muxun ma ba,
a naxa, “I nanse ligama?”

hanma a naxa,

“Sese mi i ya wanla ra!”

¹⁰ Gbalon na kanna xa
naxan a falama a fafe ma,
a naxa, “I nanse barixi ito ra?”

hanma a naxa a nga ma,

“I diin barin nanfera?”

¹¹ Alatala ito nan falaxi,
Isirayilaa Ala Sarijanxina,
naxan Isirayila daxi, a naxa,
“E tan nan n maxədinma fe famatəne ma,
lan n ma diine fe ma,

ε yi yamarine so n yii lan n yii fɔxən ma?

¹² N tan nan bɔxɔ xɔnna rafalaxi
n adamadiine da a fari!

N tan yεtεen nan kore xɔnni fulunxi.

N tan nan a sarene birin yamarima.

¹³ N tan nan Kirusi rakelixi n ma tinxinyana fe ra,
n yi a ti kira yitɔnxin xɔn.

A n ma taan tima nεn.

N ma muxun naxanye yi suxi yεngεni,
a ne bejεinma nεn,
e mi e xun sareni fi.”

Alatala Sεnbεn Birin Kanna naxa na kiini.

¹⁴ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Misiran kaane nun Kusi yamanan yulaya seene,
na Sabe kaa muxu kuyene wanle tɔnɔn luma nεn i
xa.

E fama nεn i konni,

e findi i gbeen na,

e bira i fɔxɔ ra,

e xidixi e bode ra,
 e yi e xinbi sin i yetag
 e yi i maxandi, e naxa,
 ‘Ala i tan nan xɔn.
 Ala gbɛtɛ mi na,
 sese mi ala gbɛtɛye ra! ”

¹⁵ I tan Isirayilaa Ala, Marakisi Tiina,
 i findixi Ala luxunxin nan na.

¹⁶ Suxure rafalane birin yagixi,
 e xun sinxi,
 e birin xun sinxin sigama e bode xɔn.

¹⁷ Koni Isirayila kaane tan kisin sotoma Alatala
 nan na habadan.

Σ mi fa yarabɛ, ε xun sin mumɛ!

¹⁸ Amasɔtɔ Alatala ito nan falaxi,
 a tan naxan kore xɔnna daxi,
 a tan Ala, naxan bɔxɔ xɔnna daxi,
 naxan a beten saxi, a mi a magenla lu,
 koni a yi a da alogo muxune xa lu a yi.
 A naxa, “N tan nan Alatala ra,
 gbɛtɛ mi na.

¹⁹ N mi falan tixi luxunna xan yi,
 dimini bɔxɔn yirena nde yi.
 N mi a falaxi Yaxuba yixetene xa,
 n naxa, ‘Ε n fen fuyan!
 N tan Alatala,
 n nɔndin nan falama,
 n fe fajin nan nalima.”

Siyane tubifena Ala ma

²⁰ “Ε tan siyane muxu gixine,
 ε fa ε malan,
 ε birin yi ε maso be!

Xaxilitarene nan wudi suxurene tongoma,
e yi batu seene maxandi
naxanye mi nœ e rakise.

21 Ε falane ti, ε yi ε xənba.

Ε bode kawandi!

Nde muxune rakolonxi feni ito ra
xabu a fələni?

Nde bata yi a rali nun
xabu to mi na ra?

N tan Alatala mi a ra ba?
Ba n tan na, Ala gbete mi na,
Ala naxan tinxin,
Marakisi Tiina.

Ba n tan na, gbete mi na.

22 Ε yεε rafindi n ma, ε xa kisi,
ε tan naxanye birin bəxən danne ra!
Bayo Ala nan n na,
gbete mi na.

23 N bata n kələ n yεtεni,
n yεtεen bata fala tinxinxini ito ti,
falan naxan mi maxεtεma, n naxa,
'Xinbin birin sinma nεn n bun ma,
lənna birin yi a kələ n yi.

24 E naxa: Tinxinna nun sεnbεna Alatala nan ke-
den pe yi.' ”

Naxanye birin yi xələxi a ma,
ne birin yagixin fama nεn a fεma.

25 Isirayila kaane birin tinxinna sətəma nεn
Alatala xən,
e yi e kanba Ala yi.

1 Beli suxuren bata a xinbi sin,*
Nebo suxuren yi a felen.

Ningene nan e suxurene maxalima.
E yi e dəxəma e xun ma nən sali waxatine yi,
koni iki e bata findi goronna ra sube xadanxine
xun ma.

2 E bata e felen e bode xən,
e yi e xinbi sin,
e mi nəe e suxurene rakise
naxanye findixi goronna ra
bayo e tan yətəen sigama konyiyani.

3 Yaxuba yixətəne, ε tuli mati n na,
ε tan Isirayila yamaan muxu dənxəne,
ε tan naxanye goron n xun ma
xabu ε nga kui,

xabu ε xijən minma!

4 N luma na ki kedenna nin
han ε fori waxatini.

N tima nən ε bun ma
han ε xun səxəne yi fixa.

N bata na ligi,
n mən waxyi ε xali feni,
n ti ε bun, n yi ε xərəya.

5 Ε n misalixi nde ra?

Nxu nun nde lan?

Ε nxu nun nde saxi nxu bode ma,
nxu nun naxan maliga?

6 Muxune e xəmane fima,
e gbeti fixəni ligi sikeela fari,
e xabun sareni fi
alogi a xa ala sawurana nde rafala,

* **46:1:** Babilən kaane gbee alane nan yi Beli nun Nebo ra.

e xinbi sinjε naxan bun ma,
e yi a batu.

⁷ E a tongo e tungunna ma,
e a maxali,
e sa a dəxə a dəxədeni.
A mi nəε kelε a funfuni!
Hali e xui ramini a ma,
a mi e yabima.

A mi e ratangama e kəntəfinle ma.

⁸ Feni ito xa rabira ε ma,
ε yi ε wεkile!
Ε tan muxu murutəxine,
ε miri na ma ε bəŋenə.

⁹ Feen naxanye danguxi a fələ fələni,
ne xa rabira ε ma.
Amasətə Ala nan n na,
gbətə mi na!
Ala nan n na,
sese mi maliga n na!

¹⁰ Naxan fama ligadeni a rajanna ra,
n na ralima a fələn nin.
Naxan munma liga,
n na fe falama xabu waxati xunkuye.
N naxa, n ma fe ragidixin nakamalima nən.
N wama naxan birin xən,
n yi na liga.

¹¹ N bata sənbəmana nde xili,
sa keli sogeteden binni,
naxan luxi alo singbinna
alog o a xa n ma fe ragidixin nakamali,
sa keli yamana makuyeni.
N naxan falaxi, n yi na rakamali,
n na naxan yitən, n yi na liga.

12 Ε tuli mati n xuiin na,
 ε tan muxu bɔŋε xɔdɛxεne,
 ε tan naxanye makuya tinxinna ra!
13 N ma tinxinyaan somatɔɔn ni i ra!
 A mi fa makuya.
 N mi fa buma, n kisin nafa.
 N kisin nasoma nən Siyon taani,
 n yi n ma nərən fi Isirayila ma.

47

Babilən taan kala fena

1 Keli i ya mangaya gbədəni
 i dəxə bəxəni, Babilən taa fajina.
 Babilən kaane, ε dəxə bəxəni!
 A mi fa falama a ma sənən
 a taa jaxumε tofajina.
2 Ε se din seene tongo alo konyine,
 ε yi sansi kəsəne findi a fuŋin na.
 Ε doma gbeene mate,
 ε danbane xa to, ε xudene gidi.
3 Ε ragenla toma nən,
 ε yagixin yi to.
 N nan n gbeen ɲəxəma nən,
 muxu yo mi n yikalε.

4 Isirayilaa Ala Sarijanxin nan en xunbama,
 a xili nən Alatala Sənbən Birin Kanna.

5 Ε dəxɔ, ε dundu,
 ε siga dimini,
 ε tan Babilən kaane!
 A mi fa falama a ma sənən
 a yamanane mangana.
6 N xələ nən n ma yamaan ma,

n bata yi n kεen nayarabi,
 n yi e rabeñin ε yii.
 Ε mi kininkininxi e ma,
 ε konyi wanle ragboxi ayi hali fonne fari.
⁷ Ε yi a falama nεn, ε naxa,
 “N luma nεn mangayani habadan!”
 Koni ε mi na feene yatεxi
 ε mi ε mirixi feene rajan kiin ma.

⁸ Nayi, Babilən taana,
 i tan naxan luxi alo naxalan naxina,
 i tuli mati ito ra iki.
 Ε tan Babilən kaan naxanye dəxi makantanni,
 ε tan naxanye a falama, ε naxa,
 “Nxu tan, nxu nəxən mi na,
 nxu mi finde kaja gilεne ra mumε,
 nxə diine mi faxε mumε!”
⁹ Na fe firinne ε sətəma nεn ləxə kedenni
 sanja ma kedenni,
 ε diine yi faxa,
 ε findi kaja gilεne ra.
 Ne dəfexin ligama nεn ε ra,
 hali ε kəe ra feene to gboxi ayi,
 hali ε tirin feene sənbən yi gbo!

¹⁰ Ε bata ε yigi sa ε fe naxine yi.
 Ε yi a falama nεn ε yεtε ma, ε naxa,
 “Muxu yo mi nxu toma!”
 Ε xaxilimayaan nun ε fekolonna bata ε xunna
 firifiri.
 Ε yi a falama ε bəjəni nεn, ε naxa,
 “Nxu tan, nxu nəxən mi na!”
¹¹ Gbalon fama nεn ε ma
 ε mi naxan nadangu xiriya kolon.

Halagin godoma nən ε ma,
ε mi naxan nadangu saraxan nœ.
Yihadin fama nən ε ma sanja ma kedenni,
ε xaxili mi naxan ma.
¹² Nayi, ε lu ε tirin feene fari
e nun ε kœraya fe wuyaxine,
ε yi ε yetε yixadanma naxanye fœxœ ra
xabu ε dii jœrœ waxatina!
Yanyina nde,
ε tœnœn sœtœma e yi nən,
yanyina nde
ε muxune magaxuma e yi nən.
¹³ Ε bata ε yetε yixadan suturene maxœdindeni.
Awa, nayi, muxun naxanye xibarune toma sarene
yi,
ne xa keli, e fa ε rakisi,
e tan naxanye sarene rakœrœsima
e fe famatœne fala kike yo kike!
¹⁴ E luma nœn
alo se dagina, tœen yi e gan.
E niin mi tangama na tœœ dœgen ma.
Anu a mi findima tœœ wolondin xan na de
burun ganma naxan na,
muxuna a maxare naxan na!
¹⁵ Ε yixadanma muxun naxanye fœxœ ra
xabu ε dii jœrœ waxatina,
ne rajanna ligama na kii nin,
ε tœrœma naxanye fe ra.
E birin sigama nœn e xun xœn e tantanni,
e tan sese mi ε rakisœ mumœ!

- 1** Ε tan Yaxuba yixetene,
 ε tuli mati ito ra,
 ε tan naxanye xili Isirayila
 ε tan naxanye barixi Yuda bənsənni,
 ε tan naxanye ε kələma Alatala xinli
 ε tan naxanye Isirayilaa Ala maxandima,
 koni jəndin nun tinxinyaan mi a ra!
- 2** Amasətə ε xili saxi taa sarijanxin nan xun ma.
 Ε yengi saxi Isirayilaa Ala nan ma
 naxan xili Alatala Sənbən Birin Kanna.
- 3** Feen naxanye danguxi,
 n bata yi ne fala xabu waxati xunkuye.
 N yətəen nan ne ralixi,
 n yi muxune rakolon ne ra,
 na xanbi ra, sanja ma kedenni,
 n yi e liga, e yi rakamali.
- 4** Amasətə n na a kolon nən
 a yama tengbesenxin nan ε ra,
 ε kəeni balanxi alo wure gbeleməna,
 ε tigin xədəxə alo sulana.
- 5** Nanara, n feni itoe fala ε xa
 xabu waxati xunkuye,
 n yi ε rakolon e ra benun e xa liga,
 alogo ε nama a fala, ε naxa,
 “Nxə suxurene nan e ligaxi,
 nxə sawurana hanma nxə ala wure dixin nan e
 yamarixi.”
- 6** Ε bata feni itoe mε,
 ε yi e birin to rakamalε!
 Ε fan mi ε tiyε e ra ε dəni ba?

Iki, n fa ε rakolonma fe nənəne nan ma,
 naxanye luxunxi,
 ε mi naxanye kolon.

7 N baxi e yitəndeni nən,

fe fonne mi e tan na.

Benun to, ε munma yi e sese a fe mε nun,

alogo ε nama a fala,

ε naxa, “Nxu yi na kolon.”

8 Anu, ε mi yi sese mεxi,

ε mi yi sese kolon.

Ε tunla munma yi a mε singen waxati danguxine
yi.

Bayo n yi a kolon a yanfanterne nan ε ra.

Xabu ε yi ε nga kui,

a yi falama ε ma a muxu murutεxine.

9 N bata n ma xəleni suxu n xinla fe ra.

N bata dija ε ma n tantunna fe ra,

alogo n nama ε halagi.

10 N bata ε rasensən təen na
alo gbeti wurena sulun təeni.*

N mi yi ε rasoxi sulun təen xan yi de,

koni n yi ε rasoxi naxankata yinla nan na.

11 N bata keli ito ligadeni n yətəna fe ra,

n na a ligama n yətəen yatin nan ma fe ra!

Amasətə n tinjə di,

n xinla yi rayelefu?

N mi n ma binyen fiyε gbεtε ma.

12 Yaxuba bənsənna,

ε tuli mati n na!

Isirayila kaane, n naxanye xilixi!

N tan na a ra,

n tan nan a fələn nun a rajanna ra.

13 N tan nan bəxə xənna bətən saxi,

n yiifanna yi kore xənni fulun.

* **48:10:** Sulun təen mən falama yirena nde yi fa fala “Furu təəna.”

N na e xili, e fama n_{en} mafur_{en}!

14 Ε birin xa ε malan, ε tuli mati!
 Nde feni ito falaxi suxurene yε?
 Muxuna nde rafan Alatala ma.
 Na a waxon feene ligama n_{en} Babilon taan na,
 a yiini tema n_{en} Babilon kaane xili ma.†

15 N tan nan keden pe falan tixi,
 n m_{on} yi a xili, n yi a rafa.

A wanla sənɔyama n_{en}!

16 Ε maso n na, ε tuli mati ito ra.
 Xabu a f_{ələni}, n mi falan ti wundoni.
 Xabu feni itoe f_{ələna}, n yi be.

Iki, Marigina Alatala bata nxu nun a Nii
 Sarijanxin xε.

17 Alatala ito nan falaxi,
 naxan i xunbama,
 Isirayilaa Ala Sarijanxina, a naxa,
 "Alatala nan n tan na, i ya Ala,
 naxan i xaranma i yεtε munanfanna ma,
 naxan tima i yεε ra,
 a siga i ra kiraan x_{ən}
 naxan lanjε i ma.

18 Xa i yi n ma yamarine rame nun,
 i ya b_{əjε} xunbenla yi luma n_{en} nun
 alo baana,
 i ya tinxinna yi lu
 alo f_{əxə} igen walanna,
19 i yixetene yi wuya ayi
 alo n_{em}ensinna
 i ya diine yi gbo ayi

† **48:14:** Perise mangan Kirusi nan fama Babilon kaane y_{ɛng}deni.

alo *ŋεmɛnsin* xɔnne.
 I xinla mi bɛ n yɛtagi mumɛ!”
20 Ε mini Babilɔn yamanani,
 ε ε gi Babilɔn kaane ma!
 Ε gbelegbele sɛwani, ε fa a rali,
 a xa rawanga!
 Ε a fe raxuya ayi han bɔxɔn danne,
 ε a fala, ε naxa, “Alatala bata a walikɛen Yaxuba
 bɔnsɔnna xunba!”
21 Min xɔnla mi e suxuma,
 a na ti e yɛɛ ra, dangu tonbonni.
 A igen naminima nɛn fanyeni e xa.
 A fanyen bɔma nɛn,
 ige gbeen yi mini keden na.
22 Alatala naxa,
 “Bɔŋɛ xunbeli mi muxu jnaxine xa!”

49

Marigina walikɛen nan kɛnɛnna ra siyane xa

1 Ε tuli mati n na,
 fɔxɔ ige tagi bɔxɔn muxune.
 Yamana makuyene,
 ε ito ramɛ.
 Benun n xa bari,
 Alatala bata yi n xili.
2 A bata n dɛɛn lu
 alo silanfan xɛnxeña,
 a yi a yiin nininna ti n xun ma,
 a yi n findi xalimakuli jnɔɛ ralemunxin na,
 a n luxun a xalimakuli saseni.
3 A yi a fala n xa, a naxa,
 “N ma walikɛen nan i ra, Isirayila,
 n ma binyen luma naxan yi.”
4 Koni n tan yi a fala, n naxa,

“N bata n y^{et}ε yixadan fufafu,
n bata n fangani kala fuyan,
n mi se s^{ot}ɔxi.

Koni Alatala n ma kitin sama n^{en}.
N saranna n ma Ala nan yii.

⁵ Awa iki, Alatala bata falan ti,
a tan naxan n daxi nga kui
alogo n xa findi a walik^εen na,
alogo n xa Yaxuba b^ons^onna rax^εtε a ma,
alogo Isirayila kaane m^on xa malan a f^εma,
n bata binyen s^{ot}ɔ Alatala y^{et}agi.

Amas^{ot}ɔ n ma Ala nan findixi n fangan na.

⁶ A bata a fala n xa, a naxa,
‘I findi fena n ma walik^εen na
alogo i m^on xa Yaxuba b^ons^onna rakeli,
i yi Isirayila yamaan muxu d^onx^εne rax^εtε n ma,
na xurun.
N ni i findima n^{en} k^εn^{en}na ra siyane xa,
alogo n ma marakisin xa mak^εn
siga han b^ox^on danne ra.’ ”

Isirayila yamaan muxu d^onx^εne x^εtε fena

⁷ Alatala naxan i xunbama,
Isirayilaa Ala Sarijanxina,
na nan ito falaxi i xa,
i tan naxan najaxuxi,
i tan naxan yatexi muxu haramuxin na yamaan
x^on,
i tan naxan findixi kuntigine konyin na,
a naxa, “Mangane i toma n^{en},
e yi keli,
kuntigine i toma n^{en},
e yi e xinbi sin i bun ma Alatalaa fe ra
naxan tinxin,
Isirayilaa Ala Sarijanxina

naxan i sugandixi.”

⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N ma marafanna waxatin na a li,
n ni i yabima nən!

I rakisin waxatin na a li,
n ni i malima nən.

N na i ramarama nən,
n yi i findi layiri xidi muxun na
alogo yamanan mən xa yitən
bəxən kəe rabejinxine mən yi yitaxun,

⁹ alogo a xa fala kasorasane xa
fa fala, ‘E mini!’
e nun naxanye luxi dimini
fa fala, ‘E mini kənənni!’

E nəe e dəgə nən kirane xən
alo xuruse kuruna,
e xuruse rabaden toe nən geyane birin fari.

¹⁰ Kamən mi fa e suxuma sənən,
min xənla mi e suxə.

Kuye wolonna nun sogen mi e tərə mumə,
bayo naxan kininkininma e ma,
na tima nən e yee ra,
a yi e xali tigi yirene yi.

¹¹ N na n ma geyane birin findima nən kirane ra,
n ma kirane mən yi yitən.

¹² E mato, e fama
sa keli yire makuyeni,
ndee kelima sogeteden kəmənna binni,
ndee sogegododen binni,
ndee sa kelima Sinimi yamanani.”

¹³ Kore xənna, gbelegbele səwani!
Bəxə xənna, naxan!
Geyane, ε səwa xuini te!

Bayo, Alatala a yamaan madəndənma,
a kininkininma a tərə muxune ma.

Yerusalən taan mən tima nən

¹⁴ Siyon kaane yi a falama nən,
e naxa, “Alatala bata nxu rabej̄in,
Margin bata j̄inan nxu xən.”

¹⁵ Ala naxa,
“Naxanla j̄inanj̄e a diin xən ba,
naxan xij̄en na?
A mi kininkininj̄e a dii barixin ma ba?

Hali a tan j̄inanj̄e a xən,
n tan mi j̄inanj̄e i xən mumə!

¹⁶ N bata i xinla kerəndən n yiine kui,
n na n jəxə lu taan makantan yinne xən ma wax-
atın birin.

¹⁷ I ya diine xətəma e giyə i ma nən,
i kala muxun naxanye yi i halagima,
ne e gima i ma nən.

¹⁸ I yee rakojin i rabilinni,
i ya diine birin bata e malan,
e fama i fəma.

Habadan Ala nan n na,
n bata n kələ n yetəni,
e findima nən i maxidi seen na
alo jərəna i kəc ra
alo naxalandina a maxidima kii naxan yi.”

Alatalaa falan nan na ra!

¹⁹ Hali taa xənne nun bəxə rabejinxine
nun yire kalaxine to gbo yamanani iki,
e sa xurunma ayi nən dəxəden na i ya yamaan xa.
Naxanye yi i halagima,
ne makuyama i ra nən.

²⁰ E diin naxanye baxi i yii,

ne mən a falama nən i xa,
 e naxa, “Yireni ito xurun nxu ma,
 dəxədena nde fen nxu xa,
 nxu xa ba yigbətenxi.”

²¹ Nayi, i a falama nən i bəjəni,
 i naxa, “Nde itoe barixi n xa?
 Diine yi baxi n yii nun,
 n yi luxi alo gbantana.
 N bata yi xali konyiyani,
 n naməxin nan yi a ra!
 Nde diini itoe maxuruxi?
 N kedenna bata yi lu,
 koni diini itoe sa kelixi minən?”

²² Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “N na n yiin maligama nən siyane xa,
 n na n ma taxamasenni tema nən yamanane xa,
 e yi fa i ya dii xəməne ra e yii kanke,
 e yi i ya dii teməne maxali e tungunne ma.

²³ Mangane nan i ya diine maxuruma i xa
 mangane naxanle yi i ya dii teməne balo i xa.
 E yi e xinbin sin i yetagi,
 e yetagin yi lan bəxən ma,
 e yi i san ma ləxəne makən.
 I a kolonma nən nayi,
 a Alatala nan n tan na,
 naxanye e xaxili tixi n tan na
 ne mi yagima.”

²⁴ Sofaan seen naxan tongoxi yəngəni,
 na bə a yii ba?

Naxankata tiina muxu suxin nəe a futuxule ba?

²⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Sofana se tongoxin bama nən a yii yati,
 naxankata tiina muxu suxin yi a futuxulu.

N na i y ϵ ng ϵ fane y ϵ ng ϵ ma n ϵ n,
n yi i ya diine rakisi.

²⁶ Naxanye yi jaxu i ra,
n yi ne radin e bode ma
e balo e bode suben na,
e yi e bode wunla min
alo manpa n ϵ n ϵ na.
Nayi, adamadiine birin a kolonma n ϵ n
a Alatala nan n na,
i rakisimaan naxan i xunbama,
Yaxubaa Ala S ϵ nb ϵ mana.”

50

Ala nan a yamaan nakisima

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Futu kala kedin min ϵ n
n na n mexi ϵ nga ra naxan x ϵ n?
Hanma n na ϵ matixi n doli faane ma naxan x ϵ n?
 ϵ matixi ϵ hak ϵ ne nan ma fe ra
 ϵ nga ramexi ϵ matandine nan ma fe ra.
² N to fa, nanfera muxe mi yi be?
N to xinla ti, nanfera,
muxe mi n yabi?
N yiin dungi nayi ba,
a yi muxune xunba?
S ϵ nb ϵ mi n na ba,
n yi muxune x ϵ r ϵ ya?
Anu, n baa igen x ϵ rima,
n na n k ϵ nk ϵ a ma,
n yi baane findi tonbonna ra,
e y ϵ x ϵ ne yi kun,
bayo ige mi na,
e birin yi faxa min x ϵ nla ra.
³ N yi dimin naso kore

alo sunu dugina."

Marigina walikəna

⁴ Marigina Alatala bata n xaran
alogeo n xa a kolon
n naxan fale muxu xadanxine xa,
e sənbən sətə.
A n naxulunma xətən yo xətən,
alogeo n xa a falan name
alo a xarandiina.

⁵ Marigina Alatala bata n tunle rabi,
n tan fan mi murutəxi a ma,
n mi xətəxi xanbin na.

⁶ N na n fanna ti nən n bənbə muxune xa,
n yi n dəen ti ne xa
naxanye n də xabene matalama.

N mi n yətagin baxi konbin nun dəgen bun.

⁷ Koni Marigina Alatala n mali nən,
nanara n mi rayarabi.

N bata n yətagin findi fanyen na,
n to a kolon a n mi fama yagideni.

⁸ Naxan yoon fima n ma,
na bata maso.

Nde waxy n xun maxidi feni nayi?
En kitin yəba en bode xa!

Nde mi tinxi n ma yoon ma?

A xa fa n xili ma!

⁹ Marigina Alatala n malima nən.

Nayi, nde n yalagima?

E birin kalama nən
alo dugi fonna, kunle yi e don.

¹⁰ Nde a tuli matiyə Alaa walikəen na Alatala
yəəragaxun ma?

Naxan yo sigan tima dimini,

kεnεnna dasaxi naxan ma,
na xa a yigi sa Alatala yi,
a yi a xaxili ti a Ala ra!

¹¹ Koni ε tan naxanye tεne soma,
ε yi tanba radεgεxine tongo,
nba ε sigan ti ε yεtεna tεe dεgεn ma,
ε tanban naxanye radεgεxi.
Ε fa ito nan sεtεma:
ε faxama sοxεlεn nin.

51

Kisin naxan dan mi na

¹ Ε tuli mati n na,
ε tan naxanye tinxinyaan fοxο ra,
ε tan naxanye Alatala fenma!
Ε yεen ti fanyen na,
ε minixi naxan yi,
e nun gεmεna ε baxi dεnaxan yi.
² Ε yεen ti Iburahima ra, ε fafe,
e nun Saran, naxan ε barixi.*
Amasεtε n Iburahima xili waxatin naxan yi,
dii mi yi a yii nun.
Koni n barakan sa nεn a fe yi,
n yi mayixεtε wuyaxi fi a ma.
³ Alatala Siyon taan masabarima na kii nin,
a yi kininkinin a yire kalaxine birin ma.
A yi a tonbonna lu
alo Eden nakοna.†
A bοxο xarene yi lu alo Alatalaa nakοna.
Sewan nun jaxanna luma nεn a yi,
bεti xuine nun sigi xuine yi mε a yi.

* **51:2:** Iburahima nun Saran ma fe sεbεxi Dunuja Fεlεn 17.14
kui. † **51:3:** Eden nakοna fe sεbεxi Dunuja Fεlεn 2.8-9 kui.

⁴ Ala naxa, “Ε tan n ma yamana,
 ε tuli mati n na!
 Ε tan n ma yamanan muxune,
 ε n xuiin name,
 bayo n sariyan fima nεn,
 n ma kiti kεndεn yi findi kεnεnna ra siyane xa.

⁵ N ma tinxinyaan somatoon ni i ra,
 n ma marakisin yi makεnεn.
 N kiti kεndεn nafama nεn siyane ma n sεnbεn xεn.
 Fεxε ige tagi bεxεne yi e yigi sa n yi,
 e yi e xaxili ti n sεnbεn na.

⁶ Ε yεε rate kore,
 ε mεn xa bεxεn mato.
 Kore xεnna lεma ayi nεn alo tutina,
 bεxε xεnna yi jnān alo dugina,
 a muxune yi faxa alo tugetugene.
 Koni n ma marakisin luma nεn habadan,
 n ma tinxinyaan mi jnānε mumε!

⁷ Ε tuli mati n na,
 ε tan naxanye tinxinna kolon.
 Ε tan yamaan naxan n ma sariyan namaraxi ε
 bεjεni!

Ε nama gaxu muxune mafala xuine yεε ra,
 ε nama gaxu e konbine yεε ra.

⁸ Bayo, e fatin kalama nεn,
 kunle yi e don,
 alo domaan xiine bun,
 koni n ma tinxinna luma nεn habadan,
 n ma marakisin yi lu mayixεtε nun mayixεtεne
 xa.”

⁹ Keli Ala, keli! I sεnbε so!
 Alatala, i fangan nakeli
 alo lεxε singene,

alo waxati danguxine yi!
 I tan xa mi Misiran yamanan kala ba,
 i yi na ige yi ninginangani səxən?
¹⁰ I tan xa mi baa gbeen igen xara ba,
 tilin gbeen yi xəri.
 I tan xa mi kiraan sa baan xənna ma‡
 alogo i ya muxu xunbaxine xa gidi?
¹¹ Alatala na naxanye xərəya,
 ne xətəma nən.
 E fama nən gbelegbelə naxənaxani Siyon taani,
 habadan səwan yi e yətagini yalan.
 Naxənaxan nun səwan luma nən e yi,
 sunun nun kutunna yi jan fefe!

¹² N tan keden peen nan ε ralimaniyama.
 Nanfera ε gaxuma muxune yεε ra,
 naxanye faxama?
 Adamadiine rajənna luma nən
 alo səxəna.
¹³ I bata jinān Alatala xən naxan i daxi,
 naxan kore xənni fulunxi,
 a bəxə xənna bətən sa!
 I luma nən gaxuni waxatin birin i naxankata tiin
 bun ma
 alo a na a yitən i halagi xinla ma!
 Koni naxankata tiina fitinan minən?
¹⁴ A gbee mi fa luxi kasorasane xa bejın.
 E mi faxama kasoon na,
 donseen mi fa dasama ε ma sənən.
¹⁵ Alatala nan n tan na, i ya Ala,
 naxan fəxə igeni maxama,
 a mərənne yi xuxu. §

‡ 51:10: Na feen səbəxi Xərəyaan 14.21 kui. § 51:15: Igen
 mərənne: alo foyen na so igeni.

A xili nən Alatala Sənbən Birin Kanna.

¹⁶ N bata n ma falan ɳaso i dɛ
 n yi n yiin nininna ti i xun ma.
 N tan naxan kore xənna sa a funfuni,
 n yi bəxə xənna bətən sa,
 n yi a fala Siyon kaane xa, n naxa,
 "N ma yamaan nan ε tan na."

Ala Yerusalən sənbə soma nən

¹⁷ Ε xulun, ε xulun!
 Yerusalən kaane ε keli!
 Ε tan naxanye ε minxi Alatalaa xələn dələ
 lengenna ra
 ε tan naxanye a xələ igelengenna rafexin minxi
 han ε yi a jnan,
 a yi ε xunna firifiri!

¹⁸ Ε diin naxanye birin barixi,
 keden mi na naxan tiyε ε yee ra.
 Ε diin naxanye birin maxuruxi
 keden mi na naxan ε yii rasuxε.

¹⁹ Tərən bata ε sətə firin firin yeeen ma:
 gbalon nun halagina
 fitina kamən nun yengəna.

Anu, nde i ralimaniyε,
 nde i masabare?

²⁰ Ε banxulanne bata bira bəxən ma kira xunne
 birin na,

e fugaxi a ra
 alo bolen na a suxu lutin na,
 e saxi Alatalaa xələn bun,
 ε Ala bata a kənkə e ma.

²¹ Nanara, i tuli mati n na,
 taa tərəxina,
 i tan naxan xunna firifirixi,

koni i mi dəlo minxi!
²² Marigina Alatala ito nan falaxi,
 i ya Ala,
 naxan a yamaan xun mayengema, a naxa,
 “N ni igelengenna bama nən i yii
 naxan i xun magima a ra,
 n ma xəlo igelengenna.
 I mi fa a minma sənən.
²³ N na a soma nən muxune yii
 naxanye yi i tərəma,
 naxanye yi a falama i ma, e naxa,
 ‘I felen nxu xa dangu!’
 I yi i fanna ti e xa alo bəxəna
 alo kirana dangu muxune xa.”

52

Yerusalən xunba fena

¹ Ε xulun, ε xulun Siyon kaane!
 Ε mən xa sənbən sətə.
 Yerusalən taa sarijanxin muxune,
 ε dugi fajine tongo!
 Bayo, xəjəs sarijantaren mi fa soma ε konni.
² Ε yikunkun,
 ε gbangbanna ba ε ma Siyon kaane,
 Ε mən xa keli,
 ε dəxə ε funfu fonni.
 Ε lutine ba ε kəe,
 ε tan Yerusalən taan muxu suxine!
³ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Bayo ε matixi nən,
 ε sare mi fi,
 ε mən xunbama nən, se mi fi.”
⁴ Marigina Alatala mən ito nan falaxi, a naxa,

“N ma yamaan sigaxi nən Misiran yamanani singen,

a sa lu konyiyani,

koni dənxən na,

Asiriya kaane nan e naxankata.”

⁵ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Iki, n fa nanse ligama?

N ma yamaan bata xali konyiyani,

e mi sara.

Naxanye bata nəən sətə e xun na,

ne sənxəma,

e n xinla rayelefuma waxatin birin.”

Alatalaa falan nan na ra.

⁶ “Nanara, n ma yamana n xinla kolonma nən,

nanara e a kolonma nən na ləxəni,

a n tan nan falan tixi,

n naxa, ‘N tan ni i ra!’ ”

⁷ Xəra fajı yibane faan lanxi geyane fari han,

naxanye bəjəe xunbenla fe ralima,

naxanye fama səwa feen xibarun na,

naxanye marakisina fe falama,

naxanye a falama Siyon kaane xa,

e naxa, “Ə Ala nan mangan na!”

⁸ Ə tuli mati ə taan kantan muxune xuiin na!

E xuini tema,

e birin yi sənxə sewani,

bayo e Alatala toma fe Siyon taani e yətagi.

⁹ Ə xuini te,

ə gbelegbele sewani ə bode xən ma,

Yerusalən taa kalaxin muxune!

Bayo Alatala a yamaan masabarima,

a Yerusalən taan xunbama nən.

¹⁰ Alatala bata a yii sarihanxin sənbən makenən

siyane birin yetag*i*,
 bɔxɔn danne birin en ma Alaa marakisin toma
 nɛn.

¹¹ Ε siga, ε siga, ε mini na yi!
 Ε nama din se sarijanare yo ra!
 Ε masiga e ra, ε yi sarijan
 ε tan naxanye Alatalaa goronne maxalima!

¹² Ε mafuraxin nama mini,
 ε nama siga ε giye,
 bayo Alatala tixi ε yee ra.
 Isirayilaa Ala mɔn luma nɛn ε xanbi ra ε kan-
 tandeni.

Alatalaa walikɛna

¹³ N ma walikɛna fe sabatima nɛn,
 a fe yi mate, a yi tide gbeen sɔtɔ,
 a binyen sɔtɔ,

¹⁴ hali a fe to findixi tɛrɛna feen na muxu wuyaxi
 xa,
 bayo a yetagin mi yi fa luxi alo muxuna,
 a kiin mi yi fa maliga adamadiin na.

¹⁵ Anu, a siya wuyaxine rasarijanma nɛn wuli
 raxuyaxin xɔn.

Falan yiŋan mangane dɛ a yetag*i*,
 bayo e bata feen to naxan munma yi fala e xa,
 e munma yi naxan mɛ nun,
 e yi na famu.

53

¹ Feen naxan nalixi en ma, nde laxi na ra?
 Alatala a sɛnbɛn makɛnɛn nde xa?

² Alaa walikɛn sabati nɛn a yetag*i*
 alo sansi sonla,

alo wudi salenna
 naxan minima bɔxɔ xareni.
 A mi yi tofan,
 a mi yi nɔrɔxi
 naxan a ligɛ en yabu a ra.
 A to ki yo mi yi en mabandunma.
³ A yi rajaxuxi nɛn,
 muxune yi e mɛ a ra.
 Muxu sɔxɔlexin nan yi a ra
 naxan bata yi dari tɔrɔn na,
 muxe mi yi wama naxan mato feni.
 A yi rajaxuxi,
 en mi yi a yatɛxi se ra.

⁴ Anu, a en ma furene sɔxɔlen nan tongo,
 a yi a ti en ma tɔrɔne ra.
 Koni, en yi mirixi a ma
 fa fala a Ala nan a ratɔrɔnxi,
 a yi a naxankata,
 a yi a rayarabi.
⁵ Anu, muxune a sɔxɔn en yulubine nan ma fe ra,
 a yi rahalagi en hakɛne fe ra.
 Maratɔrɔnna naxan bɔjɛ xunbenla fiyɛ en ma,
 na yi sa a fari,
 en kɛndɛyaan sɔtɔxi a maxɔlɔne nan xɔn.
⁶ En birin bata yi lɔ ayi,
 alo xuruseene,
 birin yi sigama a gbee kira nan xɔn,
 koni Alatala yi en birin haken goronna dɔxɔ a tan
 xun ma.
⁷ E a naxankata nɛn,
 e a rayarabi, a mi sese fala.
 A yi lu alo yɛxɛɛ diin naxan xalima a faxadeni,

alo yεχεεн naxan a dunduma
e нεma a fati ma xabene maxabε,
a mi sese fala.

⁸ A xali нεn gbaloni, a makiti,
koni nde yi kɔntɔfilixi na feen na
a waxatin muxune yε
Amasɔtɔ a ba нεn нεjнε muxune yε
naxankatan yi sa a fari n ma yamaan yulubine fe
ra.

⁹ A gaburun lu нεn muxu naxine yε,
a maluxun nafulu kanne fεma,*
hali a to mi gbalo fe yo lig
a mi yanfa fala yo ti.

¹⁰ Alatala tin нεn a xa halagi xεleni,
bayo xa a niin ba tagi yitɔnna saraxan nan na,
a mayixεtεne toma нεn
a siimayaan yi xunkuya ayi
Alatala yi a sagoon nakamali a xɔn.

¹¹ A niin sɔxεlεne dangu xanbini,
a kεnεnna toma нεn, a wasa.
A kolonna xɔn,
n ma walikε tinxinxin muxu wuyaxi ratinxixinma
нεn
a yi e hakεne goronna tongo.

¹² Nanara, n tide gbeen soma a yii нεn,
a yi yεngε se tongoxine yitaxun e nun sεnbεmane.
Amasɔtɔ a tin нεn a sayaan ma,
a yatε нεn alo fe jaxi rabane,
a yi muxu wuyaxi yulubin goronna tongo
a yi solonaan ti hake kanne xa.

* **53:9:** Na feen sεbεxi Matiyu 27.57-60 kui.

54

Yerusalen mi fa rabeñinxí

- ¹ I tan Yerusalen taan naxan luxi alo gbantana,
i xa sëwa, i tan naxan mi dii barixi!*
I xa ñaxan i sənxə sëwani,
i tan naxan mi dii sətən xələn kolon.
Bayo ñaxalan nabəñinxina diine wuyama ayi nən
dangu xəmə taa ra dəxən gbeene ra.
Alatala naxa na kiini.
- ² I ya bubuni gbo, i yi a fari sa han!
I nama sike,
i ya bubun lutine rakuya ayi,
i yi a senbetenne xən din.
- ³ Amasətə ε sabatima nən yiifanna nun kəmenna
ma,
yamanane yi findi ε yixətene gbeen na,
e yi taa yigenle rafe.
- ⁴ Ε nama gaxu,
amasətə ε mi yagin sətəε.
Ε nama kəntəfili amasətə ε mi rayagima,
koni ε jin'anma nən ε dii jərəyaan yagin xən
ε mi fa ε mirima ε kaja gileyaan yagine ma sənən.
- ⁵ Amasətə naxan ε daxi,
na luxi nən alo ε xəmən nan na ra.
A xili nən Alatala Senben Birin Kanna.
Isirayilaa Ala Sarıñanxin nan ε xunbama.
A xili nən bəxən birin ma Ala.
- ⁶ Amasətə Alatala mən ε xilima nən
alo ñaxanla naxan yi rabeñinxí,
naxan sunuxi!
Muxun mi nəε a foninge waxatin ñaxanla ramε!
Ε Ala naxa na kiini.

* ^{54:1:} Yerusalen taan yatəxi gbantan na nən bayo a muxune bata
yi siga konyiyani yəngən xən.

⁷ N na ε rabej̄in nən waxatidi,
koni n mən yi ε xən suxu kininkinin gbeeni.

⁸ N na n yətagin luxun nən ε ma waxatidi,
n ma xələ gbeeni.

Koni n kininkininma ε ma nən
n ma habadan hinanni.

Alatala na nan falaxi naxan ε xunbama.

⁹ Ala naxa, “N na a ligama nən to
alo Nuhan waxatinī,
n na n kələ waxatin naxan yi fa fala
fufa gbeen mi fa sama bəxə xənna xun ma sənən.
N mən bata n kələ na kiini,
n mi fa xələma ε xili ma sənən,
n mi fa n kənkəma ε ma sənən.

¹⁰ Hali geyane xuruxurun,
hali yire matexine yimaxa,
n ma hinanna mi a makuyε ε ra,
n ma bəjəe xunbeli layirin mi kale en tagi.”
Alatala naxa na kiini,
naxan kininkininx ε ma.

Ala mən Yerusalən tima nən

¹¹ Yerusalən taa tərəxina,
foye gbeen naxan yimaxaxi,
muxu yo mi naxan madəndənxi!

Awa, n tan, Ala, n mən Yerusalən taan tima nən
gəmə tofanine ra,

n mən yi a bəten sa gəmə mamiloxi fəjine ra.

¹² N taan makantan sangansone findima nən gəmə
gbeeli fəjine ra,

n yi taan so dəeñe ti gəmə fixə mayilenxine ra
n taan nabilinna yinna ti bəxə bun nafunle ra.

¹³ ε diine birin findima nən Alatalaa xarandiine
ra,

e bɔŋe xunbenla yi gbo ayi.
14 Ε sabatima nɛn tinxinyani.
 Naxankatan masigama ε ra nɛn.
 Ε mi fa gaxuma sese yεε ra,
 gaxun masigama ε ra nɛn,
 a mi fa a masoma ε ra.
15 Xa muxune ε yɛngε,
 na mi kelixi n tan ma,
 naxan yo na ε yɛngε,
 na birama nɛn ε sanna bun!
16 A mato, n bata xabun da,
 naxan tigen tɛen nafema,
 naxan yɛngε so seen nafalama a kiini.
 Koni n tan nan mɔn halagi tiin daxi
 naxan a kalama.
17 Yɛngε so se yo na rafala ε xili ma,
 na mi fefe ligε ε ra.
 Naxan yo na ε tɔŋegε kitisadeni,
 ε yoon sɔtɔma na ma nɛn.
 Alatalaa walikεne na nan sɔtɔma e kεen na,
 n bata na kitin sa e xun mayɛngɛn na.
 Alatalaa falan nan na ra.

55

Alaa marakisin sare mi na

1 Min xɔnla ε tan naxanye birin ma,
 ε birin xa fa, igen ni i ra!
 Hali gbeti mi ε yii, ε fa,
 ε fa donseen sara, ε a don!
 Ε fa minseen nun nɔnɔn sara,
 gbeti mi fama, a sare mi fama.
2 Nanfera ε seen sarama
 donse mi naxan na?
 Nanfera ε yɛtɛ yixadanma seene fe ra

naxanye mi ε wasama?

Nayi, ε tuli mati n na ki fani,

ε yi donse kəndən don,

donse naxumene yi ε nii yifan ε ma.

³ ε tuli mati, ε fa n ma,

ε n xuiin name,

ε nii rakisin sətəma nən.

N habadan layirin xidima en tagi nən,

alo n hinanna nun tinxinna naxan yita Dawuda
ra.

⁴ N bata Dawuda findi seren na siyane xa,

e nun mangana siyane xun na.

⁵ ε siyana ndee xilima nən

ε mi naxanye kolon,

siyaan naxanye mi ε kolon,

ne yi e gi e fa ε fema

Alatalaa fe ra,

ε Ala Isirayilaa Ala Sarıjanxina,

naxan xunnayerenna fima ε ma.

⁶ ε Alatala fen

a tinma ε xa a to waxatin naxan yi.

ε a xili,

a maso ε ra waxatin naxan yi.

⁷ Muxu naxin xa xətə a kiraan fəxə ra,

hake kanna xa a miriyane lu,

a tubi Alatala ma,

naxan kininkininma a ma,

en ma Ala naxan a mafeluma hinanni.

⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Bayo n ma miriyane mi ε miriyane ra,

ε kirane mi lanxi n ma kiraan ma.

⁹ Kore xənna matexi bəxən xun ma kii naxan yi,

n fan ma kirane fisə ε kirane xa na kii nin

n ma miriyane fan yi fisa ε miriyane xa na kiini.”

10 Tulen nun balabalan kesene godoma keli kore
anu, e wuyenna mi tε kore
fɔ bɔxɔ xənni kun,
e yi seene rasoli, e sabati
e yi findi sansi bogine ra xεε biine xa,
e findi donseen na kametone xa.

11 N ma falan fan na kii nin
naxan minima n dε.
A yigenla mi xεtε n ma,
fɔ a n waxən feen liga,
a n ma fe ragidixin nakamali,
n na a rasigaxi naxan na.

12 Ε minima konyiyani sewan nin,
ε yi rafa bɔjε xunbenli,
geyane nun yire matexine sənxəma nən jaxanni ε
yεε ra,
burunna wudine birin yi e yiine bɔnbo.

13 Nali yirene yi findi fɔfɔ yirene ra,
tansin yirene yi findi miriti wudi xiri jaxumε
yirene ra.

Na findima nən xinla ra Alatala xa,
habadan taxamasenna
naxan mi kalama mumε!

56

Ala Batu Banxin siyane birin xa

1 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Ε kiti kεndεn sa,
ε tinxinyaan liga,
amasɔtɔ n ma marakisin bata maso
n ma tinxinyaan makεnεnmatɔɔn ni i ra.

² Sewan na kanna xa
naxan na ligama,
adamadiin naxan na suxuma,
a yi Matabu Lɔxɔn binya,
a mi a rayelefu,
a yi a yiin ba fe naxin birin yi.”

³ Xɔŋen naxan findima Alatala gbeen na,
na nama a fala, a naxa,
“Alatala n bama nən a yamaan ye!”

Hanma xemə tegenna* yi a fala, a naxa,
“Wudi xaren nan tun n tan na!”

⁴ Amasotɔ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Naxanye n ma Matabu Lɔxɔn binyama
e yi n nafan feen sugandi,
e lu n ma layirin bun ki fají,

⁵ n yirena nde luma nən e xa n Batu Banxin nun a
yinna kui,
n yi e xinle səbə mənni
alogó jinan nama ti e xɔn.

Na tənəna e ma dangu dii xemene nun dii temene
ra.

N xinla naxan fima e ma,
na luma nən habadan,
sese mi a bə na.

⁶ Xɔŋen naxanye findixi Alatala gbeen na,
alogó e xa a batu,
Alatala xinla rafan naxanye ma,
naxanye birin Matabu Lɔxɔn binyama,
e mi a rayelefu,
e lu n ma layirin bun ki fají,

* **56:3:** Xemə tegenna: Na waxatini, mangane yi xemena ndee tegenna nən alogo e xa e yengi dəxə mangana feene xɔn, e mi bira mangana naxanle fəxə ra. Be a sunuxi bayo a kolon a xinla ləma ayi nən, a to mi diin barima.

⁷ n ne xalima nən n ma geya sarijanxin fari,
 n yi e rasewa n xinla maxandi banxini.
 E saraxa gan daxine nun e saraxane rasuxuma
^{nən}
 n ma saraxa ganden fari,
 amasətə n ma banxin xili bama nən,
 Ala maxandi banxina siyane birin xa.”
⁸ Marigina Alatalaa falan ni ito ra,
 a tan naxan Isirayila muxu suxine malanma, a
 naxa,
 “N bata ndee malan,
 n mən gbeteye malanma nən sa ne fari.”

Mangaxine fe

⁹ Ε tan burunna subene,
 ε tan fətən yi subene, ε fa ε dəge!
¹⁰ Isirayila xun makantanne bata findi danxutəne
 ra,
 e mi sese kolon,
 e bata findi bare bobone ra,
 naxanye mi nəe wonwonjə.
 E luma saxi nən, e lu xiye sε,
 xixənla yi rafan e ma.
¹¹ Barene nan ne ra naxanye seni bəma,
 naxanye mi wasama mumε!
 Xuruse rabane nan ne ra
 naxanye mi sese famuma.
 E birin sigama e gbee kiraan nan xən.
 Birin biraxi a yətə tənən nan fəxə ra.
¹² E naxa, “Ε fa, nxu xa sa dələn fen!
 En dələn min han en xunna yi keli!
 Tila fan luma nən alo to,
 bayo a gbegbe mən luxi.”

57

¹ Tinxindene halagima,
koni muxu yo mi a mirima na feen ma.

Lannaya muxune faxama,
muxu yo mi a famuma fa fala
tinxindene faxama n̄en
alogo e xa ba gbalō famatōn yee ra.

² Bayo naxanye sigan tima n̄ondini,
ne soma b̄n̄e xunbeli yiren nin,
e matabuden s̄t̄o.

³ Ε tan k̄eramuxu diine, ε maso be,
yalunde b̄ns̄onna,
naxan yalunyaan ligama!

⁴ Ε nde magelema,
ε d̄en bandunma nde ma
ε l̄enna raminima nde ma?
Ε mi findixi dii murut̄xine xan na ba,
wule fala b̄ns̄onne,

⁵ ε tan naxanye kunfan nagboma ayi wudine ki-
deni,
e nun wudi yif̄t̄onxine birin bun,
ε tan naxanye ε diine k̄e raxaban darane kideni,
e nun ḡme longonne ra?

⁶ Ḡme malaxunxine nan ε k̄en na ε xude kidene
ȳl,

ε gbeen ne nan na Isirayila kaane!
Ε minse saraxane b̄x̄onxi ne nan xa,
ε yi bogi se saraxane ba e xa.

N n̄e dij̄e na birin bun ba?

⁷ Ε sa ε sadene tixi geya matexine nan fari,
ε tema menna nin ε sa saraxane ba.

⁸ Ε bata ε suxurene singan ε banxin d̄en nun a ti
wudine xanbi ra.

Σ bata ε masiga n na,
 ε ragenla yi lu,
 ε te ε sade xungbeen ma,
 ε nun muxune yi lanna raso ε tagi
 a rafan ε ma ε nun naxanye xa kafu,
 ε yi lu ne matoε.

⁹ Σ bata siga turen na manga gbeen kideni,*
 ε yi latikənənna ragbo ayi.
 Σ bata ε xərane rasiga pon,
 ε yi godo han laxira yi.

¹⁰ Σ bata ε yixadan na sigatine yi han,
 koni ε mi a fala,
 ε naxa, “A lu na!”
 Σ mən ε sənbə soxi, ε mi xadanxi.

¹¹ Nayi, ε yi gaxuxi nde yεε ra,
 naxan a ligə, ε n yanfa,
 n ma fe mi fa rabiraxi ε ma,
 ε mən mi ε mirima n ma?
 N to dunduxi xabu to mi a ra,
 na nan a ligaxi,

ε mi fa gaxuma n yεε ra ba?

¹² Koni n na ε gbee tinxinna
 nun ε kewanle raminima nən kənənni.
 E tənə mi luma ε ma.

¹³ Σ na ε xui ramini malina fe ra,
 ε suxure kurun xa ε xunba!
 Foyena e birin xalima nən,
 foyedi xurun yi e tongo a siga e ra.
 Koni naxan na a yigiya n tan yi,
 na yamanan sətəma nən a kεεn na,
 n ma geya sarijanxin yi findi a gbeen na.

* **57:9:** Waxatina nde, Manga gbeeni ito findixi suxurena nde nan na.

Ala a yamaan nakendeyama nən

¹⁴ A falama nən nayi, fa fala,
“Σ kirani tən ki fajni,
ε kiraan kalaxi yirene birin nafala n ma yamaan
yee ra.”

¹⁵ Amasətə kore xənna Ala matexina ito nan falaxi,
naxan na yi habadan,
naxan xili sarijan, a naxa,
“N dəxi yire matexi sarijanxin nin,
koni n mən muxu jaxankataxine xən
naxanye e yetə magodoxi
alogo n xa muxu nii səxəlexine rasewa.

¹⁶ N mi luma yalagin tiyə waxatin birin,
n mi luyə xələxi habadan,
bayo muxune niin bama nən n yetagi nayi,
n naxanye daxi, ne yi raxəri.

¹⁷ N bəjen bata te Isirayila kaane ma
lan e hake tongoxine fe ma miləni,
n yi e jaxankata,
n yi n yetagin luxun e ma n ma xəloni.
Anu, e tengbesenxin bata lu e bəjəna kiraan xən.

¹⁸ N bata e kəwanle to,
koni n na e yiylanma nən,
n yi ti e yee ra, n mən yi e madəndən,
e nun naxanye sunuxi e fəxə ra.

¹⁹ N tantun falan sama nən e də.
Bəjəxunbeli dəfexin yi lu muxune xa
naxanye makuya e nun naxanye maso!
N na e rakendeyama nən.”

Alatala naxa na kiini.

²⁰ Koni muxu jaxine luxi nən
alo fəxə igen naxan walaxi ayi
naxan mi noə a raxare

naxan walanye boron nun ləxən nakelima.

21 N ma Ala naxa,
“Bəjne xunbeli mi muxu naxine xa!”

58

Sunna naxan nafan Ala ma

1 Sənxə i xuini texin na!
I xuini te han alo xəta xuina,
i n ma yamana murutəna fe rali e ma,
i yi Yaxuba yixətəne yulubina fe fala e xa!
2 E waxi n tan nan fen fe yi ləxə yo ləxə,
e səbə soxi n ma kiraan kolon feni,
alo yamaan naxanye yi tinxinyaan ligama
naxanye mi e mexi e Alaa kiti kəndəne ra.
E n maxədinma
a n xa kiti tinxinxine sa e xa.
3 E naxa, “Nxu sunna suxuma nanfera,
xa i mi a toma?
Nxu nxu yətə tərəma nanfera,
xa i mi na yatəxi?”
Anu, ε na sunna suxu ləxən naxan yi,
ε ε rafan feene nan ligama,
ε yi ε walikəne naxankata.
4 E nəma sunni,
sənxə sənxən nun yəngəne na a ra,
ε bənbən ti a naxin na.
Koni xa ε sunna suxu alo to,
ε xuiin mi Ala lima.
5 N na ε xaranxi na sunna sifan nan ma ba
alogo tun muxun xa a yətə tərə ləxəna nde yi,
alogo tun muxun xa a xun sin
alo səxəna,
a yi sunu dugine ragodo a ma,

a yi a sa xubeni.

Σ na nan ma ba, a sunna,
ləxən naxan nafan Alatala ma?

⁶ N na ε xaranxi sun suxu kiini ito nan ma:
Σ yələnxən jaxine ba muxune ma,

ε konyine fulun,

ε muxu jaxankataxine xərəya

ε xun xidi wudine birin kala.

⁷ Feni itoe xa mi a ra ba:

Σ donseni taxun ε nun kamətəne ra,

ε yiigelitəne yigiya ε konni,

yigiyade mi naxanye yii,

ε dugin so muxune yii,

marabənna naxanye ma,

ε ba ε xun xanbi soε ε ngaxakedenne yi?

⁸ Nayi, ε yanbanma nən

alo kuye bamatəna

ε yi kəndəya mafureñ,

ε tinxinyaan yi ti ε yee ra,

Alatalaa binyen yi ε kantan ε xanbi ra.

⁹ Nayi, ε xinla tima nən,

Alatala yi ε yabi,

ε xui raminima nən a ma,

a yi a fala, a naxa, “N tan ni i ra!”

Xa ε konyiya feene masiga ε konna ra,

ε ba ε yii sonla tiye bonne ra,

ε ba fala jaxine tiyε,

¹⁰ xa ε ε yetə fi kamətəne fe ra,

ε muxu jaxankataxine ralugo,

nayi, ε yanbanma nən dimini,

kəeən yi lu ε xa alo yanyi tagina.

¹¹ Alatala tima nən ε yee ra waxatin birin,

a yi ε rawasa tonbonni,

a yi ε fati bəndən sənbə so.
 Nayi, ε luma nən alo nakə ige saxina,
 alo tigin naxan mi xarama.
¹² Yire kalaxi fonne mən tima nən ε barakani,
 ε benbane banxi kalaxine mən yi bətən sa,
 a yi fala ε ma, a “Yinna yinle yitən muxun naxanye
 kirane nun dəxədene rafalama.”

Matabu Ləxəna fe

¹³ Xa i yətə suxu Matabu Ləxən kala feen ma,
 i ba i yətə rafan feene ligə n ma ləxə sarijanxini,
 xa i a fala Matabu Ləxən ma,
 a “səwa ləxəna,”
 i yi a fala Alatalaa ləxə sarijanxin ma,
 a “ləxə binyena,”
 i yi a binya,
 i mi siga i yətə a kiraan xən,
 i mi i yətə rafan fe ligə
 hanma i fala fuune ti,
¹⁴ nayi, i sewama nən Alatala yi,
 n yi i rate bəxən yire matexine fari,
 n yi i balo i benba Yaxuba kəen na.
 Alatala də xuiin nan na ra.

59

Yulubin naxanye ε masigama Alatala ra

¹ Alatala yiin mi dungi,
 a yi ε rakisi.
 Tuli xəri mi a ra
 naxan mi ε xuiin namε.
² Koni ε hakəne nan ε masigama ε Ala ra,
 ε yulubine nan a yətagin luxunma ε ma,
 naxan a ligama a mi ε xuiin namεma.
³ Bayo faxa ti wunla ε yiine ra,

ε yiine hakε feene yi,
wulena ε dε,
tinxintareya falan nan ε lənna ma.

⁴ Muxu yo mi a mawugama tinxinni,
muxu yo mi kitin yεbama nəndini,
muxune yigi saxi e fala fuune nun wule falane nin.
Fe kobil muxune kui
alo e fudi kanna na a ra,
e yi lu hakene bare.

⁵ E koso xəlene birama,
e yalane yitənma muxune yεε ra
alo simisamana.
Naxan na e xəlene don,
na yi faxa,
anu xa keden bə,
sajni naxin nan minima a kui.

⁶ E fan mi yalani tənma dugin xan na de,
e mi nəe e ragenla luxunjε e yii fəxəne ra.
Hakene nan ne ra,
gbalon nan tun e yiine ra.

⁷ E sanne e rasigan fe naxini mafureñ!
E mafura səntarene wunla raminε,
e miriyane naxu,
gbalon nun kalan nan e kirane xən.

⁸ E mi bəñε xunbenla kiraan kolon.
Kiti kəndən mi e kiraan xən.
E kira yifuxine nan nafalama e yεtε xa,
naxan yo na siga e xən,
na mi bəñε xunbenla sətəma.

Alaa yamaanyi e ti e yulubine ra

⁹ Nanara, kiti kəndən makuya en na
tinxinna mi a masoma en na.

En yengi k_εnennna ma,
koni en dimin nin!
K_εnennna na,
koni en sigan tima banban dimin nin.

¹⁰ En tantanma
alo danxut_εne n_εma sigan tiy_ε banxin x_εn,
a luxi alo en y_ε mi na,
en tantanma.

En na en sanna radinma yanyin na
alo fitirin na a ra.

En luxi n_εn
alo faxa muxune niiramane y_ε.

¹¹ En s_εnx_εma alo kanko x_εnene,
en kutunma alo ganbane.

En yengi a ma kiti k_εnd_εn xa sa en xa,
koni na mi ligama!

En yengi kisin ma,
koni a makuya en na!

¹² Amas_εt_ε nx_ε matandine gbo i tan Ala y_εtagi,
nx_ε yulubine sereyaan bama nxu xili ma,
nx_ε matandine nxu f_εx_ε ra,
nxu nxu hakene kolon:

¹³ Nxu bata murut_ε,
nxu Alatala yanfa,
nxu yi nxu masiga nx_ε Ala ra.

Nxu gbalo feene nun murut_ε feene nan falama,
nxu wulene fala nxu bata naxanye yit_εn nxu
b_εj_εni.

¹⁴ Nanara, nxu nxu m_εma kiti k_εnd_εn na,
tinxinyaan yi masiga nxu ra pon!
Lannayaan bata kala yamani,
jondi fala mi na.

¹⁵ Lannayaan bata l_ε ayi,

naxan na a mε fe naxin na,
na yi findi muxu kansun dixin na.

Ala fama Yerusalen yi

Alatala yi a to a kiti kəndən mi fa na mumε,
na yi rənaxu a ma.

¹⁶ A yi a to a muxu fəni keden peen mi na.
Na yi a raterəna

fa fala a solona muxu mi na.

Nayi, a yətəen yi marakisın ti,
a tinxinyaan yi findi a mali seen na.

¹⁷ A yi tinxinyaan findi a kanke yε masansanna ra,
a yi kisin findi a xunna makantan wure kəmətin
na,

a gbee nəxən yate a dugin na,
a yi a yətə rabilin a xanuntenya gbeen na
alo doma gbeena.

¹⁸ A muxune birin kəwanla saranma e ra nən,
a yi fitinan nagidi a yəngε faane ma
a yi a gbeen nəxə a yaxune ma,
a yi ige tagi bəxəne saran
alo a lan e ma kii naxan yi.

¹⁹ Nayi, muxune gaxuma nən Alatala xinla yee ra
sa keli sogeteden ma
han sa dəxə sogegododen na.

Yaxune na fa alo baana,
Alatala də foyena e radinma ayi nən.

²⁰ Xunba tiin fama nən Siyon taani Yaxuba
yixətəne xa

naxanye na xətə e Ala matandine fəxə ra.
Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Alatala naxa, “N ma layirin ni ito ra nxu nun
ne tagi: N ma Nii Sarıjanxin naxan ε ma, e nun n
ma falane n naxanye rasoxi ε dε, ne mi bama ε dε,

e mən mi bama ε diine dε, e mən mi bama ε diine
yixεtεne dε keli iki ma han habadan!" Alatala naxa
na kiini.

60

Alatalaa binyen Yerusalen yi

¹ Ε keli, ε yanban,
amasətə ε kənənna bata fa.
Alatalaa binyen bata te
alo sogena, a degəma ε xun ma.

² Ε a mato, dimin bata sin bəxən ma
e nun dimin gbeen yamanane xun ma,
koni Alatala bata mini kənənni ε tan xun ma,
a binyen yi godo ε ma.

³ Siyane sigan tima ε kənənni
ε mayiyalanna yi kənənna fi mangane ma
alo sogen tematəna.

⁴ Ε yee rakojin ε rabilinni:
birin e malanma, e fama ε fəma.
Ε dii xəmene fama sa keli yire makuyeni,
ε dii temene maxalima muxune yii kanke.

⁵ Ε na a to, ε səwan gboma ayi nən,
ε bənən dinma nən səwani, ε paxan,
bayo fəxə igen nafunle e xun sama ε ma nən,
siyane nafunle yi fa ε ma.

⁶ Nəgəmə kurune luma nən ε yamanan birin yi,
Midiyan nun Efa bənsənne nəgəmə kendəne.
Muxune birin fama nən xəmaan nun wusulanna
ra ε xən
sa keli Saba yamanani,
e fa Alatalaa binyen naliyε.

⁷ Kedari* bənsənna xuruse kurune birin malanma
 nən ε konni,
 Nebayoti bənsənna xuruseene luma nən ε sagoni,
 e ba saraxa gan daxine ra n ma saraxa ganden fari,
 e yi rafan n ma.

N yi a ligə n ma banxi nərəxin yi nərə han!

⁸ Ndee ne ra
 naxanye tunganma alo kundana,
 alo ganban naxanye tunganma siga e təen ma?

⁹ Ige tagi bəxəne yigi saxi n tan nin,
 Tarasisi kunkine sigama kunkin bonne yee ra,
 sa fa ε diine ra sa keli yire makuyeni
 e nun e gbeti fixən nun e xəmana Alatalaa xinla fe
 ra, ε Ala,
 Isirayilaa Ala Sarıjanxina,
 naxan nərən fixi ε ma.

¹⁰ Xənəne mən ε taan makantan yinna tima nən,
 e mangane yi findi ε walikəne ra,
 bayo n na ε naxankata nən n ma xələ gbeeni,
 koni n kininkininma nən ε ma n ma hinanni.

¹¹ E taan so dəeñe luma nən nabixi habadan,
 e mi balanjə kəeñ na e mi balanjə yanyin na,
 alogo siyane nafunle xa so ε konni,
 e nun e mangane nun e fəxə ra birane.

¹² Bayo, siyaan nun yamanan naxanye mi wale ε
 tan xa,
 ne halagima nən.
 E raxərima nən fefe!

* **60:7:** Kedari findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen səbəxi
 Dunuja Fələn 25.13 kui.

13 Liban yamanan binyen fama nən ε konni,
fəfəne nun gbinjəne nun xarinne birin
alogo e xa fa n ma yire sarijanxin nayabu,
alogo n xa n san tiden binyen nagbo ayi.

14 Ε jaxankata muxune diine fama nən,
e fa e felen ε yetagī,
muxun naxanye ε rajaxuxi,
ne birin yi fa e xinbi sin ε bun ma.
E yi a fala ε ma,
a “Alatalaa taana,
Isirayilaa Ala Sarijanxina taana, Siyon.”

15 Ε yi rabejinxī, ε rajaxu,
muxu yo mi yi fa danguma ε konni.
Iki, n xunna kenla fima ε ma nən habadan,
n yi ε findi sewa xunna ra mayixetē nun
mayixetēne xa.

16 Ε siyane nun e mangane nafunle donma nən,
nayi, ε yi a kolon
a n tan nan Alatala ra
naxan ε rakisima,
ε xunbamana, Yaxubaa Ala Senbemana.

17 N xəmaan nafama nən ε ma sulan jəxəni,
e nun wure gbetina wure fəren jəxəni.
N sulan nafama ε ma nən wudin jəxəni,
e nun wuren na gemen jəxəni.
N yeeeratine nun kuntigine fi ε ma
naxanye bənə xunbenla nun tinxinyaan nasoma.

18 Gbalona fe mi fa məma ε yamanani,
hanma kalana hanma halagina ε bəxən danne ra,
ε yi ε taan makantan yinna xili sa “Marakisina,”

ε yi ε taan so dεεne xili sa “Tantunna.”

¹⁹ Sogen xa mi fa findima kεnεnna ra ε xa yanyin na,
hanma kike dεgεna kωεεn na,
koni Alatala nan fa findima kεnεnna ra ε xa habadan,
ε Ala yi findi ε binyen na.

²⁰ Sogen mi fa birama ε konni sənən,
kiken mi fa godoma ε konni,
bayo Alatala nan findima kεnεnna ra ε xa habadan
ε sunu lɔxəne yi jnān.

²¹ Nayi, tinxin muxune nan tun fa luma ε ya-
manani,
yamanan findima nεn e gbeen na habadan.
E tan findima nεn n ma sansi sonla ra,
n naxan sixi n yiine ra,
alogo e xa n ma binyen makεnεn.

²² Naxan xurun ε tagi,
na muxu wuli keden naminima nεn,
muxudina ε tagi,
na bənsənna yi findi siya sənbəmaan na.
N tan Alatala,
n na feene rabama nεn mafurεn,
e waxatin na a li.

61

Marakisi xεrana

¹ Marigina Alatalaa Niina n yi,
bayo Alatala bata n sugandi,
a n xa Xibaru Fajin nali yiigelitəne ma,
a bata n nasiga
a n xa muxu bɔŋε kalaxine mali,

a n xa xərɔya feen kawandin ba suxu muxune xa,
e nun kasorasane bejɪn fena.

² N yi Alatalaa hinan jneəna fe rali
e nun en ma Ala gbeeŋɔxɔ lɔxɔna,
alogo n xa muxu sunuxine madəndən,

³ naxanye wugama Siyon taani,
n yi ne ralimaniya.

Benun e xa xuben sa e xunni sununi,
n yi mangaya kəməti fajin so e xun na,
n sewa turen sa e xunni
benun a xa findi sunun na,
n tantun dugin nagodo e ma
benun a xa findi xaxili kalan na,
alogo muxune xa a fala e ma misaala ra
fa fala muxu tinixinxine alo warine,
Alatala muxun naxanye rasabatixi
alogo a binyen xa makənen.

⁴ E mən singe ra fonne taa xənne tima nən,
e yire kalaxi fonne yitən
e yi taa rabəjinxine ti,
dənaxanye kalaxi
xabu mayixətə danguxine.

⁵ Xəjəne findima nən ε xuruse rabane ra,
siya gbətəne diine yi findi ε xəε biine nun manpa
bili nakə walikəne ra.

⁶ Koni a falama ε tan ma nən,
a Alatalaa saraxaraline,
a fala ε ma,
a en ma Ala batu muxune.
Ε baloma nən siyane nafunle ra,
ε yi ε kanba e binyeni.

7 Benun ε xa yagi,
 ε seene dəxəde firin sətəma nən.
 Benun ε xa rayarabi,
 ε gbelegbelema nən səwani ε kεəna fe ra.
 Ε yi kεən dəxəde firin sətə ε yamanani
 ε yi habadan səwan sətə.
8 Bayo, kiti kəndən nafan n tan Alatala ma,
 mujan nun tinxintareyaan naŋaxu n ma.
 N na ε saranma nən n ma tinxinni,
 n yi habadan layirin xidi en tagi.
9 Ε bənsənna kolonma nən siyane tagi,
 ε yixətene yi kolon yamanan muxune birin yε.
 Naxan yo na e to,
 a a kolonma nən
 a Alatalaa duba diine nan e ra.

Ala wali fajı kolon bətina

10 N səwama nən Alatala yi,
 n niin yi səwa n ma Ala yi,
 bayo a bata n maxidi marakisi dugine yi,
 a yi tinxinyaan nagodo n ma
 alo domana,
 alo xəmən naŋalandi kanna a xunna maxidima kii
 naxan yi alo saraxaralina
 alo naŋalandina a maxidi seene soma kii naxan yi.
11 Marigina Alatala tinxinyaan nun tantunna
 raminima nən siyane birin yətagi
 alo bəxən soli seene raminin kii naxan yi,
 alo naŋən sansine ramini kii naxan yi.

62

Yerusalən taan nakisi fena

1 Siyon taana fe ra,
 n mi n dunduma,

Yerusalen ma fe ra,
 n mi n naxarama,
 han a tinxinyaan yi makenen
 alo sogen tematona,
 a marakisin yi mayilen
 alo xaye xidi degene dimini.

² Nayi, siyane ε tinxinna toma nən
 mangane birin yi ε binyen to,
 ε yi xili nənen sətə,

Alatala na naxan fala a deen na.

³ Ε findima nən manga kəməti mayilenxin na
 Alatala yii,

e nun mangaya taxamaseri namuna ε Ala yii.

⁴ A mi fa falama ε ma sənən,
 fa fala “Yama rabeninxina.”

A mi fa falama ε bəxən ma sənən
 fa fala “Bəxə raxərixina.”

Koni ε xili bama nən
 fa fala “N nafan yirena,”

a fala ε bəxən ma
 fa fala “Naxalan futuxina.”

Bayo ε rafan Alatala ma,
 a findima nən ε bəxən kanna ra.

⁵ Ε diine ε yamanan masuxuma nən
 alo banxulanna sungutunna futuma kii naxan yi,
 ε yi findi sewan na ε Ala xa
 alo naxalandina a xəmen nasewama kii naxan yi.

⁶ Yerusalen kaane, n bata kantan tiine dəxə ε taan
 makantan yinna xuntagi,
 kəəen nun yanyin na,
 e mi e dunduma.
 Ε tan naxanye taana fe rabirama Alatala ma
 ε nəma a maxandε,

ε nama ε matabu de!
⁷Ε mən nama tin
 a fan xə a raxara
 han a yi Yerusalən rasabati,
 bəxə xənna muxune birin yi a tantun.

⁸Alatala bata a kələ a yiifanna nun a sənbə gbeeni,
 a naxa,
 “N mi fa ε bogi seene soma ε yaxune yii e balon na
 mumε,
 xəjne mi fa ε manpa nənən minjəe mumε,
 ε wali xənna.
⁹Koni naxanye bogi seene xabama,
 ne nan e donma
 e Alatala tantun,
 naxanye na manpa bogine malan,
 ne nan e igen minma
 n ma yire sarijanxin yinna kui.”

¹⁰Ε mini,
 ε mini taan so dəene ra!
 Ε kirani tən yamaan yee ra!
 Ε kiraan nafala,
 ε a rafala, ε gemene ba a xən,
 ε taxamasenni te, a siyane xa fa.
¹¹Ε a mato, Alatala a xuiin naminima
 han bəxən danne ra,
 a naxa, “Ε a fala Siyon kaane xa,
 ε naxa, ‘Ε a mato,
 ε rakisimaan fama!
 Ε a mato, a fama
 e nun a muxu sətəxine,
 a kəntənna biraxi a fəxə ra.’ ”
¹²A falama nən ne ma
 a “Yama Sarijanxina,
 Alatalaa Muxu Xunbaxine.”

A falama nən ne ma
a “Ala Yamaan Naxan Xən Fenxi,
Taan Naxan Mi Fa Rabəjinxı.”

63

Ala gbeenəxə ləxəna

- ¹ Nde ito ra
naxan fama sa keli Edən yamanani,
naxan keli Bosara taani,
dugi gbeela ragodoxi a ma,
a maxidixi dugi mayilenxini,
a sigan tima xunna kenli,
a sənbən binyeni?
Ala naxa, “N tan na a ra,
naxan falan tima tinxinni
naxan muxune rakisima a sənbəni.”
² Nanfera i ya dugine gbeeli
alo naxanye manpa bogine yibodonma manpa ige
badeni?
³ Ala naxa, “N kedenna nan yi manpa bogine
yibodonma manpa ige badeni
siyane muxu yo mi yi n fəma.
Nayi, n yi e yidin n ma xələni,
n fitinaxin yi e yibodon,
e wunla yi xuya n ma dugine ra,
e yi gbeeli.
⁴ Bayo gbeenəxə ləxəna fe yi n bəjəni.
N ma yamaan xunba jneen bata a li.
⁵ N muxune fen nən,
koni muxu yo mi fa n mali!
N kabə na feen ma,
fa fala muxu yo mi fa n sənbə so.
Nayi, n yətəen yiin nan marakisini tən,
n ma xələn yi findi n sənbən na.

⁶ N yi yamanane yibodon n ma xələni,
n fitinaxin yi e halagi,
n yi e wunla xuya bəxən ma.”

Marabirana Alaa wali fanine ma

⁷ N na Alatala hinan wanle rabirama nən muxune
ma,
a lan a xa tantun naxanye fe ra,
Alatala feen naxanye birin ligaxi en xa,
a fanna Isirayila yamaan xa naxan gbo,
a naxan birin ligaxi a kininkininna nun a hinan
gbeeni.

⁸ Bayo, a bata yi a fala, a naxa,
“N ma yamaan nan e ra yati,
n ma diin naxanye mi n yanfε!”

A yi findi e rakisimaan na.

⁹ E tərəne birin yi a fan tərə,
malekan naxan a yətagi,
na yi e rakisi.

A yətəen yi e xunba a xanuntenyaan nun a kinink-
ininni.

A tan nan e tongo,
a e mali waxati danguxine birin yi.

¹⁰ Koni e murute nən,
e yi a Nii Sarıjanxin nafərə a ma.

A yi findi e yaxun na,
a tan yətəen yi e yəngε.

¹¹ Nayi, waxati danguxine fe yi rabira a yamaan
ma, Musaa waxatina,
e yi a fala, e naxa,
“Ala minən naxan e ragidi baani,
e nun a yamaan yəeratine?
A minən,

naxan yi a Nii Sarijanxin nagodoma e tagi?

¹² Naxan a yii sənbəmaan makənən Musa xa,
a yi lu a xən,
a yi igeni taxun e yətagi,
alogo a xinla xa lu habadan.

¹³ Nde yi tixi e yee ra dangu tilinna xənna ma?
E mi e sanna radin
alo soon nəma a giyə tonbonni.

¹⁴ Alatalaa Nii Sarijanxin yi e xali matabuni
alo xuruseen naxan godoma lanbanni.
I tixi i ya yamaan yee ra na kii nin
i yi xili binyen sətə.”

Yamana Ala maxandina

¹⁵ Ala, i yee masa nxu ma keli kore,
i nxu mato,
sa keli i dəxəde sarijanxi nərəxini.

I ya xanuntenya gbeen nun i sənbə gbeen minən?
Nxu mi fa i ya marafanna nun i ya kininkininna
toma.

¹⁶ Anu, i tan nan nxu fafe ra!
Hali xa nxu benba Iburahima mi nxu kolon,
xa nxu benba Isirayila fan mi nxu kolon,
i tan Alatala, i tan nan nxu fafe ra,
i xili nən, Nxu Xunbamana
xabu to mi na ra.

¹⁷ Nanfera Alatala,
i nxu makuyama i ya kiraan na,
i nxu bəjəni xədəxə
alogo nxu nama gaxu i yee ra?
I mən xa fa i ya walikene fe ra,
i kəe bənsənna fe ra.

¹⁸ Yamanan findixi nən i ya yama sarijanxin
gbeen na waxatidi tun,
nxu yaxune yi i ya yire sarijanxini bodon.

19 Xabu waxati xunkuye
 nxu luxi nən
 alo i mi yi muxun naxanye kari ra,
 e nun i xinla mi falama naxanye xun ma.
 Xa i yi kuyeni bəε nun,
 xa i yi gode nun,
 geyane yi yimaxama i bun ma nən.

64

1 Alo təε dəgən təε wolonna ganma kii naxan yi,
 igen yi a ramini təεn ma,
 i yaxune i xinla kolonma na kii nin,
 siyane birin yi xuruxurun i yətagi.

2 I fe magaxuxine liga nən,
 nxu yengi mi yi naxanye ma
 i godo nən,
 geyane yi yimaxa i yεε ra.

3 Xabu a rakuya, a munma kolon,
 tuli yo munma a mε,
 yεen munma a to singen,
 fa fala alana nde na,
 ba i tan na
 muxuna a yigi sε naxan yi,
 a yi a mali.

4 I muxuni sxuxuma
 naxan tinxinna ligama səwani,
 naxan a xaxili luma i ya kiraan xən.
 Koni i bata xələ
 bayo nxu luxi yulubin nan ligε waxatin birin.
 Nayi, nxu kisima di?

5 Nxu birin bata lu
 alo se haramuxine,
 nxu kəwali tinixinne birin luxi
 alo dunkobi xəsixina.

Nxu birin xarama ayi
 alo nəxənde xarene,
 nxu yulubine nxu xalima alo foyena.
⁶ Muxu yo mi na naxan i xinla xandima,
 a yi kata, a bira i fəxə ra.
 Bayo i bata i yətagin luxun nxu ma,
 i yi nxu lu halagini nxu yulubine fe ra.

⁷ Anu, Alatala, i tan nan nxu fafe ra.
 Fəjəne bəndən nan nxu tan na,
 fəjəne rafalan nan i tan na.
 I tan nan yii fəxə nxu tan birin na.
⁸ Alatala, i nama xələ han a dangu ayi,
 nxu yulubine fe nama rabira i ma han habadan.
 Yandi, nxu mato,
 i ya yamaan nan nxu birin na!
⁹ I ya taa sarijanxine bata findi tonbonne ra.
 Siyon taan bata findi tonbonna ra,
 Yerusalən taan bata findi yire rabejinxin na.
¹⁰ Nxə Ala Batu Banxi sarijanxi nərəxina,
 nxu benbane yi i tantunma dənaxan yi,
 təen bata na gan.
 Nxu rafan se kəndəne birin bata kala.
¹¹ Alatala, tərəni ito birin yi,
 i mən mi fe ligama?
 I mən luma dunduxi nən,
 i yi nxu ratərən han a dangu ayi ba?

65

Kitifamatəna

¹ Naxanye mi yi n maxədinma,
 n bata n yetə yita ne ra.
 Naxanye mi yi n fenma, ne bata n to.

Yamaan naxan mi yi n maxandima n xinli,

n yi a fala ne xa, n naxa,

“N tan ni i ra! N tan ni i ra!”

² N na n yiini bandunma yama murutexin xa
ferijnen gbən,

naxanye sigan tima kiraan xən

naxan mi fan,

e lu e yətə miriyane fəxə ra.

³ Yamaan na a ra
naxan n naxələma n yətagi
e saraxane bama kide nakəne yi
e wusulanne gan saraxa gande bitikidi daxine
fari,*

⁴ e dəxəma gaburu yirene yi,
e kəee n nadangu faranne ra,
e xəse subene don.

Donse haramuxine nan e goronne kui.

⁵ E a falama, e naxa,
“I masiga, i nama i yiin din n na,
n ma sarijanna nərən gbo i ma.”

Na falana n tərəma
alo təe tutina n jəəni,
təən naxan luma dəgə waxatin birin.

⁶ Koni ito nan sebəxi n yətagi:
N mi n dundə na feene ma mumə,
n na e saranma nən a dəfexin na yati!

⁷ N na e hakəne yatəma nən
e nun e benbane hakəne!
E to wusulanna gan saraxan na geyane fari
e n naxələ yire matexine fari,
n na e saranma nən e kəwali fonne ra a dəfexin na.
N tan Alatala naxa na kiini.

* ^{65:3:} Bitikidin mən falama yirena nde yi fa fala “Birikidina.”

8 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Ige *naxumēn* na to manpa bogi *tōnsōnna* naxan
 yi,

muxune a falama *nēn*, e naxa,
 ‘I nama a kala,
 bayo se fajina nde a yi!’

N tan fan a ligama na kii nin n ma walikene fe ra,
 alogo e birin nama halagi.

9 N mayixetēna nde raminima *nēn* Yaxuba
bōnsōnni,
 n yi n ma geyane findi Yuda *bōnsōnna* ndee gbeen
 na,
 n naxanye sugandixi,
 e yi findi ne *kēen* na,
 n ma walikene yi *dōxō* e yi.

10 Sarōn yamanan yi findi xuruse rabaden na,
 Akori lanbanna yi findi jinge kurune saden na
 n ma yamaan xa naxan n fenma.”

11 “Koni ε tan naxanye ε mēma Alatala ra,
 ε *ninan* n ma geya sarijanxin xōn,
 ε yi donseene rafala Gadi suxuren xa
 ε yi igelengenne rafe dōlo basanxine ra Meni sux-
 uren xa,

12 n sayaan nan nagidima ε ma silanfanna ra.
 ε birin ε *xinbi* sinma *nēn*,

ε kōε raxaba,
 bayo n bata *xinla* ti,
 ε mi n yabi,
 n falan ti, ε mi ε tuli mati n na.
 Naxan *naxu* Ala *yee* ra yi,
 ε yi na liga,
 naxan mi rafan n ma,
 ε yi na sugandi.”

13 Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi,
 a naxa, “N ma walikene e dəgema nən,
 koni kaməna ε tan suxuma nən.
 N ma walikene e minma nən,
 koni min xənla ε tan suxuma nən.
 N ma walikene sewama nən,
 koni ε tan yarabima nən.

14 N ma walikene e xuini tema nən jaxanni
 e bəjən sewaxin na,
 koni ε tan, ε xuini tema nən səxəlen nin,
 ε bəjəe kalaxin na,
 ε gbelegbele nii rafərəni.

15 Ε xinla findima nən danga ti seen na n ma muxu
 sugandixine xa, e naxa,
 ‘Marigina Alatala xa i fan faxa alo ne!’
 Koni n ma walikene tan xili gbətə sətəma nən.

16 Naxan na duban ti yamanani,
 na duban tima nən Ala jəndin kanna xən ma.
 Naxan na a kələ yamanani,
 na a kələma Ala jəndin kanna nin,
 bayo jinan tima nən tərə danguxine xən ma,
 e bama nən n yətagi.

17 Amasətə n kore xəri nənen nun bəxə xəri nənen
 dama nən,
 jinan yi ti waxati danguxin xən,
 miri mi fa tima a xən mume!

18 Koni ε sewama nən han habadan,
 ε lu jaxanni na fe ra n naxan dama.
 Bayo, n Yerusalən dama sewan nan xili yi
 a muxune yi lu jaxanni.

19 N Yerusalən findima nən sewan na n xa
 n yi jaxan n ma yamani.
 Wuga xuiin nun gbelegbele xuiin mi fa məma a yi
 sənən.

20 A mi fa ligama m^ɛnni
diin bari n^ɛn^ɛn yi faxa,
a na xii dando ti,
hanma fonne mi e siimayaan d^ɛfe,
bayo muxun naxan mi forixi e tagi,
na mi fax^ɛ j^ɛε k^ɛm^ɛn xanbi.
Yulubi kanna naxan ma siimayaan mi danguma
j^ɛε k^ɛm^ɛn na,
na yate^ɛma dangatoon nan na.

21 E banxine tima n^ɛn,
e d^ɔx^ɔ e kui,
e sansine sima n^ɛn,
e yi e bogine don.

22 E mi fa banxine tima,
muxu gb^ɛt^ɛ yi d^ɔx^ɔ e kui.
E mi fa sansine sima,
muxu gb^ɛt^ɛ yi e bogin don,
bayo n ma muxune siimayaan luma n^ɛn
alo wudina,
n ma muxu sugandixine s^ɛwama n^ɛn e wali x^ɔnne
fe ra.

23 E mi fa walima fuuni,
e mi fa diine barima,
gbalon yi e s^ɔt^ɔ,
bayo e findima yamaan nan na
Alatala barakan sama naxanye fe yi,
e tan nun e yix^ɛt^ɛne.

24 Nayi, benun e xa n maxandi,
n bata e yabi,

e n^ɛma falan ti, n bata e xuiin nam^ɛ.

25 Kankon nun y^ɛx^ɛε diina e d^ɛgema n^ɛn e bode
x^ɔn,
yatan s^ɛx^ɛn donma n^ɛn alo j^ɛningena,
burunburunna yi findi saj^ɛin balon na.

E mi fe naxi yo ligama,
 kala yo mi fa tiyε n ma geya sarijanxin yire yo yi!”
 Alatala naxa na kiini.

66

Ala batu ki kendena

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Kore xənna nan n ma manga gbədən na,
 bəxən yi findi n san tiden na.
 E nəe banxin mundun tiyε n xa,
 n ma matabuden findε minən na?
² N tan nan seni itoe birin daxi,
 e yi lu na.
 Nayi, n na n yεen tima muxun sifani ito nan na:
 tərə muxun naxan niin səxəlexi,
 naxan xuruxurunma gaxuni n ma falan bun.”
 Alatalaa falan nan na ra.

³ Naxan na ningen ba saraxan na
 na yatεma nən alo muxu faxana,
 naxan na yεxεen ba saraxan na,
 na luxi nən alo a baren nan faxama,
 naxan na bogi se saraxan ba,
 na luxi nən
 alo a xəsen wunla nan nalima n ma,
 naxan na wusulanna gan,
 na luxi nən
 alo a suxuren nan kima,
 na muxune birin biraxi e yεtε kirane nan fəxə ra,
 e haramu feene yi rafan e ma.
⁴ N fan fe xədəxən nan nagidima e ma.
 N na e gaxu feen nafama nən e ma,
 bayo n bata xinla ti,
 muxu yo mi a ratin,

bayo n bata falan ti,
 muxu yo mi a tuli mati n na.
 Koni naxan naxaxu n ma,
 e yi na liga,
 naxan yo mi rafan n ma,
 e yi na sugandi.

Ala a yamaan madəndənma nən

⁵ Ε tuli mati Alatalaa falan na,
 ε tan naxanye xuruxurunma gaxuni a falan bun
 ma.
 A naxa, “Ε ngaxakedenne ito nan falaxi,
 ε rajaxu naxanye ma,
 naxanye e məma ε ra n xinla fe ra,
 e naxa, ‘Alatala xa a binyen mayita,
 nxu yi ε səwan to!’
 Koni e tan nan yagima.
⁶ Sənxə xuiin minima nən taani!
 Gbelegbele xuiin yi mini Ala Batu Banxini!
 Alatala nan a yaxune saranma e kəwanle ra.”

⁷ “Benun a kuiin xa keli a ra,
 a bata diin xali,
 benun a xa diin barin xəlen kolon,
 a bata a dii xəmən bari!
⁸ Nde bata na fe sifan mε singen?
 Nde bata na fe sifan to singen?
 Yamanan tiyε ləxə kedenni ba?
 Siyana nde nəe sətə ləxə kedenni ba?
 Anu, Siyon taan luxi nən
 alo naxalan fudikanna,
 a kuina a xələ fələxi nən tun,
 a yi a yamaan bari!”
⁹ Alatala naxa,
 “N tan dii bari waxatin nafε ba,

diin mi bari?
 Xa n tan nan diin barin nagidixi,
 n tondə na ma ba?”
 Ε Ala naxa na kiini.

10 Ε jaxan Yerusalen kaane xən,
 a xa findi ε sewa xunna ra,
 a rafan ε tan naxanye birin ma!
 Ε jaxan Yerusalen kaane xən han,
 ε tan naxanye birin sunuxi a fe ra.
11 Amasətə, a luma nən alo ε nga,
 ε yi a xijən min, a yi ε madəndən.
 Ε lugoma nən,
 ε yi a fanna nun a binyen kolon.

12 Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “N bəjəe xunbenla rasigama Yerusalen ma nən alo
 baana,
 e nun siyane nafunla alo fufana.

Ε xijən minma nən, ε yi banba,
 ε masugusugu xinbin fari,

13 alo muxuna nga a madəndənma kii naxan yi,
 n fan ε madəndənma na kii nin.
 Ε madəndənma nən Yerusalen taani.”

14 Ε na toma nən,
 ε bəjən yi lu sewaxi,
 ε mən yi sabati alo sexəna.

Alatala a sənbən yitama nən a walikəne ra,
 a yi a xələn yita a yaxune ra.

15 Bayo Alatala fama təən nan na,
 a yəngə so wontorone luxi
 alo wuluwunla,
 alogo a fitinaxin xa a xələn nakamali
 a kənkə xuiin yi rakamali təə dəgə gbeen na.

16 Alatala muxune birin makitima n_{en}
t_{en} nun silanfanna ra.

Alatala muxu faxaxine rawuyama ayi n_{en}.

17 Naxanye e yit_{en}ma,
e yet_e rasarijan
alogo e xa siga kide nak_{en} yi,
e biraxi e bode f_{ox}o ra,
siga nak_{en} tagini,
e tan naxanye x_{es}e subene nun sulum_{en}e nun
haramu seene donma,
ne birin halagima n_{en} e bode x_{en}.
Alatalaa falan nan na ra.

Ala siyane birin malanma n_{en}

18 Ala naxa, “N na e kewanle nun e miriyane kolon. Siyane nun xuine birin malan waxatin bata a li. E fama n_{en}, e yi n ma binyen to. **19** N taxamasenna sama n_{en} e tagi: yamaan muxu d_{on}xen naxanye luxi e nii ra, n na ndee rasigama n_{en} siyane ma, siga Tarasisi kaane nun Pulone ma e nun Ludu kaane, xali woli kendene. Nd_{ee} m_{en} yi siga Tubali nun Gireki yamanani e nun f_{ox}o ige tagi b_{ox}o makuyene, naxanye mi n xinla fe mexi, naxanye mi n ma binyen toxi, e yi n ma binyena fe fala siyane tagi. **20** E fama n_{en} ε ngaxakedenne birin na, keli siyane birin yi, e findi kiseene ra Alatala xa, e fa soone fari e nun wontorone nun wontoro xunna soxine kui e nun sofanle nun n_{ogom}ene fari, fa n ma geya sarijanxin fari Yerusalen yi. Alatala naxa na kiini. E fama e ra n_{en} alo Isirayila kaane fama e bogi se saraxane ra Alatala Batu Banxini kii naxan yi

goron sarijanxine kui. ²¹ N mən e tan ndee findima nən saraxaraline nun Lewi bənsəonna muxune ra.” Alatala naxa na kiini.

²² “E xinla nun ε yixetene luma nən n yetagi alo kore xəri nənen nun bəxə xəri nənen luma n yetagi kii naxan yi,

n fama naxanye dadeni.”

Alatalaa falan nan na ra

²³ “Nayi, kike nənε yo kike nənε,

Matabu Ləxə yo Matabu Ləxə,

adamadiine birin fama nən,

e fa e xinbi sin n bun ma.”

Alatala naxa na kiini.

²⁴ “E na mini,

e yi muxune binbine to,

naxanye murutəxi n xili ma.

Kunla naxanye e donma,

ne mi faxε mumε,

təen naxan e ganma,

na mi tuyε mumε!

Adamadiine birin yi kabε e tərəyaan ma.”

Kisin Kiraan Kitabuna

**The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.
La Sainte Bible en langue Yalunka avec le titre: «Kisin
Kiraan Kitabuna» Publié par Traducteurs Pionniers
de la Bible en collaboration avec la mission MCA à la
Préfecture de Faranah, République de Guinée 2012**

**Copyright du text: © 2012—Traducteurs Pionniers de
la Bible. Cette création est mise à disposition selon le
Contrat Paternité-Pas d'Utilisation Commerciale-Pas
de Modification 3.0 Unporteddisponible en ligne**

**<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> ou
par courrier postal à Creative Commons, 171 Second
Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.**

copyright © 2012 Pioneer Bible Translators

Language: Yalunka

Translation by: Pioneer Bible Translators

..

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

47153269-13a8-5fdd-8537-530b29da9f78